

Skupno zasnovan jutri

Posavje: usklajen načrt — pot do naglejšega razvoja

V Posavju gledajo na razvoj v naslednji petletki z enotnimi očmi, zato pripravljajo ta čas dogovor o skupnih temeljih novega srednjeročnega načrta. Gre zlasti za razvoj znotraj regije, pa tudi za usklajevanje med regijami oziroma republikami.

Delovni osnutek dogovora je pretresal na zadnji seji svet posavskih občin. Določil je desetdnevni rok za izbiranje pripomb in sklic vseh tistih, ki so odgovorni za posamezna področja.

Ker v Posavju ni posebnega zavoda za planiranje, naj bi pri navajanju posameznih nalog in njihovem usklajevanju sodelovali vsi poglavni nosilci.

Gospodarska zbornica bo prevzela področje agroživlstva, rudarstva in turizma, medobčinski svet SZDL razvoj družbenih dejavnosti in krajevnih skupnosti, izvršni svet občinske skup-

ščine v Krškem skupaj z zbornico, Tozd Elektro in območno SIS razvoj energetike in preskrbo z energijo vseh vrst, izvršni svet občinske skupščine v Brežicah komunalno in prometno dejavnost, izvršni svet občinske skupščine v Sevnici gozdarstvo in računalništvo, svet posavskih občin pa prostorski razvoj, varstvo okolja, kulturne in naravne dediščine.

Rok za usklajevanje se bo iztekel 30. oktobra, nakar bo komisija za družbenoekonomske odnose pri svetu posavskih občin pripravila predlog dogovora, katerega sprejem je predviden za zadnji dan v letu. Med tem bo treba še marsikaj uskladiti z republiko, z njenim izvršnim svetom in zavodom za družbeno planiranje. Načrtovanje jutrišnje podobe Posavja pojmujejo sestavljenci kot eno najpomembnejših skupnih akcij v regiji.

J. TEPPEY

Zdravstvo nič več razdvojeno

Medobčinski svet SZDL Posavje o akciji NNNP 80 in posavskem zdravstvu

Medobčinski svet SZDL Posavje je v ponedeljek poglobljeno razpravljalo o aktivnosti SZDL pri izvedbi akcije NNNP 80 in o novi organiziranosti občinske zdravstvene skupnosti in njihovih strokovnih služb.

V Posavju bodo, kot vse kaže, do roka, to je do 15. oktobra sprejeli

• Na osnutke samoupravnih sporazumov o temeljih planov republiške SIS so v posavski regiji izrekli množico pripomb, ki zadevajo ne le področje družbenih dejavnosti, ampak tudi materialno proizvodnjo. Bistvena pripomba na račun skupnih programov SIS družbene dejavnosti je ta, da si od skupnega hleba režejo prevelike kose in da ne upoštevajo omejitve, ki jih narekuje rast družbenega proizvoda. To pomeni zmanjšane občinske programe, na kar pa v Posavju ne pristajajo.

programe. Težišče dela bo nato usmerjeno v usposabljanje oziroma izobraževanje čim večjega števila

ljudi. Prizadevali si bodo kadrovsko in gmotno popolniti vse sestavine SLO in preprečiti „pokrivanje“ akcij. Te bodo sklenjene v aprilu in maju prihodnje leto, ko bo zagotovljeno ustrezno spremljanje usposobljenosti; na ta način bodo lahko vaje

Usklajevanje ali pravica močnejšega?

Ogrožene posavske šole

V Posavju obsojajo podvajanje šolskih zmogljivosti na račun zmanjšanja števila dijakov v njihovih šolah in dijaških domovih. Usmerjeno izobraževanje je spet na razpotju, ker usklajevanje med dolensko in posavsko regijo nikamor ne pripelje. Tudi svet posavskih občin ne odobrava takih postopkov, saj je neracionalno zbirati denar za prostore, če jih nekaj kilometrov stran že imajo.

Tako je na primer Šolski center v Brežicah že izgubil polovico dijakov trgovske stroke in zdaj se isto obeta krški elektrotehniški šoli. Ogrožena pa se počuti nadalje sevnjska poklicna šola oblačilne stroke, ki je sploh ni v temeljih planov SIS. Do sedaj se je okrog 600 dijakov vozilo iz Posavja v Novo mesto in približno toliko iz Dolenjske v Posavje. Razmerje se bo močno spremenilo, če bo dolenska regija vztrajala pri podvajanju šol. To lahko stori, toda brez našega denarja, so poudarili minuli teden na seji sveta posavskih občin.

tudi ocenjevane. MS SZDL je izvolil poseben frontno sestavljeni koordinacijski odbor za akcijo NNNP, ki ga bo vodil predsednik MS Ignac Vintar.

1. januarja 1981 prenehajo delovati regionalne zdravstvene skupnosti. Zakon o zdravstvenem varstvu pa dopušča ob ustanovitvi občinskih tudi medobčinske zdravstvene skupnosti „Posavska tudi partijska stališča so stara že tri leta in so jasna. Če smo uspeli v oblikovanju bančništva in zaposlovanja, ki ugodno odmeva v posavskem združenem delu, ni bojazni, da ne bi prišli tudi do nove organiziranosti zdravstva.“ je poudaril sekretar MS ZKS Miroslav Kambič. Zivahna razprava je pripeljala do zaključka, da je bila sedanja aktivnost v občinskih zdravstvenih skupnostih v zvezi z izvajanjem zakona o zdravstvenem varstvu, ki je bil v veljavi slabo leto, preveč zadržana.

Zato MS predlaga občinskim zdravstvenim skupnostim, da ustanovijo iz vrst uporabnikov, izvajalcev in strokovnih služb devetčlansko telo, ki naj prouči skupne stične točke posavskega zdravstva, hkrati pa predlaga samoupravno organiziranost.

P. PERC

Med krajane samo z resnico

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko meni, da bo treba na problemskih konferencah dati odgovor na vsa vprašanja, ki žulijo krajane, še posebej v zvezi s preskrbo

Za nami so prvi tedni politične jeseni. Za SZDL je to čas priprave na najrazličnejše akcije in preče naloge. Med slednje štejejo letne programske konference, ki jih bodo najprej izved-

li v krajevnih, takoj nato pa še v občinskih organizacijah. Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko, ki je o tem med drugim razpravljal 6. oktobra, meni, da se je nujno izjemno dobro pripraviti zlasti na krajevne problemske konference. Tudi za te, ker je pričakovati, da bodo kraji odkrito spregovorili o vprašanjih, ki v živo zadevajo slehemelega med nami.

Na seji medobčinskega sveta so menili, da bodo barvo in ton na problemskih konferencah dajale razprave o planiranju, uresničevanju stabilizacijskih ukrepov in preskrbi. Pri planiranju se namreč še vedno zatika, ni sočasnosti in usklajevanja, hkrati pa porajajoči se planski dokumenti ne odražajo dejanskih možnosti. Stabilizacija še vedno prevečkrat uide z vajeti in skrene na stranpot, pojavi razsipništva niso redki. Najbolj pa dviguje temperaturo neurejena preskrba. V mesnicah

še vedno molijo iz zidov prazni klini, v trgovinah ni pralnih praškov, podražite so čedalje pogostejše.

Motnje v preskrbi povzročajo, da tako imenovana politična klima ni najboljša. Udeleženci seje medobčinskega sveta SZDL so menili, da je to realnost in da bi bila tačas kakršnakoli drugačna ugotovitev metanje peska v oči. Vendar pa ljudje niso nestrpni, hočejo le, da se dogovori, sporazumi, sklepi in stališča uresničijo, kakor so bili zastavljene. Zato so na seji medobčinskega sveta poudarili, da bo treba udeležencem problemskih konferenc SZDL brez ovinkov povedati, zakaj mnoge naloge niso bile uresničene.

I. Z.

KROTITI PREVELIKE APETITE

Stabilizacija bo uspela le, če bo veljala za vse. Poskusi kažejo drugače, vsaj za nekatere republiške interesne skupnosti, med katere sodita kulturna in telesnokulturna skupnost. Zaradi tega v brežiški občini zahtevajo, naj tudi v republiki spoštujejo dogovorjene omejitve, saj bodo sicer občinske SIS preveč osiromašene.

ODLIČNA OCENA ZA BREŽIŠKA JABOLKA

Na sadjarski razstavi v Mariboru, ki je bila v sklopu kongresa jugoslovanskih sadjarjev, je bil paviljon brežiške Agrarje deležen izjemne pozornosti. Razstavljeno sadje iz nasadov Agrarje in njenih kooperantov je dobilo najboljšo oceno komisije. Brežičani so prikazali jabolka novejših sort pa tudi nekaj sort hrušk.

GLASILO KULTURNE SKUPNOSTI

Med drugim so se na zadnji seji skupščine kulturne skupnosti v Črnomlju delegati dogovorili tudi o izhajanju glasila te skupnosti. Glasilo naj bi pripomoglo k boljšemu obveščanju delegatov o vseh vprašanjih s področja kulture in s tem k boljшему vključevanju delegatov v delo skupščine ter bo izhajalo enkrat na mesec, vsekakor pa pred vsako sejo skupščine.

VINKO HAFNER V KOČEVJU — Po razgovoru v Itasu v Kočevju si je Vinko Hafner ogledal tudi del proizvodnih in skladiščnih prostorov te kočevske organizacije združenega dela, ki je ena največjih v občini. (Foto: Jože Primc)

Prihranjenega ne bo nihče vzel

Predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner na obisku v kočevski občini govoril o delitvi in aktualnih nalogah v sedanjem težkem gospodarskem položaju

Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner in predsednik medobčinskega sveta Zveze sindikatov ljubljanske regije Lojze Meznarič sta 30. septembra obiskala kočevsko občino. Z občinskim političnim aktivom in v delovnih organizacijah ITAS in Melamin sta se pogovarjala o uresničevanju stabilizacijskih prizadevanj, delitvi

po delu, obveščanju delavcev in drugih zadevah.

Predstavniki občine so gosta seznanili s tem, da v občini žal stabilizacija še ni postala akcija množic, pač pa predvsem vodstev organov in organizacij v delovnih organizacijah. Občutne so težave z oskrbo s surovimi, ki jih ponekod ni, razen tega pa so vedno dražje. Realni osebni dohodki so marsikje padli, ta padec pa je treba zadržati, ker je položaj delavcev z nižjimi osebnimi dohodki že težak.

Delitev osebnih dohodkov še marsikje ni urejena po rezultatih dela. Pravilniki o vrednotenju dela nastajajo prepočasno. Marsikje je osebni dohodek odvisen celo predvsem od višine celotnega prihodka namesto od dohodka.

Informiranje delavcev je počasno in nezadostno. Marsikje delavci vsem informacijam niti ne verjamejo. Zaradi slabega informiranja pri-

haja ponekod do izsiženih sestankov.

Na razgovoru v Itasu je predsednik Hafner dejal, da moramo spoštovati letošnje resolucije o gibanju dohodka in osebnih dohodkov. Osebnih dohodkov ne smemo povečevati, če nismo več naredili, če ni kritja v blagu, ker bi to pomenilo le zviševati cene, kar je udarec stabilizaciji. Delavcu ne bo noben ničesar vzelo. Če bo mo letošnje gospodarstvo v še težjem položaju, kot smo zdaj. Najti je treba tudi prava merila nagrajevanja za vsakega delavca. Zasebni obrtnik ve, da dela zase, in prav tako mora delavec v proizvodni dobiti občutek, da dela zase in da bo več imel, če bo več naredil. Takrat se bo čutil tudi gospodarja. Pravična merila nagrajevanja pa je

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kdo bo rešil tovarno IGK z Račjega sela?

Predsednik gospodarske zbornice Andrej Verbič na obisku v Trebnjem

Pretekli teden je trebanjsko občino obiskal predsednik Gospodarske zbornice Slovenije. Obiskal je Dano na Mirni, trebanjski Trimo in Industrijo gradbene keramike na Račjem selu. V tem tozdu STC (Slovenija ceste — Tehnika) se je pogovarjal o rešitvi težkega položaja. Ta temeljna organizacija, ki že dalj časa posluje s precejšnjo izgubo, bo le-to povečala na 40 milijonov dinarjev. Ker STC ni zainteresiran za sanacijo, ki bi veliko veljala, hkrati pa je vprašljivo tudi nadaljnje povpraševanje po izdelkih te tovarne, obstaja rešitev v priključitvi k drugemu partnerju. Med morebitnimi partnerji omenjajo Gorenje.

Največje občinsko priznanje, Šeškovo nagrado, je letos prejela Savo Vovk (levo), najvišje državno delovno odlikovanje pa Nace Karničnik (desno). (Foto Primc)

Slovenski narod si piše sodbo sam!

Počastitev obletnice Kočevskega zbora, ki je zasedal pred 37 leti

V dvorani Šeškovega doma v Kočevju, kjer je pred 37 leti zasedal Kočevski zbor, in kjer so nad odrom še vedno zapisane prerokbe Cankarjeve besede „Narod si bo pisal sodbo sam“, je bila 3. oktobra osrednja prireditel ob letošnjem prazniku občine Kočevje, svečana seja občinske skupščine in izvršnih organov družbeno-političnih organizacij občine.

Svečane seje se je udeležil tudi član sveta federacije Ivan Mlaček—Matija, narodni heroji, spomeničarji, delegacije brigad, ki imajo domičil v kočevski občini in odbora aktivistov OF Barje—Kolpa, predstavniki družbeno-političnih organizacij ljubljanske regije, sosednjih občin in JLA ter drugi, med katerimi je bila še posebno toplo pozdravljena delegacija iz pobratene občine Dolina pri Trstu, ki jo je vodil župan Edvin Švab.

Glavni govornik na svečani seji je bil predsednik občinske skupščine Savo Vovk, ki je udeležencem seje predstavil pomen Zbora odposancev slovenskega naroda v Kočevju leta 1943 in dosežke kočevske občine v povojnem obdobju, predvsem pa v zadnjih letih.

Na seji so podelili tudi najvišje občinsko priznanje „Šeškovo nagrado“, ki jo podeljujejo vsako leto za občinski praznik. Dobil jo je predsednik občinske skupščine Savo Vovk. Razen tega so podelili še več državnih delovnih odlikovanj. Najvišjega, red dela z rdečo zastavo, je dobil Nace Karničnik.

ZAPOZNELO PRIHAJA LETOS JESEN — Listje v teh dneh končno le dobiha zlatorumeno barvo, v gorah so se oglasili klopotci, nosnice draži prvi vonj po pečenem kostanju. Prišel je čas, da škrabce založimo s sadjem. Ponudba je ob letošnji trgovini KZ „Krka“ v Novem mestu, kjer ponujajo jabolka s svoje sadne plantaže Brezovice pri Sentjerneju. „Okrogle vitamine“ sort Jonatan, delišes, jonagold in idared prodajajo na drobno v gajbch po 12,50 do 14,50 din kilogram, kar je za 20 odstotkov draže, kot je bila cena v lanski jeseni. (Foto: Janez Pavlin)

Po močnejših padavinah se ob koncu tedna obeta ponovno izboljšanje vremena z ohladitvami.

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Jugoslavija ima v svetu izjemen politični ugled. Krepi ga je z doslednim uresničevanjem nevrščene politike in z neprekinjenim bojem za enakopravno sodelovanje med vsemi državami na svetu. Zato tudi ni čudno, če nam mednarodna skupnost zaupa in se odloča, da sklicuje najrazličnejše sestanke in konference vse-spolnega pomena prav pri nas.

Politični ugled Jugoslavije

Samo v zadnjem času je bila v Jugoslaviji cela vrsta najrazličnejših mednarodnih zborovanj. Prav zdaj poteka v čudovitem kongresnem centru Sava konferenca UNESCO, razen tega pa smo gostili tudi številne državničke z vsega sveta.

Ta teden sta se pri nas mudila kar dva ugledna predstavnika iz nevrščene države, voditelja Cipra in Gvineje, Spiros Kipriani in Sekou Toure.

Prijateljsko sodelovanje med Jugoslavijo in Ciprom traja že vrsto let, izredno intenzivno pa od nastanka nevrščene gibanja, saj je Ciper ena izmed tistih prvih petindvajsetih držav, ki se je udeležila prve konference nevrščene države na vrhu, ki je bila pred devetnajstimi leti v Beogradu. Izredno plodnim stikom sta položila temelje pokojna predsednika Tito in Makarios. Vsestransko sodelovanje med obema evropskima nevrščenicima državama pa se stopnjuje vse do današnjih dni.

Jugoslavija sodi tudi med tiste države, ki se močno

prizadevajo za rešitev ciprskega vprašanja. Predsednik predsedstva SFRJ Cvjetin Mijatović je svojemu gostu Spirosu Kiprianiju ponovil naše dosledno stališče, da problem Ciper lahko reši le sam, brez vmešavanja od zunaj.

Predsednik gvinejske republike Sekou Toure pa se je v Beogradu zaustavil na svoji poti na obisk v DLR Korejo. Svoje kratkotrajno bivanje v Jugoslaviji je ugleden voditelj iz te prijateljske in nevrščene afriške države izkoristil tudi za govor na generalni konferenci UNESCO, prav tako pa tudi za razgovore z našimi predstavniki, s katerimi je izmenjal mnenja o dvostranskih odnosih, dejavnosti nevrščene države in mednarodni dejavnosti. Sekou Toure je v svojem govoru na konferenci UNESCO posvetil veliko časa spominu na Tita.

VOLITVE V ZRN IN NA PORTUGALSKEM

Razgibana dejavnost se je nadaljevala tudi na mednarodnem prizorišču. Med njimi so pritegnile pozornost tudi volitve v ZRN in na Portugalskem. Tako je zahodnonemška koalicijska socialdemokratov in liberalcev, ki jih vodi Helmut Schmidt, ponovno premagala Straussovo koalicijsko krščansko demokratskih strank. Schmidt bo tako ponovno vodil kanclerske posle ZRN.

Volili pa so tudi na Portugalskem, kjer prav tako ni prišlo do nobenih preobratov. Desničarska demokratska zveza Francisca Sa Carneira je samo še okrepila svoj položaj in dokazala, da prodor desnice lani ni bil naključje.

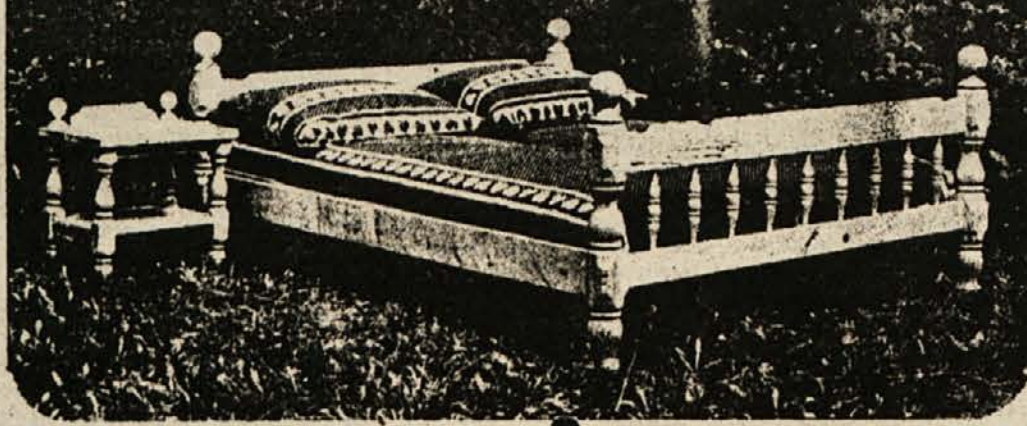
VASO GASAR

lip bled

lesna industrija

64260 bled ljubljanska c.32
telefon:064-77-861
telegram:lip bled
telex:34 525 yu lipex

PRODAJALNE:
DOLENJKA - BLAGOVNICA TREBNJE
POSLOVALNICE MERCATORJA: METLIKA, NOVO MESTO, RIBNICA,
KOČEVJE IN KRŠKO
VSE POSLOVALNICE SLOVENIJA LESA V LJUBLJANI

STRUŽENO POHIŠTVO

Naraven les s svojo strukturo in barvo daje toplino in svojevrstno prijetnost struzenemu pohištvu. ki s svojo bogato obliko sprošča in osvobaja človeka v domačem ambientu.

Struzeno pohištvo s svojimi razkošnimi oblikami in dimenzijami poudarja trdnost in trpeznost, z barvami pa nam pomaga pri usklajevanju in pozitivni prostora.

Struzeno pohištvo, ki zajema postelje z nočnimi omaricami s svojo uporabno funkcijo omogoča prilagajanje prostoru po širini in visini ter namenu. Služi nam lahko za vsakdanji počitek, prijeten oddih na dopustu, vikendu ali hotelu.

Struzeno pohištvo je izdelano iz prvovrstnega masivnega smrekovega lesa površinsko obdelano v naravni barvi lesa ali z lužo in lakirano s prozornim nitro lakom v pol mat izvedbi.

„Uravnalovka“ ovira ustvarjalnost

Spodbujen beg od odgovornih in ustvarjalnih delovnih mest - Opuščanje norm in drugih meril vrednotenja je treba preprečiti - Razviti sistem dohodka

Ze lani je visoka inflacija prehitela rast osebnih dohodkov, letos pa so osebni dohodki v tekmi s cenami še bolj zaostali. Razlika v plačilih za nekvificirano in visoko kvalificirano delo se vse bolj zozuje. Znašli smo se torej na robu „uravnalovke“. Ob tem je treba vedeti, da so se znatno zmanjšale tudi razlike med dohodki za enako kvalificirane delavce v različnih delovnih organizacijah in da povprečni osebni dohodki po republikah le malo odstopajo od povprečnih jugoslovanskih dohodkov.

Na zmanjševanje razpona dohodkov je nedvomno najbolj vplivala inflacija, takoj za njo pa moramo upoštevati vpliv družbenih dogovorov in samo-

upravnih sporazumov na delitve. Res je, da nam je s pomočjo samoupravnih sporazumov uspelo izboljšati položaj manj plačanih delavcev, vendar je tre-

ba pri tem ugotoviti, da so pri takem načinu delitve strokovnjaki ter visoko kvalificirani delavci zapostavljeni. Ali je ob teh dejstvih čudno, če je začel pri delitvi osebnega dohodka v delovnih organizacijah prevladovati sistem formalnega vrednotenja dela? Vedno manj je delovnih mest, za katera bi veljalo tudi merjenje učinka. Za to so krive različne okoliščine. Razumljivo je, da bo delovna organizacija, ki jo sistem splošne

delitve prisili v boj celo za enostavno reprodukcijo, v notranji delitvi opustila norme, premije, akorde in druga merila vrednotenja dela ter se vrnila k sistemu plač in skoraj režijske-mu ugotavljanju cene živega dela. Sama je v mezdnem razmerju do splošnega sistema delitve, zato bo to razmerje prenesla tudi na svoje delavce.

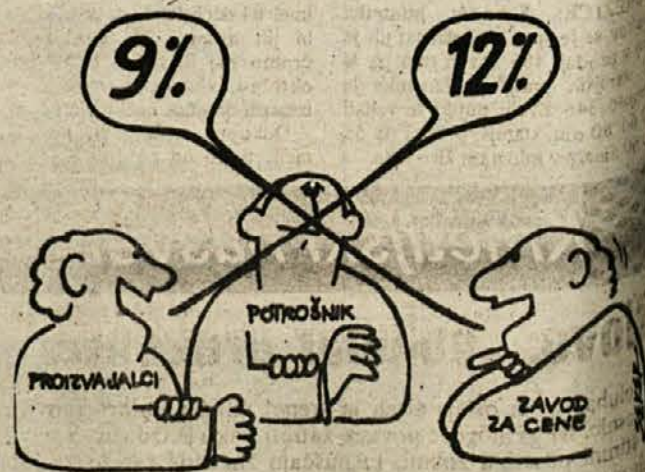
Vsi delavci bi morali skrbeti za smotrno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in sredstev, v resnici pa merimo z normami in akordi samo njihovo živo delo, a za minulo še vedno skrbi tehnokracija. Sistem dohodka še ni razvit, zato se pojavlja značilno protislovje: tehnokrati so se otresli odgovornosti za upravljanje s sredstvi v proizvodnji, vendar imajo še vedno monopol nad minulim delom; delavci, ki postajajo po ustavi in zakonu o združenem delu odgovorni za celotno delitev, pa še nimajo te pristojnosti. Dohodek se kot motiv za dobro samoupravno gospodarjenje v razmerah inflacije nikakor ne more uveljaviti, zato tudi tolikšne težave s klasičnimi mehanizmi sistema odgovornosti in stimulacije. Norme in akordi v samoupravni organizaciji torej ne morejo biti optimalno spodbudna merila dela, če merijo le živo delo. Delavci imajo občutek, da jim vodstvo OZD ponovno vsiljuje vlogo tihih ubogljivcev, zato so alergični na norme. Samoupravni dohodek ne dovoljuje, da bi osebne dohodke povežali le z živim delom: nasprotno, težične delitve bi morale biti prav na minulem delu.

Kako praktično povezati osebne dohodke z minulim delom, če vemo, da se moramo izogniti privatizaciji dohodka? To so docela nove naloge za analitične, razvojne in druge službe v organizacijah združenega dela, ki pa jim marsikje niso kos. Eno pa je neizpodbitno: ponovno smo dolžni povezati

nagrajevanje z delovnimi prispevki in se pravočasno izogniti posledicam „uravnalovke“, ki spodbuja beg od odgovornih delovnih mest in povzroča malodušje in ravnodušnost pri vseh, ki znajo s svojim delom ustvariti več, kot so zanj plačani zdaj.

VINKO BLATNIK

iz zadnjega Pavla ...

— Sosed, kaj boste premog, ki so vam ga pripeljali, kar tukaj pred vrati pustili?
— Ja, kam pa naj ga dam, če imam klet polno pralnih praškov.

— Sosed, kaj boste premog, ki so vam ga pripeljali, kar tukaj pred vrati pustili?
— Ja, kam pa naj ga dam, če imam klet polno pralnih praškov.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Predsedstvo CK ZK Slovenije je na nedavni seji, ki jo je vodil predsednik France Popit, obravnavalo delovanje in organiziranost Zveze komunistov v pripravah na IX. kongres ZK Slovenije. To pa dejansko pomeni začetek vsebinskih in organizacijskih priprav, v katere se mora vse bolj množično vključevati ne le najširši krog komunistov, temveč vsi delovni ljudje in občani.

Priprave na kongres

Ob tem je predsedstvo posebej opozorilo, da smo poldrugeto leto pred kongresom sredi družbenoekonomskih in političnih procesov in dogajanj, ki neposredno zahtevajo okrepljene napore Zveze komunistov za nadaljnje utrjevanje njene avantgardne demokratične in akcijske vloge. Zato se mora Zveza komunistov še hitreje razvijati kot notranja gibalna sila družbe v temeljnih celicah samoupravnega organiziranja v združenem delu, v krajevnih skupnostih, občini in drugih institucijah političnega sistema, skratka povsod, kjer poteka samoupravna aktivnost delovnih ljudi.

Akcija za gospodarsko stabilizacijo mora postati vsakodnevno množično gibanje delov-

nih ljudi, realne perspektive za preseganje sedanjega izredno perečega stanja mora iskati na temeljih razvoja sistema socialističnega samoupravljanja. Čimprej moramo zagotoviti bistven preobrat v korist socialističnega samoupravljanja, vendar se nikakor ne smemo zadovoljiti z drobnimi popravki, z dnevnimi pragmatičnimi rešitvami, ki bi bile dejansko le drobničnice, s katerimi pa se samoupravni položaj delavca dejansko ne bi bistveno okrepil.

Prav zato so člani predsedstva v razpravi spregovorili ne le o že zagotovljenih temeljih, na katerih je treba še nadalje krepiti idejno in akcijsko enotnost Zveze komunistov, temveč tudi opozorili na slabosti in pomanjkljivosti, ki lahko predstavljajo resno težavo za učinkovitejšo vlogo članstva, organizacij in vodstev. Pri tem so posebej poudarili nujnost večje pozornosti idejnopolitičnemu usposabljanju, kar je pogoj za samostojnejše delovanje in dosledno odgovornost za izvrševanje sprejete politične usmeritve na vseh ravneh.

Predsedstvo je že tudi obravnavalo prvo zasnovano vsebinskih in organizacijskih priprav na prihodnji kongres, hkrati pa predlagalo, da naj bi še v letošnjem letu o vseh teh vprašanjih razpravljali CK ZK Slovenije.

MILAN MEDEN

tedenski mozaik

VEČ AMERIŠKIH PODJETIJ

SI prizadeva zmanjšati ceno industrijskim robotom. General Electric je na primer objavil obširen program za avtomatizacijo, ki predvideva, da bi roboti v domačih 37.000 delavcev. Za te robote se zanimajo tri računalniške družbe: Digital Equipment, International Business Machines (I. B. M.) in Texas Instruments. Robot bo v začetku 50.000 dolarjev, leta 1990 pa 10.000 dolarjev. Tovarne računalnikov predvidevajo, da bi lahko do leta 2000 povečale prodajo na 200 milijard dolarjev letno.

SUNHELIOS, POSKUSNA SONČNA CENTRALA, KI JE SPOMLADI ZAČELA GRADITI EVROPEJSKA GOSPODARSKA SKUPNOST NA OBRAZCU Kih gore Etna na Siciliji, naj bi začela delovati konec letošnjega leta. Pravkar so položili temeljni sončna ogledala. Eurhelios bo imela moč 1 MW in bo najmočnejša sončna centrala na svetu.

TOVARNE GUME IN ČILJEV PRAV ZDAJ PREIZKUSIJO različico naravnega kavečuka, ki jo dobijo iz rafinirane nafte, poročila International Herald Tribune. Če bi odkrili ta komercializirani, bi nedvomno podpril umetni kavečuk, katerega cena se zaradi vrtočev nafte nenehno veča. Poleg tega bi bila to vzpodbuda za svet, da bi začel izkoriščati druge rastline, ki so jih nekoli namen že uporabljali, pa jih opustili zaradi prevladajočih dobrih v primerjavi s cenovno umetnim kavečukom.

DA ZA UČENJE NIKOLI NE PREPOZNO, dokazuje tudi primer nekoga britanskega študenta, ki se je nedavno vpisal na univerzo v Liverpoolu, kjer študiral žurnalistiko. Študent Andrew Gyslop, ki je v pogledih ambiciozen, je izjavil, da „človek nikoli ne ve, kaj bi delal v prihodnosti, ter da lahko vsako znanje koristi“. Vil je, da ga zadnje čase vse bolj zanima novinarstvo.

BLAGAJNE ZNAMENITIGRALNICE V BADEN-NU so se pred nedavnim izkazale, kar se je ni zgodilo v zgodovini te igralnice. Njegov 70-letnemu členu, ki je večkrat zapored igral na igralnici, je uspelo, da iz igralnice „obral do zadnjega lica. Se zlasti se mu je namreč štivka 17 se je ponovila zapored. Dobil je skupni tri milijone mark, kar je do danes dosedanja dobitka v tej igralnici. Anonimni kokar je obšel Čile s prvim letalom ...

POCENI BRANJE - Mesec oktober je mesec knjige. (Letos, ob 35-letnici Mladinske knjige, poteka pod geslom „Sezi po cenejši knjige - Preberite več!“). Šeststo knjižnih del ponujajo tudi pol ceneje. V novomeški poslovalnici MK gledalcev ne manjka, kupcev pa je manj. (Foto: J. Pavlin)

PRIPRAVLJENI NA TRGATEV - V metliški Vinski kleti je bil prejšnja sredo tehnični prevzem nove sprejemnice za grozdje. Inšpektorji so se prepričali, da nova francoska oprema deluje brezhibno, in s tem je pred trgovijo v Beli krajini odpravljeno najhujše ozko grlo. (Foto: A. Bartelj)

RAZSTAVA OPREME ZA CIVILNO ZAŠČITO - Jugotekstil je v petek skupaj z oddelkom za ljudsko obrambo občinske skupščine Novo mesto pripravil razstavo opreme in sredstev civilne zaščite, s katerimi se bodo morale opremiti enote v delovnih organizacijah. (Foto: J. Pavlin)

INOVACIJE V NARODNOOSVOBODILNEM BOJU - Razstava pod tem naslovom je bila odprta 2. oktobra v prostorih podružnice Ljubljanske banke v Kočevju v čast občinskega praznika, trajala pa bo še do 11. oktobra. Organizirala sta jo Raziskovalna skupnost Slovenije in Ljubljanska banka. (Foto: Jože Primc)

PARIZ: IMV NAJBOLJ NAPREDOVAL

Ko so pred dnevi na francoskem razstavišču Le Bourget zaprti mednarodno razstavo prikolic, ki je največja te vrste v Evropi, se je izkazalo, da je jugoslovanski predstavnik IMV iz Novoga mesta tudi letos uspešen. Medtem ko so se ostali proizvajalci na sejmu lahko pohvalili s 30-odstotnim povečanjem prodaje, je IMV napredoval kar za 40 odstotkov. Letos nastopa IMV na francoskem trgu sicer z nekoliko ožjo ponudbo, vendar so prikolicice izboljšane in notranja oprema je olajšana, kar je Francozom, poleg nizkih cen seveda, očitno všeč. (Po Delu).

Sejmišča

NOVO MESTO: Čeprav je bil ta ponedeljek prvi v mesecu, ko je na prodaj tudi goveja živina, je bila zaradi neurjenih odkupnih cen ponudba goveda kaj klavrna. Le 21 glav je bilo na prodaj, razen njih pa še 24 pujskov in 21 nad tri mesece starih prašičev. Pujski so bili po 1.300 do 1.800 din, starejši prašiči po 1.850 do 3.300 din, prodali pa so jih skupaj 189. Goveje živine so prodali 13 glav; voli so stali 38 do 44 din, krave 34 do 38 in mlada živina 35 do 40 din kilogram žive teže.

BREŽICE: Sobotna pónudba pujskov se je spet zvečala, saj jih je bilo v prodaji 486, razen tega pa še 12 starih prašičev. Lastnika je menjalo 346 živali; pujski so veljali 70 do 80 din, starejši prašiči pa 55 do 60 dinarjev kilogram žive teže.

Oechsle bo „plačeval“ grozdje

Metliška vinska klet bo dajala za grozdje od 22 do 35 odst. višje akontacije kot lani - Kako kaže letos s sladkorjem in kdaj naj bi trgali posamezne sorte

V metliški Vinski kleti računajo, da bodo letos odkupili 2,5 do 4 milijone kilogramov grozdja od zasebnih vinogradnikov iz Bele krajine. Akontacije bodo 22 do 35 odstotkov višje kot lansko leto, cena pa bo odvisna od sorte in sladkorne stopnje, ki je letos ne bodo več merili v odstotkih, marveč v enotah oechsle; približno štiri enote „zaležejo“ za en odstotek. Avtomat v novi sprejemnici za grozdje ima namreč skalo v teh enotah.

Strokovnjaki predvidevajo, da bosta frankinja in šentlovenka dosegli povprečno 76 enot oechsleja, kar pomeni 16 odstotkov sladkorja. Akontacija bo višja, če bo grozdje presegló to povprečje, grozdje s slabšim leg in manj dozorelo pa bodo odkupovali po nižji ceni.

V začetku tega meseca je imela frankinja že 72 enot oechsleja, tako da lahko do 20. oktobra, ko naj bi se po sedanjih predvidevanjih začela trgati te sorte, doseže tudi 80 ali celo 85 enot. Portugalka in šentlovenka, ki so ju začeli trgati v soboto, nista dosegli predvidenih sladkorne stopnje. Slabo zori tudi kraljevina. Laški rizling naj bi začeli trgati po 20. oktobru; v začetku meseca je imel 64 oechslejev, do trgatve pa naj bi jih dosegel 75. Tudi žametno črnino naj bi začeli trgati po 25. oktobru, v začetku meseca pa so izmerili 55 enot oechsleja.

Gnojil manjka

Slovenski kmetovalci bi potrebovali 50.000 ton gnojil - Tovarna pa lahko ponudi le 9.000 ton

Izidi bitke za večji pridelek hrane so za naslednje leto, ko začenjamo novo srednjeročno obdobje, skorajda znani. Žal jih bo v veliki meri krojilo veliko pomanjkanje umetnih gnojil. Torej lahko pričakujemo, da bomo pridelali manj poljščin.

Potrebe po umetnih gnojilih so zdaj jeseni, ko naj bi se začela setev pšenice in drugih poljščin, dokaj velike. V celoti naj bi slovenski kmetovalci potrebovali 50.000 ton umetnih gnojil, od tega samo za površine, zasejane s pšenico, 23.000 ton gnojil. Teh količin pa kmetovalci ne bodo mogli dobiti, ker jih ruska tovarna ne more ponuditi. Ta hip ima tovarna na voljo za domače potrebe samo 9.000 ton gnojil, medtem ko jih bo enake količine izvozila na tuj trg, kjer so cene višje, pa tudi devize potrebuje za nakup surovin. Kaj dosti ne more pomanjkanja omiliti niti tovarna Ina iz Kutine, ki je tudi povečala izvoz, njena proizvodnja pa je za 50.000 ton manjša, ker je opravljala remont. Tako se bodo kmetovalci morali znati, kot bodo vedeli in znali, veliko manj teh težav pa bi bilo, če bi o tem razmišljali že spomladi, ali pa nekaj let nazaj, ko omenjena industrija hkrati s kmetijstvom ni uživala pretirane podpore.

Ali delavci vedo?

Doslej je v novomeški občini ugotovljenih 47 dvomljivih sporazumov

Splošno znano je, da je sporazumevanje v zadnjem času dobilo sumljiv prizvok, odkar so se z dneвно pošto začeli kopičiti pri trgovinskih in tudi drugih organizacijah sporazumi, ponujeni v podpis. Na območju novomeške občine je doslej evidentiranih 47 takih sporazumov, verjetno pa to niso vsi. Ko je družbeni pravobranilec samoupravljanja zahteval od vseh podatke, je dobil tudi odgovore: „so taki primeri“, nič pa konkretnega. Prišlo je celo do tega, da dvomljive sporazume skrivajo, najbrž v strahu, da bo potrebno pojasniti zakaj so podpisali.

Nekateri se že kesajo, da so podpisali sporazum, ki zahteva bodisi devize ali višje cene ali pa denar za investicije. Se že opravičujejo, posebno še, če je prišlo do podpisa brez vednosti delavcev. Gre namreč za znatna sredstva.

V drugo skupino sodijo delovne organizacije, ki so tak način sporazumevanja energično odklonile. Najsi bo tako ali drugače, čas je, da se odločitev o podpisu prenese na vse zaposlene, kajti vsi bodo tudi nosili breme. O tem bi morali reči svoje mnenje zlasti sindikati in osnovne delovne organizacije ZK v združenem delu in zahtevati čiste račune. Ni rečeno, da brez podpisa dobave blaga ne bo. Ugotovljeno je tudi to, da so nekateri sporazumi razmnoženi kar na ciklostil, poslani so bili neštetim delovnim organizacijam. Sporazume so nekateri očitno pošiljali naokrog kar tako, upoštevaje geslo: Če gre, gre!

Kmetijski nasveti

Novo: „voluhar preventiv“

Voluhar je in ostaja strah in trepet mladih sadovnjakov in drevesnic. Ni ga mogoče povsem zatreti, tako je trdoživ. S svojimi štirimi pilastimi zobmi, ki puščajo značilne zareze, se loti vseh mogočih gomoljev in korenov in seveda tudi korenin mladih sadnih dreves, ki jim po voluharjevem gostenju običajno ni več pomoči.

Sadjarji poznajo mnogo različnih načinov uničevanja voluharjev, od vab do zelo strupenega politanola, ki ga je mogoče v trgovini kupiti le s posebnim dovoljenjem. Izumljajo pa še nove načine in strupene snovi. Tako se je pojavilo na trgu novo odvratalno sredstvo „voluhar preventiv - ščit korenin“. Izdeluje ga „Era“ iz Velenja, prodaja pa „Agrotehnika - Gruda“.

Novi pripravek ni strupen, saj le odvrta voluharje in druge škodljivce s svojim neprijetnim vonjem od tega, da bi se vgnezdili med korenine sadnih dreves ali drugih rastlin. Sestoji se iz plastičnega ščita, v katerem je aktivna snov. Zakopljemo ga ob saditvi (ali pozneje) 15 cm od debla, približno četrta metra globoko. En „ščit“ zadošča za nekako štiri kvadratne metre površine zemlje, to pa je odvisno tudi od zemlje. Čim težja je zemlja, tem manjšo površino obvladuje s svojim odvratalnim učinkom in obratno. Razumljivo je, da je prodajanje novega pripravka dovolil republiški Zavod za zdravstveno varstvo.

Ko že pišemo o varstvu sadnih sadik, še besedo, dve o sajenju. Resda je mogoče sadno drevo posaditi tudi spomladi, toda jesen je iz več razlogov mnogo bolj primeren čas. Predvsem je lažje ujeti primerno vreme, korenine pa imajo dovolj časa, da se dobro zasidrajo v zemlji in so spomladi takoj sposobne črpati hranilo in vodo. Možna spomladanska suša (mesec sušec) jeseni posajeni sadik še zdaleč ne more tako prizadeti kot spomladanski. Žal te resnice ponavljajo vsi priročniki in svetovalci, pa spomladi v drevesnicah še vedno zamudniki „podajajo ključke“.

Inž. M. L.

R. BAČER

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Tako, kot je letos grozdje cvetelo, tako tudi zori, pomeni, da letos grozdje neenakomerno in ne le pozno zori. Zato je nujno, da posvetimo vso skrb

Izvedbi trgatve

Posebno letos pri trgoviti ne smemo hiteti. Navada se ob trgoviti nabere vesoljno sorodstvo, ki grozdi brez ozira na to, kakšno je, meče v posodo in največkrat naredi več škode kot koristi. Boljše je s pametnimi trgači dalj časa trgati, kot pa opraviti trgatve na hitro in si pri tem pokvariti trud in delo celega leta.

Zveplanje drozge in mošta

Pri predelavi grozdja je nujno uporabljati žveplo v borbi proti sovražnikom mošta in vina, kot so divje kvasnice, plesni, bakterije, razne organske primesi itd. Najbolj učinkovito je zveplanje drozge, in to sproti, ko drozga pada izpod mlina-peljalnika v posodo. Z zveplanjem drozge ali mošta preprečimo porjavitev drozge in mošta, kar je važno zlasti pri belih sortah. Uničimo škodljive drobnosti, ki prihajajo z grozdem v mošt, preprečimo biološki padec kisline, izločimo primesi razne nesnage in ostanke škropliv, mošt počasneje, toda bolj enakomerno vre.

Tudi drozgo in mošte rdečih in modrih sort grozdja je treba zveplati, saj zmeroma zveplanje ne odvzema barvil, kot nekateri mislijo.

Za zveplanje drozge in moštovi v kmečkem kletarstvu uporabljamo kalijev metabisulfit, ki si ga nabavimo v trgovinah kmetijskih združenj ali drogerijah in lekarnah. Kalijev metabisulfit zdrobimo v prah in ga posipamo po drozgi. Kadar pa uporabljamo kalijev metabisulfit pri moštu ali vinu, odvzamemo škaf mošta ali vina in v njem raztopimo odtehtano količino kalijevega metabisulfita ter nato zastopljeno sredstvo vlijemo nazaj v sod. Za 100 kg rdečega (modrega) grozdja porabimo povprečno 10 gramov kalijevega metabisulfita, za 100 kg belega grozdja pa 10 do 15 gramov. Te količine uporabljamo vedno, tudi pri zdravem grozdu, oziroma zdravim drozgi ali moštu. Za drozgo ali mošt iz gnilega grozdja pa vzamemo večje količine, in to 20 do 40 gramov na 100 kg gnilega grozdja, odvisno od stopnje gnilobe. Tako močno zveplanje drozgel ali mošta imenujemo v kletarstvu razsluzevanje. (Opomba: več o razsluzevanju, vrenju in sladkanju moštov drugič).

Kakšna naj bo drozga v kadi?

Drozga od belega grozdja nima v kadi kaj početi, pač pa jo je treba takoj isprešati. To velja tudi za gnilo grozdi, ki ga prešamo ločeno. V kad damo let drozgo rdečih (modrih) sort

DT.

Prihranjenega...

(Nadaljevanje s 1. strani)

treba izdelati tudi za delavce v strokovnih službah.

• Nadalje je opozoril, da nekaj ni v redu, če je od 1.000-članskega kolektiva kar nad 400 delavcev v skupnih strokovnih službah. Začudil se je tudi, da je v tako velikem kolektivu tako malo ljudi z visoko in višjo izobrazbo ter poudaril, da lahko zaidejo v resne težave, če delavci ne bodo imeli ustvarjalne pomoči strokovnjakov. Pohvalil pa je študentsko in stanovanjsko politiko Itasa, ki je usmerjena na pridobivanje strokovnjakov.

Ko je govoril o cenah, je med drugim poudaril, da smo zelo kritični, ko divjajo cene drugi, do dvigovanja cen svojim proizvodom pa preveč popustljivi. Ob zaključku je opozoril, da bo obseg investicij v prihodnjem letu še zvožen. To bo povzročilo, da bo prišlo med proizvajalci investicijske opreme do večje konkurence in pritiska na znižanje cen. Na to naj že zdaj resno računajo.

V Melaminu so gosti seznanili s svojo 270-milijonsko investicijo, ki je največja v občini, s hitrim naraščanjem cen surovin in proizvodov (ki jim bo povzročilo izpad okoli 60 milijonov din dohodka), upadanjem realnih osebnih dohodkov in drugim. Tovariš Hafner je ob tem poudaril, da je prepričan, da bodo tudi v prihodnje pametno gospodarili in se bodo rešili iz te stiske, saj doslej v vsem svojem obstoju Melamin še ni zaključil poslovnega leta z izgubo.

JOŽE PRIMC

POMOČ IZ ČRNOMLIA – Vodovod iz Dolenjskih Toplic proti Uršnim selom napreduje. Krajanom so v soboto in nedeljo prišli na pomoč tudi vojniki iz črnomaljske gimnazije in zavijeteli krampe in lopate namesto svojih novomeških tovarišev. Vzpon proti Uršnim selom je iz dneva v dan bliže. (Foto T. Jakše)

Licitacijska komisija pri ČZP DOLENJSKI LIST razpisuje javno licitacijo rabljene fotografske opreme, ki bo 22. oktobra 1980 ob 11. uri v prostorih oglasne službe, Glavni trg 5. Oglede opreme možen eno uro pred pričetkom licitacije. Vsi zainteresirani morajo pred pričetkom licitacije položiti 10-odstotno varščino.

745/41-80

LITERARNA KOLONIJA

Od 3. do 5. oktobra je bila v Gradišču v Slovenskih goricah tradicionalna literarna kolonija 8. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov. Prvi dan je bil literarni večer, drugi dan je dr. Matjaž Kmecl predaval o pravih literarnih pisanju (udeleženci so obiskali tudi likovno kolonijo Zavrh), kolonija pa se je končala s pogovorom vseh udeležencev o perečih vprašanih nadaljnega literarnega gibanja za tako imenovano okroglo mizo.

SMOLE PREDAVAL DUHOVNİKOM

Po nekajletni prekinitvi je Slovensko duhovniško društvo organiziralo izobraževalni tečaj za svoje člane. Za uvod in vodenje razprave so povabili tovariša Jožeta Smoleta, člana Predsedstva CK ZKS, ki je v enem dopoldnevu razložil politični položaj v današnjem svetu z vidika Jugoslavije in njene neuvrščene politike in gospodarski ter politični položaj v Jugoslaviji, predvsem v Sloveniji.

Prihodnje leto spet v Suho krajino

Osrednje naselje brigadirjev bodo preselili s Prevol in iz Dobrnitca v Žužemberk

Skupščina zvezne mladinske delovne akcije „Suha krajina 1980“ je bila pred kratkim v Kočevju. Na njej so ugotovili, da znaša vrednost letos opravljenih del na tej akciji preko 10 milijonov dinarjev, medtem ko so vsi stroški zanjo znašali okoli 4,6 milijona. Na njej so uresničili tudi vse programe iz interesnih področij. Samo mladinsko politično šolo „Edvard Kardelj“ je uspešno končalo okoli 430 mladincev od 629, kolikor jih je bilo na tej delovni akciji.

Program del ni bil uresničen le na območju občine Kočevje. Namesto da bi tu opravili dela v vrednosti okoli 6 milijonov dinarjev, so jih le za 2 milijona, kar pomeni, da so izkopali in zasuli 2,5 km trase za vodovod na območju od Smuke proti Staremu logu. Zaradi neopravljenega dela je bil kritiziran Hydrovod Kočevje – Ribnica, ki je bil izvajalec del.

Letos sta bili na območju Suhe krajine dve brigadirski naselji, in sicer v Dobrnitcu in na Prevolah. Vendar pogoji življenja in dela v teh dveh naseljih niso ustrezali vsem predpisanim standardom. Zato je bilo predlagano, naj bo prihodnje leto le eno naselje, in sicer v Žužemberku. Ureditev novega naselja, ki bo tudi bliže delovišču, bo veljala okoli 3,3 milijona dinarjev. Glavni strošek bo nakup bivalnih prikolic. Na skupščini so izvolili usklajevalni odbor, ki bo vodil priprave za zvezno mladinsko delovno akcijo „Suha krajina 1980“.

J. P.

NOV ASFALT

Na območju Loškega potoka so letos asfaltirali nad 4 km cest, kar jih je večalo okoli 6 milijonov dinarjev. Najdaljši odsek od Malega Loga do križpotja je dolg 3 km, odseka skozi Retje (trgovina–Cegelnica) in Segovo vas pa po 500 oz. 660 m.

Slabim planom grozi „veto“

Na Dolenjskem planiranje ne poteka povsem zadovoljivo. To ugotovitev, ki prav gotovo bo v oči, je bilo ponovno slišati na ponedeljkovi seji medobčinskega sveta SZDL v Novem mestu. Pomembne se ne nanašajo toliko na roke kot na vsebino, sočasnost nastajanja in usklajevanje.

Razkoraki niso majhni, najbolj pa zaskrbljuje dejstvo, da so plani pretežno zbirke želja. Vpogled v lake dokumente pove, da sestavljalci niso računali z možnostmi. Tudi v mnogih tozidih ne. Nekateri, denimo, predvidevajo, da bodo investirali celo trikrat več denarja, kot ga bo sploh moč zagotoviti. Posebna skrajnost so splošni plani, iz katerih ni razvidno nič.

SZDL, ki ima pri planiranju zelo pomembno zadolžitev usklajevalnega dejavnika, se s takim stanjem, razumljivo, ne more pomiriti. Zato se je med drugim že odločila dati veto na uzakonitev slehernega dokumenta, ki bi ne bil prihodno usklajen. Da bi bilo tega čimmanj oziroma da nepopolnih planov sploh ne bi bilo, je te dni spet opozorila

vse dejavnike (udeležence) v planiranju, kako pravilno ravnati. Časa pa ni na pretek, na kar se posebej opozarja republiški rokovnik za potek načrtovalnih postopkov. Iz

Priznanja za krvodajalce

Krajevna organizacija RK v KS Kandija-Grm je podelila priznanja najbolj prizadevnim krvodajalcem

Krajevna organizacija Rdečega križa v krajevni skupnosti Kandija – Grm je 27. septembra pripravila proslavo za krvodajalce, na kateri so najbolj prizadevnim podelili priznanja.

Proslave v novomeškem Domu JLA so se poleg krvodajalcev iz krajevne skupnosti udeležili tudi iz delovnih organizacij, Gozdnega gospodarstva, Industrije motornih vozil, Novomontaže in Vodnogospodarskega podjetja. Hkrati s kulturnim programom, v katerem je sodeloval pevski zbor iz IMV, je bila na proslavi izrečena marsikatera pohvala na račun krvodajalcev. Hkrati so aktivisti Rdečega križa iz te krajevne skupnosti poudarili izredni pomen teh akcij, pri katerih najbolj pride do izraza človečnost. Žal je opaziti, da je med krvodajalci vse manj mladih ljudi, za katere bi želeli, da bi se v prihodnosti številneje pojavljali med njimi.

OGROŽENO ŽIVLJENJE NA RAZSTAVI

Človek čedalje bolj globoko in brezobzirno posega v utrip narave in s tem vede ali nevede spodkopava možnosti za obstoj nekaterih živalskih vrst in ne nazadnje tudi svoj. Nobena skrivnost ni več, da je vse živo na tem planetu med seboj povezano v ekološki krog, ki ne trpi večjih vrzeli. Tudi v Sloveniji je več živalskih vrst, ki jim grozi izkoreninjenje. Na to opozarja Prirodoslovni muzej Slovenije z razstavo „Redke in ogrožene živalske vrste v Sloveniji“. Razstava je odprta od včeraj naprej v Muzeju v Ljubljani, Trg herojev 1.

ZAHVALA ZA DAROVANO KRI – Na proslavi krvodajalcev krajevne organizacije RK Kandija – Grm, na kateri je nastopil pevski zbor IMV pod vodstvom tov. Rauba ter učenci osnovne šole Gm, so podelili priznanja krvodajalcem, zaposlenim na območju KS Kandija – Grm, ki so darovali kri do 20 krat, kot gostje pa so bili vabljeni darovalci, ki so dali kri 25 krat in večkrat. (Foto: Tone Pungčar)

GRADILI SO TITOV MOST – Kot edini jugoslovanski brigadirji se je druga izmena novomeške brigade Marjana Kozine udeležila zaključnih del na Titovem mostu. Na sliki: v avli Doma JLA je odprta razstava priznanj brigadirskega tiska in fotografij z letošnjih delovišč brigadirjev novomeške občine. (Foto: J. Pavlin)

Obračun dela brigadirjev

Brigadirski priznanja pokroviteljem in posameznikom

V novomeškem Domu JLA je bilo v petek, 3. oktobra, 2. srečanje brigadirjev novomeške občine, ki so v letošnjem pa tudi v preteklih letih delali na republiških in zveznih delovnih akcijah.

Letos se je delovnih akcij na brigadirskih deloviščih po vsej domovini udeležilo 300 mladih, ki so bili združeni v sedmih brigadah. MDB Vinko Paderšič-Batreja je od 1. do 21. junija s štindesetimi brigadirji delala v Slovenskih goricah. MDB Baza 20 je od 13. jul. do 2. avgusta z enainštiridesetimi brigadirji delala na Goriškem. Od 8. 7. do 3. 8. je bilo 52 brigadirjev MDB Marjan Kozina v Reki. Osemindeset brigadirjev MDB Katja Rupena je od 3. 8. do 30. 8. delala na delovišču v Kraguljcu. Od 3. 8. do 23. 8. je bilo 70 brigadirjev v dveh brigadah MPB Janez Mrak na deloviščih Suhe krajine. Sedma brigada „Jože Slak-Silvo“ pa je delala v Bohinju od 20. 7. do 9. 8. in je imela 24 brigadirjev.

Na zaključni slovesnosti v Domu JLA so bili zbrani skorajda vsi brigadirji. S pesmijo in besedo, ki jih je spremljala na delovišča so obudili spomine na letošnje akcije in številna prijateljstva. Ob tej priložnosti so podelili priznanja organizacijam združenega dela, ki so imle letos pokroviteljstvo nad brigadami: IMV, Krki, Labodu, Novoteksu, Novolesu, Industriji obutve, Iski, Zavarovalni skupnosti Triglav, GG, in

posameznikom, ki imajo zasluge za razvoj mladinskega prostovoljnega dela: Marjanu Ferkoju, Dragu Keršincu, Ostoju Bubnjeviču, Bojanu Božiču, Mojci Galeši, Zdenki Zidanek, Zdenki Seničar in Branki Bukovec.

DRAGOCENE LOPATE

Kako je treba ceniti lopato, so najlepše pokazali v neki črnomaljski temeljni organizaciji, pri kateri so pred časom brigadirji iz republiške akcije „Bela krajina 80“ naročili deset lopat. Račun je znašal 9.000 (devet tisoč) dinarjev ali 90 (novih, seveda) dinarjev za eno lopato, ki pa ga komunalna interesna skupnost, kamor so poslali račun, ni hotela plačati. Kakšna nesramnost, kajne? Zlasti, če vemo, da je takrat ena lopata stala v trgovini celih 160 dinarjev....

VAJDA MANDATAR ZA SESTAVO IS

Na zadnji seji zborov občinske skupščine Metlika so med drugim razrešili dosedanega predsednika občinskega sveta Antona Pezdrica, ki odhaja na novo odgovorno delovno dolžnost v okviru dolenjske regije, in za mandatarka za sestavo novega izvršnega sveta imenovali Milana Vajdo, dosedanega predsednika OK SZDL.

RUFAC

Izdelava lahkih transportnih sredstev

KOČEVJE — Bračičeva — Tel. 88-197

RUFAC izdelava lahkih cestnih transportnih sredstev Rudl Franc, Kočevje, Bračičeva 24

Zaradi povečanja obsega poslovanja zaposlimo takoj:

**KLJUČAVNIČARJE
ELEKTROVARILCE**

Delovni in ostali pogoji zelo ugodni. Interesenti naj se prijavijo pisмено ali osebno.

721/40-80

„RUDNIK RJAVEGA PREMOGA SENOVO razpisuje po sklepu DS z dne

15. 9. 1980 in v skladu s 7. točko 43. člena Statuta Rudnika

LICITACIJO

za prodajo:

1. Tovorni avto TAM 6500 prekusnik, nosilnost 6.500 kg, nabavljen 1. 1975, prevoženih 240.000 km, v vozni stanju, izklicna cena 150.000,00 din
2. Motor za TAM 6500, številka 76101753, leto izdelave 1976, prevoženih 55.000 km, izklicna cena 70.000,00 din

V izklicnih cenah ni upoštevan prometni davek. Udeleženci licitacije morajo plačati pred začetkom 10 % pologa.

Licitacija bo dne 17. 10. 1980 ob 8. uri v avtoparku Rudnika. Ogled je možen eno uro pred začetkom licitacije.

748/41-80

DONIT TOZD „Pletilnica“ Sodružica, n. sub. o.

Komisija za delovna razmerja DONIT TOZD „Pletilnica“ Sodružica vabi k sodelovanju in

OBJAVLJA

naslednja prosta dela in naloge:

- 1/ 1. KONTROLORJA PODATKOV
- 2/ 1. DELAVKO ZA NADOMEŠČANJE MED PORODNIŠKIM DOPUSTOM V FINANČNO-RAČUNOVODSKEM ODDELKU

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

- pod 1.:
 - profil tehnika, tečaj za operaterja na MDS – 1200, tečaj za nadzornika na MDS – 1200, uspešno opravljen IMB test iz snovi 1101 – uvod v EOP, 1106 – uvod v S/370, 1123 – uvod v organizacijo podatkov S/370
 - 2 leti delovnih izkušenj
 - odslužen vojaški rok

- pod 2.:
 - ekonomski tehnik
 - 3 mesece delovnih izkušenj na finančno-računovodskih poslih

Delo se združuje za določen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: DONIT TOZD „Pletilnica“ Sodružica, n. sub. o. – kadrovsko-spolni oddelek v 15 dneh po objavi.

749/41-80

DELAVSKI SVET ŽITO – TOZD PEKARNA KRŠKO objavlja prosta dela

in naloge v obratu Brežice za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom:

1. STROJNO OBLIKOVANJE TESTA – 2 delavca
2. IZDELOVANJE SLAŠČICARSKIH PROIZVODOV – 2 delavca
3. PAKIRANJE SLAŠČICARSKIH PROIZVODOV – 1 delavca
4. ČIŠČENJE PEKOVSKEGA IN SLAŠČICARSKEGA PRIBORA – 1 delavca
5. VAROVANJE OBJEKTA – 2 delavca

Pogoji:
pod 1) popolna ali nepopolna osnovna šola, z možnostjo priučitve v pekovski stroki
pod 2) poklicna šola slaščičarske smeri ali njej sorodna šola z večletnimi izkušnjami v slaščičarstvu
pod 3, 4, 5) popolna ali nepopolna osnovna šola

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi na naslov: „ŽITO“ – TOZD Pekarna Krško, Cesta 4. julija 86. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po objavi.

750/41-80

Pred časom sem hotel v trgovini „Preskrba“ v Krškem zamenjati pri njih kupljeno trikotniško (majhno) jeklenko plina. Prodajalec me je odpravil s pojasnilom, da teh jeklenk ne zamenjujejo – polnijo. Na moje prigovarjanje mi je razložil, da jih šofer, s katerim imajo pogodbo, noče več jemati, ker mu za te male jeklenke „ničče nič ne plača!“

Ostali sem začuden; zaradi ne vem kakšnega prepričanja šoferja, je pretirana nit med potrošnikom in proizvajalcem, oziroma distributorjem INO, nit sama pa je trgovina in prav ta je „odpovedala“.

Dejavnost trg. podjetja Preskrba je očitno med drugim tudi preskrba s plinom, ne glede na to, kakšne velikosti je jeklenka, saj gre v obeh primerih za ININ gospodinjstvi plin. Sedaj pa lahko s strahom pričakujemo, kdaj se bo šofer odločil, da ne bo jemal s sabo več jeklenk sive barve, ampak samo še oranžne! Zdi se mi tako, kot da bi nekdo ob prejetju osebnega dohodka vsak mesec zahteval še dodatek zato, ker je prišel na delo vsako jutro. Sicer je to stvar Preskrbe – koliko komu plača (čeprav s potrošnikovim denarjem) dejstvo pa je, da smo zaradi stanja, kakršno že je, prizadeti predvsem tisti z nizkimi prejemki, da imamo starejši manjše potrebe, da nam je zato mala jeklenka racionalnejša.

Čudim se, da niso reagirale inšpekcijske službe – očitno nima nobeden od inšpektorjev manjše jeklenke za plin.

F. P. KRŠKO

pisma
in
odmeviZRAK JIM JE
DEVETA SKRIB

Strokovnjaki trdijo, da od pravilno napolnjenih gum ni odvisna samo varna vožnja z avtom, temveč tudi poraba goriva, kar dandanes ni malenkost. Zato ustrezne naprave na bencinskih črpalkah niso zaradi lepšega. Ustrezne? Napravi, ki ju premoreta novomeški črpalki, sta običajno pokvarjeni, količino zraka v kolesih merita, kakor se jima pač zljubi, kajpak napačno. Na obeh otoških črpalkah pa napravi precejkrat kar odstranijo. Ob taki skrbi za varno vožnjo in čim manjšo porabo goriva je v omenjenih črpalkah seveda še manj možnosti, da bi prodajalci vozniške vprašali, ali naj na avtih očistijo vetrobransko steklo in preverijo količino olja.

P. m. Uredništvo
Dolenjskega lista

DAN PIONIRJEV

29. septembra imamo pionirji svoj praznik, ki smo ga na mediški delovno proslavili na pionirski mladinski konferenci. Osmi razred smo najprej pregledali delo preteklega leta in naredili program za naprej. Po končani konferenci smo si ogledali film Doživljaji Nikolettine Bursca.

BREDA GOVEDNIK
OŠ MetlikaKONFERENCA
MLADIH

V ponedeljek, 29. septembra, smo imeli mladi delegati in mentorji občine Brežice volilno programsko konferenco mladih v vzgoji in izobraževanju. Razpravljali smo o poročilu o delu v preteklem mandatnem obdobju, ki ga je prebrala mentorica Anica Kupina, in izvolili novo vodstvo konference mladih v vzgoji in izobraževanju.

DARJA ŠTRITOF, 8. a,
OŠ Artiče

PROTI KAJENJU

Ob tednu boja proti kajenju smo na naši šoli organizirali akcijo, da bi vse učence seznanili s tem, kako škodljivo je kajenje. Akcijo je vodil aktiv RK. Izobesili so plakete, vse razredne skupnosti pa so imele enourne razgovore o škodljivem vplivu cigaret. Učenci se bomo raje ukvarjali s športom in drugimi dejavnostmi, kot pa postopali in se zadrževali s cigaretami.

SLAVICA KUKOVEC,
OŠ MetlikaŠOLA V VASI
NAPREDUJE

Letos so v Velikem Podlogu začeli obnavljati šolo. Že lansko leto so prenovili prostore od prvega do četrtega razreda, letos pa prenavljajo tam, kjer so bila prej stanovanja. V teh prostorih bo sedaj vrtec z jedilnico. Vrtec je zelo koristna pridobitev za naš kraj, saj bo s tem pomagano mamicam, ki so zmetice, in tistim, ki so zaposlene. Otroci bodo tako dobili pravo oskrbo in se privajali na šolo. Osmošolci se veselijo nove jedilnice, saj sedaj uživajo svoje obroke v prostorih, kjer poteka pouk. To bo dobro tudi za snazilko. Manj dela bo imela, ker bodo razredi bolj čisti.

Manjka nam še prostor za malo šolo. Tako morajo učenci prihajati v malo šolo popoldan, kar je vseeno boljše, kot pa da bi hodili v Leskovec, kjer bi se težko znašli. Lepo bi bilo tudi, če bi imeli telovadnico, saj morajo sedaj učenci telovaditi v razredih, kadar ni lepo vreme. Za poletje imamo zunaj urejeno igrišče.

MIHAELA ARI!
7. a, OŠ Leskovec

POUK NA MESTU – Sevniski člani Zveze rezervnih vojaških starešin so poleg „Hiše cvetja“ v Beogradu obiskali tudi stalno razstavo orožja in oborožitvene opreme v Nikinčih pri Sremski Mitrovici. Tu so se seznanili z najnovejšimi izdelki oborožitvene industrije. (Foto: Franc Pavkovič)

Še: Čevelj namesto pomoči

Preklic trditve, zapisane 11. oktobra lani

Alfred Železnik preklicujem kot neresničen tisti del članka, ki ga je objavil časopis Dolenjski list 11. 10. 1979 pod naslovom

„Čevelj namesto pomoči,“ ki je v zvezi z Ivanko Vilčnik, socialno delavko v Konfeksiji „Lisca“ in v katerem je pisala, da je v potikal na vrata socialne delavke Ivanke Vilčnikove v

„Namesto, da bi me kot socialna delavka poučila, me je nadrla. Če bi mu Vilčnikova malo pomagala, kot so mu pozneje pri stanovanski skupnosti, razpisa ne bi bil zamudil.“

Ivanki Vilčnik se opravičujem za izrečene neresnične trditve in se ji zahvaljujem, ker je odstopila od nadaljnega kazenskega pregona.

ALFRED ŽELEZNIK

OB BEVKOVI
OBLETNICI

Ob 90. obletnici rojstva in 10. obletnici smrti Frančeta Bevka smo v osnovni šoli Milka Šobar-Nataša v Novem mestu pripravili razstavo njegovih del za mladino in odrasle. Razglasili smo tudi začetek tekmovanja za Zupančičevo bralno značko in priznanja.

ANDREJA ŠUSTERSIČ, 8. b

Prva javna podpora novi kulturni petletki v Trebnjem:
„Novi dom je nujen, poskrbeti pa je potrebno za dejavnost“

Osnutek nove trebanjske kulturne petletke je pod streho, znani pa so tudi že prvi odmevi nanj. V dosednji razpravi so bodoči podpisniki samoupravnega sporazuma v glavnem podprli usmeritve in naloge, ki naj bi jih na kulturnem področju uresničili v planskem obdobju 1981 – 1985. Podpore je bila deležna tudi predvidena zidava novega kulturnega doma v Trebnjem, vendar s pripombo, da bo nujno hkrati zagotoviti dejavnost. Ne sme se zgoditi, da bi denar investirali v pogoltno zidavo, kulture žejno občinstvo pa bi ne imelo nič od tega. „Temu bo morala še posebej tenkočutno prisluhniti ZKO, saj je zagotavljanje kulturne dejavnosti oziroma kulturnega življenja njena prva naloga,“ meni Stane Peček, tajnik kulturne skupnosti.

Vlogo ZKO v Trebnjem ne poudarjajo naključno, brez razloga. Zato je pospeševanje dejavnosti ZKO v osnutku novega kulturnega

• Novi kulturni dom v Trebnjem bo velik finančni zaloga, saj znaša predračunska vrednost nič manj kot 80 milijonov dinarjev. Zato ga bodo gradili več let, kakor bodo tudi zbirali sredstva. Tako naj bi republiška kulturna skupnost iz solidarnostnih sredstev prispevala 36 milijonov (ali 45 odst.), združeno delo v trebanjski občini (po stopnji iz BOD) 41 milijonov, 3 milijone pa bo namensko združila trebanjska krajevna skupnost.

plana napisano kot ena izmed treh prednostnih nalog. „Računamo na nadaljnje ustanavljanje kulturnih društev v krajevnih skupnostih. Pomembno se mi zdi poudariti, da je temeljna usmeritev, naj bi poslej vsi kulturno dejavnost združevali v krajevnih skupnostih, ne pa tudi v delovnih organizacijah. Zdaj deluje v

občini sedem kulturnih društev, to pa je že kar lepo zagotovilo, da bo amaterizem poslej vsaj tako zadovoljeval kulturne potrebe krajanov kot do zdaj,“ pripoveduje Peček.

Prednostni nalogi predstavljata tudi knjižničarstvo in založništvo, ki ju običajno obravnavajo skupaj, saj gre za precej sorodni dejavnosti, medtem ko pričakujejo od knjižničarstva, da bo v novem obdobju celoten knjižni fond dalo v izposajo vsaj dvakrat letno in v ta namen odprlo nova izposojevališča v Dobriču, Velikem Gabru in na Mirni, naj bi založniška dejavnost skrbeli predvsem za nemoteno izhajanje literarne revije „Samorastniška beseda“ in otroške publikacije „Sreča-

Stane Peček

nja“, hkrati pa podpirala druge akcije na založniškem področju. „Na področju knjižničarstva smo že dosegli eno knjigo na prebivalca, v naslednjem obdobju pa naj bi najmanj obdržali takostanje“, pojasni Stane Peček. „Prizadevali si bomo še uresničiti načrtovani dotok okoli 900 naslovov novih knjig na leto.“ Širjenju knjige pripisujejo velik pomen, akcija pa naj bi tekla ob neposredni pomoči izobraževalne skupnosti, šol in krajevnih skupnosti. Kjer ni oziroma ne bo izposojevališča, naj bi njegovo vlogo prevzele šolske knjižnice, ki bi se morale sicer bolj odpreti bralskim potrebam krajevnih skupnosti.

I. ZORAN

1600 grafik

6. bienale otroške grafike v Kostanjevici bodo odprli 22. novembra – Tudi katalog

Cez šest tednov, to je 22. novembra, bodo v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici odprli 6. bienalno izložbo jugoslovanskih otrok. Tokratna bem je spet obilna, saj je na razpis za to prireditve prispelo 1.600 likovnih izdelkov iz 139 jugoslovanskih šol. Žirija je izmed 1.060 grafičnih listov na temo „Družina“ (ostala dela so bila v drugih tehnikah) izbrala za razstavo 149 listov, ki so jih poslali učenci iz 96 šol. Poleg tega bo 65 grafik natisnjenih v katalogu, ki ga bodo izdali v okviru 6. bienala in bo natisnjen v 15.000 izvodih. Za tradicionalno pionirsko likovno manifestacijo v Kostanjevici, ki bo hkrati ena od prireditev v počastitev 25-letnice Dolenjskega kulturnega festivala, je veliko zanimanja tako med ljubiteljskim kot strokovnim občinstvom. Otroške grafike namreč od nekaj vzbujajo pozornost zavoju neposrednosti in iskrene izpovedi mladega rodu.

Lirična
razstava

V Krškem razstavlja svoja dela Gabrijel Kolbič

V krški galeriji bo do 17. oktobra na ogled razstava plastik in akvarelov mariborskega akademskega kiparja Gabrijela Kolbiča. Odprli so jo 3. oktobra zvečer s slovesnostjo, na kateri je pel Šentjemejski oktet.

Na razstavi je po 23 plastik in akvarelov. Pri plastiki gre za žanrsko drobno kiparstvo. To so prizori iz otroškega življenja, ljubke in razigre ne alegorije, lirčne upodobitve ženskega akta, portreti znancev in prijateljev. Akvareli zaživijo kot lirsko dopolnilo, kot barvni zapis iz krajev, ki jih je umetnik srečal na popotovanjih.

„Srečanje s Kolbičem ni samo srečanje s pomembnim slovenskim kiparjem starejše generacije,“ je zapisal umetnostni kritik Franc Zalar, „marveč tudi s tenkočutnim akvarelistom, umetnikom, ki ima posebno sposobnost za opazovanje in slikarsko registracijo naravne pojavnosti v vsej njeni oblikovni, barvni in svetlobni spremenljivosti.“

I. Z.

Poljsko ljubiteljsko slikarstvo

Razstava s tem naslovom začela v Novem mestu svoje popotovanje po Sloveniji

V navzočnosti Edvarda Rudnickega, kulturnega atašeya v poljskem generalnem konzulatu v Zagrebu, Jožeta Humra, predsednika ZKO Slovenije, predstavnikov republiškega komiteja za znanost in kulturo, novomeške občine in drugih udeležencev so odprli 1. oktobra v novem oddelku NOB Dolenjskega muzeja v Novem mestu razstavo „Poljsko ljubiteljsko slikarstvo“. Pri otvoritvi je pel Šentjemejski oktet.

Za razstavo so odbrali dela poljski strokovnjaki in je sestavljena iz dveh delov: prvi združuje slike šlezjskih rudarjev, drugi pa vsebuje stvaritve na temo „Slezjska vstaja“. Pri otvoritvi je dr. Cene Avguštin poudaril, da največ velja sporočilnost razstavljenih del, ki da je prav gotovo jasna. Hkrati gre za tako imenovano tematsko razstavo, ki je tudi za naše

organizatorje lahko primer, kako se pripravijo.

Jožet Humer pa je dejal, da je

OBRAČUN IN
PETLETKA

V ponedeljek, 13. oktobra, se bo sestala v Krškem skupščina kulturne skupščine te občine. Pričakujejo, da bo pomembnejša razprava stekla predvsem o treh točkah dnevnega reda: To so: denarni in dejavnosti obračun za prvo polletje 1980, osnutek novega srednjeročnega plana in samoupravni sporazum o štipendiranju kadrov za kulturo.

Začetek popotovanja „Poljsko ljubiteljsko slikarstvo“ je začela svojo pot po Sloveniji v Novem mestu, kjer so jo za nekaj tednov odprli 1. oktobra v dvorani oddelka NOB. Posnetek kaže detajl z otvoritve. (Foto: I. Z.)

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 10. X.

8.45 TV V ŠOLI: Koledar, Prometna vzgoja, Ruščina, Življenje v naravi, Močvirje
10.00 TV V ŠOLI: Angleščina, Ljudje in predeli, Risanka, Zgodovina, Zgodba, Kocka, kocka, Izobraževalna reportaža, Moja glasba
14.55 TV V ŠOLI, ponovitev
17.20 POROČILA
17.25. LETI, LETI PIKAPOLONICA, lutkovna oddaja
17.40 DRUŽINA SMOLA, risanka

18.05 ROCK KONCERT: WEATHER REPORT
18.35 OBZORNIK
18.45 CLOVEK IN JADRAN
Tokratna oddaja bo predstavila dobrine, ki jih obmorskim ljudem nudi obalno področje. To so vinska trta, oljka, sadno drevje, povrtnine, ovce, mineralne soli, lapor ipd.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
21.00 BLAKOVH SEDEM
21.50 V ZNAMENJU
22.05 NOČNI KINO: CESAR
Švedski film z gornjim naslovom je pred ducatom let posnel Goesta Hagelbaeck, delo pa govori o duševno prizadetem fantu, poliskem pri-

seljencu, ki se v novi domovini ne znajde, zato zbeži na Poljsko, kjer ga tik pred začetkom zadnje vojne zaprejo. Nedolžni fant uče v sanjski svet, začne si domišljati, da je cesar vsega stvarstva. Igrajo Anders Aberg, Bo Lindstroem, Anna, Lindroth, Rune Ekk in drugi.
2
16.55 Test — 17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Jazz za izvoz — 19.30 Dnevnik — 20.00 Na dnevnem redu je kultura — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.15 Spomini: RazvojskPJ med zadnjo vojno — 22.05 Dvosterni asfalt (ameriški igrani film)

SOBOTA, 11. X.

8.00 POROČILA
8.05 VRTEC NA OBISKU: CICI-BAN KOLESARI
8.25 Ela Peroci: ANKINE RISBE
8.40 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
8.50 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE
9.20 PISANI SVET: ŠIBENIK
10.05 A. Haley: KORENINE NASLEDNJE GENERACIJE
11.35 V IZJEMNIH OKOLIŠČINAH
12.00, ANA, BREA, LJUBICA, dokumentarna oddaja
13.40 625
13.15 POROČILA

14.25 ZAGREB VELEŽ, prenos nogometne tekme
16.20 POROČILA
16.25 SLOVAN: DIMOV, prenos rokometne tekme
17.50 GOSPOD SELKJE, ameriški mladinski film
Naslovni junak filma, ki ga je pred dvema letoma posnel Anthony Poatier, je tjučen, ki se lahko spreminja v človeka. Najde si prijatelja, deklico in dečka, in skupaj z njima skuša dopovedati občinskih možem, kaj naj storijo z nakopičenimi smetmi na morskimi obalah. Igrajo Samantha Weyson, Clark Flangan, Peter Bayliss in drugi.
18.45 NAŠ KRAJ
19.00 ZLATA PTICA, pravljica
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 J. Dietl: BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA, češka nadaljevan-ka

20.55 MUPPET SHOW (gostuje S. Stallone)
21.20 BUCK IN PRIDIGAR, ameriški film
Po ameriški državljanski vojni so mnogi črnci dobili svobodo, začeli so se seliti v druge kraje, selitev pa so jim onemogočali hudobni belci. Film, ki ga je 1971 posnel Sindy Poatier (igra tudi glavno vlogo), govori o selitveni karavani in vodiču, ki skuša potujočo spraviti mimo nevarnosti. Igrajo še Harry Belafonte, Ruby Dee, Cameron Mitchell in drugi.
23.00 TV KAŽIPOT
23.20 POROČILA
2
17.45 Zapisi iz vasi — 18.30 Narodna glasba — 19.00 Iz sporeda Tv Skopje — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert Bamberških simfonikov — 21.30 Včeraj, danes, jutri — 21.40 Iz oči v oči — 22.10 Sportna sobota

NEDELJA, 12. X.

8.25 POROČILA
8.30 OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: RAVNE NA KOROŠKEM, 2. del oddaje
9.00 ČEBELICA MAJA
9.25 JAZON IZ VEŠOLJA
9.50 ZGODOVINA POMORSTVA
10.40 VRNITEV ODPISANIH
11.35 TV KAŽIPOT

12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
ZADNJA POLINA, angleški film
Pravcati spektakel je tale film, ki ga je po lastnem scenariju pred desetimi leti posnel James Clavell. Dogajanje je postavljeno v sredino 17. stoletja, v čas tridesetletne vojne, ko posamezniki skušajo obvarovati neko švicarsko dolino pred uničenjem, ki ga prinaša s seboj horda vojaških plačancev. Glavne vloge igrajo Michael Caine, Omar Sharif, Florinda Bolkan in Nigel Davenport.
SPORTNA POROČILA
BULVARJI SOLIDARNOSTI, dokumentarna oddaja

SESTANEK V NEBOTIČNIKU
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 T. Partijic: ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE
21.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.45 V ZNAMENJU
22.00 ŠPORTNI PREGLED
2
14.50 Sportno oko — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dežela slepih — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Igrani film

PONEDELJEK, 13. X.

8.45 TV V ŠOLI: Koledar, Pravopis, Hrvatski arheološki muzej, Makedonščina
10.00 TV V ŠOLI: Materinščina, Risanka, Zemljepis, Zgodba, TV izbor, Moja glasba
14.45 TV V ŠOLI: Pravopis, Hrvatski arheološki muzej, Makedonščina
17.15 POROČILA

17.20 MALI GODCI V GLASRENI DEŽELI
17.35 RAZPOREDITEV UČNE SNOVI
Ce delaš z glavo, potem boš s pravilno razporeditvijo učne snovi dosegel večji učinek pri učenju. O tem bo govorila današnja oddaja.
18.00 ZNANA — NEZNANA JUGOSLAVIJA
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 SREČANJE Z JOSIPIOM VIDMARJEM
21.00 A. Holland: NEKAJ ZA NEKAJ
Poljska televizijska drama bo govorila o tem, kako psihologija ne

zna usklajevati svojega zasebnega življenja s poklicnim. Po lastnem scenariju je delo posnela Agnieszka Holland, igrajo pa Barbara Wrzesinska, Iwona Biernacka, Tadeusz Janczar, Andrzej Zaorski in drugi.
22.05 V ZNAMENJU
2
17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Medvedek Uhec — 18.00 Otroci pojejo — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasbena medigra — 18.50 Sportna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Televizijska drama — 21.20 Glasbeni trenutek — 21.25 Panorama — 22.10 Dnevnik — 22.25 Glasbena oddaja

TOREK, 14. X.

9.00 TV V ŠOLI: Koledar, Življenje na kamnu, Ob potoku, Dnevnik 10
10.00 TV V ŠOLI: Prirodopis, Risanka, Zgodba
10.55 OKTOBER V KRAJLEVVU
16.15 ŠOLSKA TV: Delitev dohodka po delu, Planiranje, Biologija

17.15 POROČILA
17.20 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
17.30 SLOVENSKI LJUDSKI PLES: GORENJSKA
Folklorne skupine iz Javorja, Podkorena in Kamniške Bistrice bodo prikazale gorenjske ljudske plesne in običaje, ki so značilni za čas košnje.
18.30 OBZORNIK
18.40 MOSTOVI — HIDAK
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 KRATEK FILM

20.15 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.35 LJIGABUE
22.35 V ZNAMENJU
2
17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.35 Življenje knjige — 18.45 Zeleni kabaret — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavnoglasbena oddaja — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Ona — 22.10 Poezija

SREDA, 15. X.

9.20 TV V ŠOLI: Koledar, Božidar Adžija
10.00 TV V ŠOLI: Izobraževalni film, Risanka, Predšolska vzgoja, Zgodba

17.25 POROČILA
17.30 Ela Peroci: ANKINE RISBE
17.45 VEČERKE RAZSTAVE
18.10 NAŠA PESEM 80, 4. del oddaje
18.40 OBZORNIK
18.55 NE PREZRITE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILMI S FESTIVALA ŠPORTNIH IN TURISTIČNIH FILMOV V KRANJU
Biologija, Predšolska vzgoja, Zadnje minute

22.05 V ZNAMENJU
2
17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Televizijska drama — 21.15 Včeraj, danes, jutri — 21.35 Izvirni — 22.05 Koncert zagrebških solistov

ČETRTEK, 16. X.

9.00 TV V ŠOLI: Koledar, Matematika, Starogrška matematika, Klub mladih tehnikov
10.00 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka,

19.30 DNEVNIK
20.00 STUDIO 2, kulturna oddaja
22.05 V ZNAMENJU
2
17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Ptičje strašilo — 18.15 Nuklearna revolucija — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nepsodredni stiki — 22.00 Včeraj, danes, jutri

2
17.10 Dnevnik v madžarščini — 17.30 Dnevnik — 17.45 Ptičje strašilo — 18.15 Nuklearna revolucija — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nepsodredni stiki — 22.00 Včeraj, danes, jutri

dežurni poročajo

PRETEPAL DOMAČE — Minulo sredo so šentjernejski miličniki pridržali do iztreznitve 38-letnega Vinca Peveca iz Goriške vasi. Pevec je močno vinjen pretepal domače in jim grozil še s hujšim. Potem ko se bo ohladil, ga čaka razgovor pri sodniku za prekrške.

NI HOTEL PLAČATI — Novomeški moške postave so v četrtek prijeli Radojka Čajetina, ki je razgrajal in razbijal v Hotelu Kandija. Čajetino je s prijatelji popaval v okrepčevalnici hotela, ko pa je bilo treba poravnati račun, je pričel razbijati kozarce.

RAZBIJAL KOZARCE — Podobno se je vedel v soboto tudi Sulejman Hodžić iz Fotovega vrna. Obiskal je namreč Sringerjevo gostilno in močno vinjen pričel razbijati kozarce. Odpejali so ga na hladno, zraven pa so miličniki napisali še prijavo sodniku za prekrške.

PRETEPEL SE NATAKARICO — V soboto zvečer so metliški miličniki pridržali do iztreznitve 31-letnega Martina Nemanica iz Radovičev. Ta je razgrajal in razbijal steklenino v gostišču Na Dragah. Za nameček pa se je potem, ko je natakarica poklicala na pomoč miličnike, spravljal še nadno in jo pretepel. Razgovor pri sodniku za prekrške bo zategadel nekoliko daljši.

Udarec s sekiro je bil za očeta usoden

70-letni Kovačič v soboto umrl — Sina vendarle našli
O hudem prepiru med očetom in sinom na Ajdovcu smo v prejšnjil številki že poročali. Skopim podatkom dodajmo še, da je do prepira prišlo zaradi spora med Kovačičem in Brajdičem, kdo bo peljal vprego. V soboto pa je prišla iz novomeške bolnišnice še tragična vest, da je imel spor med očetom in sinom najhujše posledice.
70-letni Valentin Kovačič iz romskega naselja Mala Goričeva v občini Trebnje je namreč omenjenega dne zjutraj podlegel poškodbam, ki mu jih je z udarcem s sekiro prizadel njegov sin Elko Brajdič. Slednjega so miličniki po vztrajnem iskanju tudi našli. V soboto popoldne so skrivača prijeli v romskem naselju Hudeje. Preiskovalni sodnik je zanj odredil pripor.

V OVINEK PO SREDINI CESTE — Prejšnjo sredo popoldne sta se na Brodu srečala voznika Jože Zupančič iz Žužemberka, ki je vozil tovornjak od Dvora proti Žužemberku, in Jože Bohorič iz Dolenjcev pri Adlešičih. Slednji je v ovinek pri Brodu zapeljal po sredini ceste, tako da sta

ZA TRAKTORJEM V SMRT

V prometni nezgodi, do katere je prišlo 30. septembra popoldne, je bil ob življenje 7-letni Boštjan Šterk iz Črnomlja. Fantič je v Kočevju stekel za traktorjem, takrat pa je nasproti pripeljala z osebnim avtomobilom Anica Gligič s Tanče gore. Dečka je zadel in zbil pa na tla, pri čemer se je. Boštjan tako hudo poškodoval, da je med prevozom v črnomljski zdravstveni dom umrl.

Z odpovedjo ob stanovanje

Tudi sodišče SRS potrdilo odločbo novomeškega senata

Sodišče SRS je pred dnevi potrdilo odločbo novomeškega sodišča združenega dela, po kateri se mora zakonca Jovan in Marija Ečimovič izseliti iz trisobnega stanovanja, last novomeške tovarne zdravil Krka. Niti vsemogoči izgovori zakonca niso pomagali.

V „KRKI“ GORELO

V soboto popoldne je pričelo goret v novomeški tovarni zdravil Krka. Delavci so varili ograjo, v neposredni bližini pa je bila plastična cisterna s špiritom. Pri varjenju je padla iskra na plastično cev, tako da se je vžgalo 100 litrov špirita v cisterni. Škodo so ocenili na 15.000 din.

EKSPLOZIJA MED VARJENJEM

V četrtek je Jože Moravec iz Podklanca varil v avtomehanični delavnici Cveta Jaketiča v Vinici nosilec zadnje stene osebne avtomobila. Med varjenjem je prišlo do eksplozije, tako da je Moravec dobil lažje poškodbe po čelu, nosu in ustnicah. Poškodovancu so nudili pomoč najprej v črnomaljskem ZD, nato pa v novomeški bolnišnici. Pri pregledu vozila je bilo ugotovljeno, da je med varjenjem eksplodiral naboj, ki je bil v nosilcu. Kako je naboj zašel tja, še ugotavljajo.

VLAK POTISKAL AVTOMOBIL

19-letni Ivan Žnidarič z Jezera se je 30. septembra peljal z osebnim avtomobilom od Trebnjega proti Mirni peči in v Gornjih Ponikvah navzlic rdeči luči zapeljal na železniški prehod. Takrat je iz Novega mesta pripeljal vlak in bočno zadel vozilo ter ga potiskal še dobrih 50 metrov, preden je vlakovodji Zajcu uspelo ustaviti Zanimivo, da je pri nesreči Žnidarič dobil le nekaj prask, na pločevini pa je bilo za 40.000 din škode.

OGENJUNIČIL KOMBI

30. septembra je prišlo do požara na kombiju Črnomaljšana Marka Bariča. Ta je vozil proti Staremudrgu, nenadoma pa je na vozilu izbruhnil požar in se bliskovito razširil. Vsa poskus gašenja je bil brezuspešen, tako da je kabina povsem zgorela, zraven pa še kason in deli motorja. Škode na vozilu je za 80.000 din. Do požara je prišlo najverjetneje zaradi kratkega stika.

MOST SE JE PODIRAL POD TRAKTORJEM

Še hujše posledice bi lahko imela nesreča, do katere je prišlo v četrtek na mostu med Čadražami in Drago. Omenjeni večer okoli 19. ure je Jože Pavlič iz Šentjerneja peljal traktor po omenjeni poti. Ko je že skoraj zapeljal čez most, je nenadoma pred seboj opazil namesto mostu grmovje, pa tudi deske pod traktorjem so se pričele lomiti. Vozilo se je zato preuknilo na bok, most pa se je naglji na desno stran. Na srečo je voznik ostal cel, most pa so seveda zaprli, da ga temeljiteje popravijo.

tevanje. Razlog: Ečimovičeva, ki sta bila dotlej zaposlena v podjetju, sta podala izjavi, da v Krki ne bosta več delala. Pri nasprotovanju takšni odločitvi v Krki sta mahala z vrsto argumentov, eden je bil tudi, da ima Ečimovičeva že 10 let skupne delovne dobe, od tega 5 let pri Krki, kar je pogoj za pridobitev lastninske stanovanjske pravice. Vendar je bil senat neusmiljen. Potrdil je namreč odločbo „krkašev“, pri tem pa se tudi skliceval na tisti člen stanovanjske pogodbe, ki pravi, da bosta zakonca izpaznila stanovanje v treh mesecih, ko jima preneha lastnost delavca v združenem delu. Sicer pa je postopek pokazal da tudi podatek o desetih letih delovne dobe Marije Ečimovič ne dži, saj je 2 leti preživela na delu v tujini.

Nekako tako pa stoji tudi v obratno razložiti ljubljanskega sodišča SRS, pri čemer zavračajo pritožbo zakonca, ki se sklicujeta na zamudno trimesečnega odpovednega roka, in nezakonitost stanovanjske pogodbe in še kaj. Ečimovičeva sta dolžna izpazniti trisobno stanovanje, vendar bo prisilna izselitev možna šele, ko jima bodo zagotovljeni najpoptrebnejši prostori za bivanje.

POCENI DO DEVIZ

Prejšnji teden je Franc Zupan iz Dolnje Stare vasi obiskal Turško gostilno v Dolenjem Maharovu. Na njegovo žalost pa je bil v gostilni očitno tudi zelo spreten žepar. Kako bi sicer Zupan ostal brez denarice, ki jo je imel spravljeno v zadnjem hlačnem žepu. Oškodovanec je bil prikrajan za 300 DM, 3.000 din in dokumente.

„Lokalci“ poslej po magistralki (!)

Odločitev, ki ima svojo drugo, nevarnejšo plat

Odločitev o dvomesečni popolni zapori Ceste herojev v Novem mestu s 15. oktobrom je le še potrdila staro spoznanje o nedoslednosti in nedorečenosti in prometnem režimu Novega mesta. Pa ne zaradi samega dejstva, da bo ena najboljši prometnih novomeških cest zaprta zaradi obnovitvenih del, pač pa zaradi odločitve, da bo avtobusni lokalni promet poslej potekal po „obvoznici“ na magistralni cesti Ljubljana-Zagreb (1).

Tokrat ne bi razglašali o številnih drugih možnih rešitvah pristojnih organov, ena je gotovo ta, da bi na avtobuse ponovno odprli dvosterni promet preko novomeškega Glavnega trga, pač pa, da pogledamo, kaj prinaša odločitev o preusmeritvi lokalnega avtobusnega prometa na eno najbolj prometnih magistralnih cest v Evropi, da ne recemo tudi najbolj krvavih.

Ce pustimo vmemar dejstvo, da se tudi za petek poveča število kilometrov in seveda čas, ki ga bo potreboval avtobus za vožnjo do recimo, Ločne, kar ni nič kaj zgleden prispevek k današnjim energetsko-statističnim prazadanjem, je pa vendarle o nečem potrebno spregovoriti. Lokalni avtobusi imajo ob koncu tudi po petdeset in več stajlišč, kar lahko ob morebitnem trčenju, in teh na magistralni cesti ne manjka, privede do prave tragedije. Govorimo tudi o polji potovanja hitrosti na tej cesti, ob dejstvu, da je že tako hitrost avtobusov lokalnega prometa omejena na 50 km/h, in tem, da je od Ločne do Karteljevega kar opazen klub, bo ta pošja hitrost še upočasnjena. V korist čemu slovesu magistralka? Ali so odgovorni pri odločanju tehtali med „svojimi“ in navedenimi argumenti? BOJAN BUDIJA

Začeti z najmlajšimi

Krska izkušnja o množičnosti v telesni kulturi

Z razmerami v našem takem imenovanem vrhunskem sportu ne moremo biti zadovoljni. Med občasne uspehe so vse prevečkrat posejani škandali zdaj v tej, hip nato že spet v drugi športni vrsti. Razne nesojene „zvezde“ bi verjetno stale bolj naravno, če bi zares premogli širši krog športnikov, vzgojenih v pravem duhu.

V Sloveniji smo pred časom sprejeli portoroške sklepe. Vrsto stvari v tekmovalnem sportu naj bi postavili na pravo mesto. Potrebno je kajpak načrtno delo. V krški občini so tako naredili križ čez kampanjsko delo v telesni kulturi. Začeli so z najmlajšimi. Sportnike iščejo že med prvšolčki in ponovno med petošolci osnovnih šol tudi s pomočjo testiranja. Ušesu ne zvenijo ravno blagozvočno izrazi kot „usmerjene selekcije“ in še kaj. Vendar je načrtno

preverjanje s pomočjo ne-nehnega izbiranja mladih športnikov po šolskih športnih društvi pokazalo, da delajo prav. To namreč sedaj potrjujejo celo že tekmovalni rezultati. So prvaki območja v košarki in plavanju v obeh konkurencah, prvaki območja v atletiki, med pionirji, rokometu v zimskem in letnem prvenstvu. V rokometu so nasploh tretji v Sloveniji. Kar štirje pionirji iz sol krške občine so republiški reprezentantje: Marjan Perc in Miran Taborn (oba iz Leskovca), Robert Ceglar s Senovega in Justin Božič iz krške osnovne šole. Stalno spremljanje naj bi pripomoglo, da se po osnovni šoli ne izgubijo.

Uspeh ni prišel sam po sebi. Govorijo kajpak o sistemu dela, strokovnem kadru, objektivni, denarju, z največjo ljubeznijo pa seveda o mlademu rodu, o katerem bo še kaj slišati.

Ugnale nasprotnice in napovedi

Presenetljiva zmaga Novomeščank nad Borovom z 19:17 – Inlesovcem tudi tokrat sreča obrnila hrbet – V dolenskem derbiju zmaga Kočevk

Novomeške rokometiške so v soboto poskrbele za veliko presenečenje. Popolnoma nepričakovano so pred kakimi 200 gledalci v novomeški športni dvorani ugnale vrsto Borova in tako vknjižile dve dragoceni točki. Precej več smole so imeli Ribničani, ki so šele v zadnjih minutah klonili na Reki, medtem ko so v slovenskem ligaškem derbiju pri dekletih Kočevke tesno ugnale ekipo Sëntjemeja.

NOVO MESTO – BOROVO
19:17 (10:7)

Sobotno srečanje je bilo za maloštevilne gledalce prava rokometna postastica. Navzlic vsem napovedim o zanesljivi zmagi gostij so Novomeščanke zaigrale borbeno, kot že dolgo ne, in povsem nepričakovano, a zaslužno zmagale. Srečanje je bilo veskroz izenačeno, šele tik pred odmorom so domačinke izkristalizirale nekaj napak gostujoče obrambe in povedle s tremi zadetki.

To pa še zdaleč ni zadostovalo za končno zmago. Igralke Borova so zaigrale na vse ali nič in se ob dokaj očitni pomoči sodnikov približale domačinkam na vsega zadetek razlike. Prava drama pa se je pričela pred koncem, ko so imele Novomeščanke na klopi za kaznovane kar dve igralki, vendar je gostjam zmanjkalo moči in tudi časa. Čeprav so prav vse igralka zaslužne za uspeh, gre nedarje še posebej pohvaliti Vesno

Inlesovci so po 5. kolu z eno zmago na 9. mestu, upati pa je, da bodo po sobotnem srečanju doma z Unionom Dalmacijo za kako mesto više.

DOLENJSKI DERBI KOČEVKAM

ITAS KOČEVJE – SENTJERNEJ 13:12 (6:8) – Okoli 100 gledalcev je bilo v Kočevju priča pravemu dolenskem derbiju, v katerem so bile za las boljše in tudi srečnejše domačinke. Sëntjemeščank je pripadal prvi polčas, ko so nekajkrat vodile, vendar se je v nadaljevanju razigrala najboljša strelka domačinka Marina Jerić in z nekaj zaporednimi zadetki obrnila rezultat. Resda zmagi domačink ne gre oporekati, vendar bi bil neodločen rezultat še najpravičnejši.

Kočevje: Oveň 1, S. Jerić 2, M. Jerić 8, Turk 2.

Sëntjemej: Škoda 2, Gorišek 1, Goršek 1, Raušek 1, Cerne 4, B. Kovačič 3.

Po popolnem 6. kolu imajo tako Sëntjemeščanke kot Kočevke po 6 kol in so na 6. oziroma 7. mestu. Že v naslednjem kolu pa čaka obe ekipi izredno težko delo. Sëntjemeščanke bodo v Orehoviici imele v gosteh vrsto neporažene in vodilne Drave, Kočevke pa gostujejo pri drugouvrščeni in še prav tako neporaženi ekipi Mlinotesta. Če ne bo res velikega presenečenja, si od teh srečanj ne smemo obetati preveč.

ZAMET – INLES
23:21 (14:12)

Ribničani res nimajo sreče! Že nekaj tekem zapored so izgubili v zadnjih minutah, tako tudi tokrat na Reki, ko so se domala vse srečanje enakovredno kosali z domačini. Sobotna igra je bila dokaj ostra, vendar v mejah športnega vedenja. „Lesarji“ so se predstavili z dobro igro, še posebno učinkoviti so bili pri streljih s črte, vendar jim je na koncu športna sreča obrnila hrbet.

Inles: Gelze, Radič 8, Ilc 4, Karpov 2, Fajdiga, Žuk 2, Andoljšek, Ambrožič 1, Mate 2, Križman 2, Kljun.

Dolenjci „krase“ rep lestvice

Elan, Bela krajina in Kočevje ostali v nedeljskem kolu praznih rok – Tudi v nedeljo ne kaže najbolje – Kočevci zapisani zadnjemu mestu?

Tokratno nedeljsko kolo v slovenski zahodni območni nogometni ligi je prineslo popoln neuspeh dolenskim ekipam, saj nobeni enajsterici ni uspelo iztržiti niti točke. Nič čudnega torej, če Elan, Bela krajina in Kočevje zasedajo zadnja mesta na prvenstveni razpredelnici. Kaj prida možnosti za izboljšanje pa tudi v nedeljo ni, saj vsi trije dolenski predstavniki gostujejo.

na zadnje mesto prvenstvene razpredelnice.

Kočevje: Lužman, Marič, Marčetič, Dobrič, Zečič, Rajšel, Kovač, Bokan, Abramovič, Murn, Buzuk.

V DVEH SREČANJH LE TOČKA

Krmeljski in sevniški rokometiški v nadaljevanju tekmovalja v II-SRL-vzhod niso pokazali iger kot v zadnjih nekaj srečanjih. Krmeljčanom je šele v zadnji minuti uspelo na domačem igrišču dobiti točko v srečanju s Fužinarjem, medtem ko so Sevnščani izgubili v Soštanju s 24:27. Ob tem še to, da so se na tekmi v Krmelju trije igralci posvolili od rokometu zaradi odhoda v JLA (Dobnik, Zorc in Kumar). Se rezultati mladincev: Dobova-Sevnica 18:24 in Krmelj–Črnomelj 9:29.

400 čolnov na Krki in Savi

V Brežicah štart enega največjih kajakaških maratonov

Na Krki in na Savi od Brežic do Zagreba so se v soboto zvrstili udeleženci enega najbolj množičnih kajakaških tekmovalj na svetu, maratona z 42 km dolgo progo. Na startu v Velikih Malencah, Cateških Toplicah in Podsedecu se je zbralo nad 400 tekmovalcev z 297 čolni, s katerimi so udeleženci tekmovali v raznih disciplinah. Sodelovalo je 40 klubov iz Jugoslavije, Avstrije, Italije in Madžarske. Nastopili so znani svetovni in evropski mojstri tega športa, kot na primer Šattler iz Avstrije, Perli iz Italije, Jugoslavlani z Ljubekom in drugi.

V najpomembnejši disciplini, v enosedelnem kajaku, je na prvi Brežice – Zagreb zmagal Avstrijec Podani, ki je prispel na cilj pred Ljubljčanom Janijem Plestenjakom. Vseh dirk je bilo 18 (za moške, ženske, seniorje, juniorje in pionirje). V e najstjih so zmagali Jugoslavlani, v sedmih pa udeleženci iz drugih držav.

V kategoriji divjih voda so se najboljše odrezali kajakaški ekipe „Rasice“ iz Tacna, v kategoriji mirnih voda pa ekipa „Bratstvo“ iz Kanjižev. M. R.

PIONIRJEVCI NAJBOLJŠI STRELCI

Minuli teden so se končale občinske delavske športne igre v streljanju. Nastopilo je 13 moških ekip z 98 tekmovalci in 10 ženskih ekip z 32 nastopajočimi. Največ uspeha so imeli pionirjevi, ki so slavili v vseh kategorijah.

Rezultati: moški–ekipno: 1. Pionir, 2. Krka, 3. IMV, posamezno: 1. Ribič, 2. Čelenski (oba Pionir), 3. Sekoranja (Krka). Ženske–ekipno: 1. Pionir, 2. Krka, 3. IMV, posamezno: 1. Medle, 2. Bučar (obe Pionir), 3. Aš (Krka).

Šport

V PRIMERU ZMAGE S SARAJEVSKO BOSNO!

Iz Sarajeva, kjer so te dni izžreballi pare osmine tekmovalja za košarkarski pokal, je prišla razveseljiva vest: zmagovalac sobotnega pokalnega srečanja na območju SRS med Novim mestom in mariborsko TIMO se bo na svojem igrišču pomeril z vrsto sarajevske Bosne. Sobotno srečanje bo tako za Novomeščane dvojnega pomena, saj bi jim morebiten uspeh s TIMO pripeljal v goste sarajevske študente, hkrati pa bodo lahko preverili moč mariborske ekipe, s katero bodo skupaj startali v drugoligaški konkurenci. Pomoč gledalcev bo v soboto v novomeški športni dvorani torej še kako dobrodošla.

REŠILE SO SE PORAZA

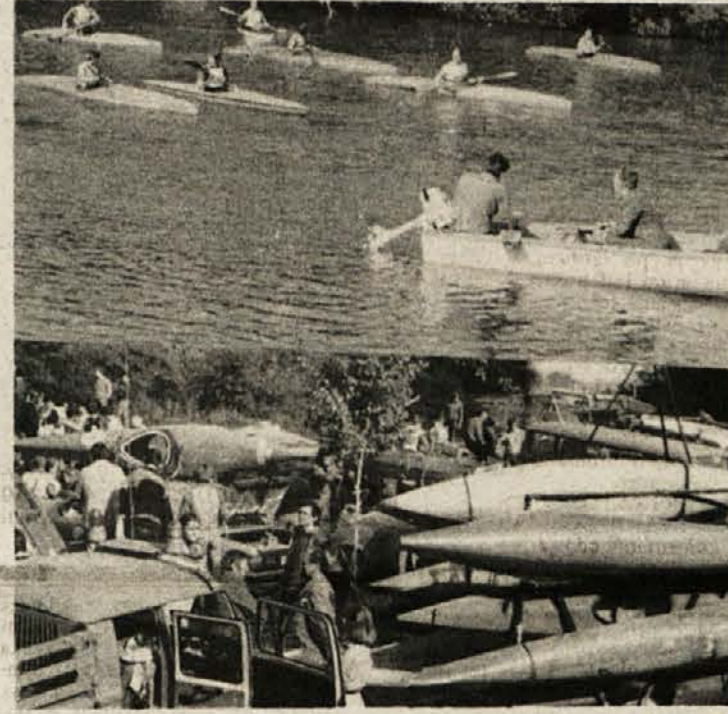
V nadaljevanju II. SRL za ženske je Lisa na domačem igrišču komaj iztržila točko v srečanju z Velenjem. Rezultati 15:15 (6:9). Največ zasluga, da domačinke niso klonile, gre Mlinarčevi z 8 zadetki. Pri mladinkah so Brežičanke ugnale Lisco s 16:15.

VETERANI NA ZADNJI MARAMATONU

Člani novomeške veteranske sekcije so se v nedeljo udeležili zadnjega letošnjega kolesarskega maratona v Celju. Progo, dolgo 80 kilometrov, je 20 novomeških veteranov prevozilo brez večjih težav in so tako na najboljši način zaokrožili pestro in plodno dejavnost komaj pred nekaj meseci ustanovljene sekcije pri KK Novoteka.

DALMACIJA NA DRŽAVNO PRVENSTVO

Na novoemškem keglijšču na Loku so se te dni končale finalne borbe najboljših slovenskih keglačev. Lepi uspeh je dosegla dolenska predstavnica Angelca Dalmacija, ki je s poprečnim nastopom osvojila 13. mesto s 1.585 podrtimi kegli, in se uvrstila na državno prvenstvo, ki bo že te dni v Vojvodini. Novomeščani so tekmovalje pripravili brez zastojev. N. G.

ZIVAHNA SOBOTA NA KRKI IN SAVI – V Velikih Malencah pri Brežicah je bila v soboto svečana otvoritev mednarodnega maratona po Krki in Savi od Brežic do Zagreba. Prisostvovalo ji je okoli 400 tekmovalcev s kanuji in kajaki ter vsaj toliko gledalcev, gostov in ljubiteljev tega vodnega športa. Brežiška občina je bila tudi letos med pokrovitelji memoriala narodnega heroja Rade Končarja. (Foto: J. Teppej)

Igralsko slabši, toda bogatejši za spoznanje

Pred drugoligaškim startom novomeških košarkarjev

Le dobrih 14 dni je do pričetka tekmovalj v zveznih košarkarskih ligah. Še s posebnim zanimanjem pričakujejo drugoligaški start ljubitelji košarke v Novem mestu. 25. oktobra bodo Novomeščani v športni dvorani imeli v gosteh vrsto novega Zagreba in tako pričeli vsaj po uvodnih napovedih, ogorčen boj za obstanek z ekipami, kot so: Ježica, TIMA, Branik, Fructal, Domžale, pa Dalvin, Puljanka, Jug in še katera. Razumljivo, da v vrstah Novomeščanov pred prvenstvom ni pretiranega optimizma, po odhodu Kovačevića v JLA prvi trener ekipe Dare Pucelj in predsednik IO kluba Jože Florjančič tako ocenjuje ta možnost novomeške vrste: I.

„Za nas bo letošnja drugoligaška sezona še posebno težka, hkrati pa tudi zelo koristna. Tekmovalje začnemo namreč s pomlajeno vrsto, v kateri ni kupljenega igralca. Nastopili smo se zgolj na lastne in mlade moči, kar povedo tudi imena igralcev, ki se potegujejo za dres v novem prvenstvu: Ivančič, Munih, Zupevec, P. in S. Seničar, Beg, Plantan, Bajc, Skobe, Kek, Grandovec, Golobič in Moreti.“ Vidimo torej, da v ekipi ni Šupića, ki je prestopil h Kraškemu zidaruju, pa Hrovatiča, Kramarja in Riharja, ki odhajajo v JLA, tudil razgovori z Laličem, da bi ponovno oblekel dres Novomeščanov, so padli v vodo. Zato nič čudnega, če vodstvo ekipe, v kateri bo igralo kar 6 mladincev, pričakuje veliko pomoč gledalcev, ki nikakor ne bi smeli zahtevati zmage za vsako ceno, saj bo za domala polovico moštva ta sezona ligaški krost.

Novomeščani so s pripravami pričeli že 12. avgusta, po besedah trenerja Daret Pucelja pa je vrsta dobro pripravljena, kar konec koncev kažejo tudi rezultati pripravilnih srečanj, še posebej uspehi v tekmovalju za pokal SRS, kjer se bodo Novomeščani že v soboto srečali v polfinalu tega tekmovalja z vrsto mariborske TIME.

„Za nas je ta tekma dvojnega pomena. Ne samo da bi si z morebitno zmago odprli vrata med najboljše jugoslovanske ekipe in bi lahko ob srečnem žrebu imeli v gosteh v nadaljevanju tekmovalje za pokal SFRJ v Novem mestu kakšno močno ekipo, pač pa tudi, da preverimo moči nasprotnika, s katerim nastopamo skupaj v drugoligaški konkurenci. Hkrati bo to zadnja resnejša pre-

Dare Pucelj: „Sobotno srečanje s TIMO je dvojnega pomena.“

Jože Florjančič: Na pravo pote, četudi za ceno morebitnih začetnih neuspehov.

Nadigrali „pobratene“

Vrsta športnih prireditev ob kočevskem prazniku – V srečanju pobratenih občin domačini boljši

Nedavni občinski praznik v Kočevju je prinesel nekaj živahnosti tudi na športno področje. Omenimo le tri prireditve: V okviru 4. srečanja pobratenih občin Kočevja in Prokuplja so se športniki pomerili v več panogah. Tako so v rokometu slavili Kočevci z 18:16, v košarki so domačini premagali goste z 77:65, boljši so

bili tudi nogometaši s 6:3, medtem ko je bil v streljanju rezultat 1.784:1.563 v korist domačinov. Za popolno zmago slavje Kočevcev sol poskrbele še odbojkarice, ki so premagale vrsto iz Prokuplja s 3:0. Sicer pa so bili tekmovalni dosežki tokrat v senci prijateljskega vzdušja pobratenih občin, ki sta si rekli: Na svidenje naslednje leto v Prokuplju!

V počastitev občinskega praznika je domači ženski rokometni klub pripravil tudi zanimiv turnir, na katerem so sodelovale vrste Itasa, Zameta in Olimpije. Rezultati: Itas–Zamet 11:12, Olimpija–Zamet 17:11 in Olimpija–Itas 17:10. Najboljša strelka turnirja je bila domačka Marina Jerić.

Za konec še rezultati tradicionalnega teka po kočevških ulicah. Pri mlajših pionirjih je zmagal Marjanovič, pri starejših Naglič, v štafeti pionir 4 x 300 metrov T. c., v mladinski štafeti ekipa gimnazije, pri članih na 2.000 metrov dolgi progi Struna, pri aktivnih tekmovalcih Novomeščan Metod Žužek in med veterani Kump. M. GLAVONJIC

USPEL ŽENSKI RALLY

S startom pred tovarno zdravil Krka v Novem mestu se je v nedeljo pričel zanimiv ženski avto rally, ki so ga pripravili člani novomeškega AMD. Proti vsemu pričakovanju je tekmovalje minilo brez nesreč, kar ženske slabše voznice od moških. Rezultati nedeljskega tekmovalja: zmaga la je Bojana Kmet s 420 točkami, druga je bila Lidija Kozan s 620 kazenskimi točkami, tretje in četrto mesto pa si delita Katjuša Borsan in Slavka Setina s po 820 kazenskimi točkami.

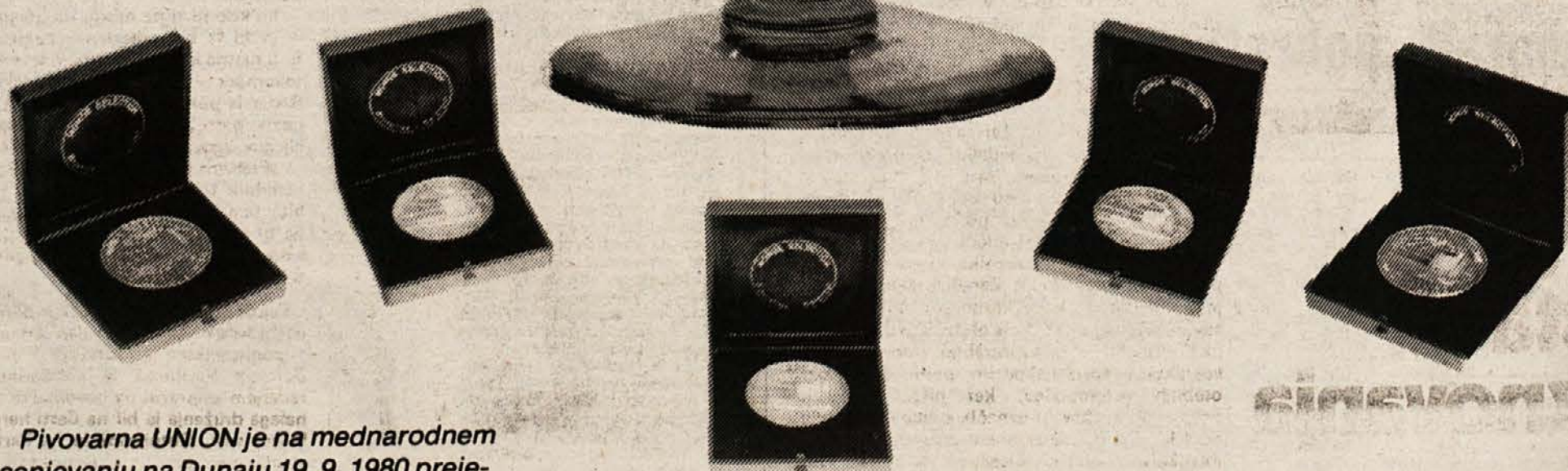
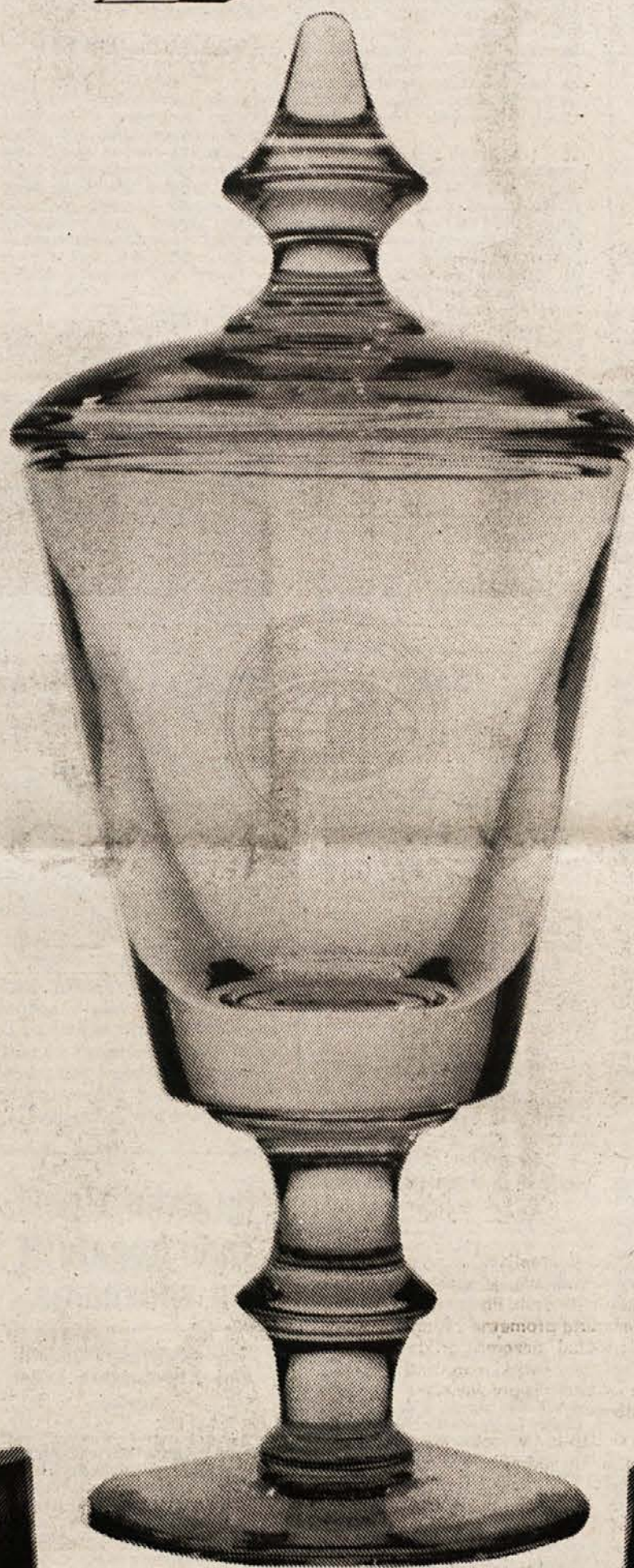
ZMAGOVALNI POKAL

za mednarodno vrhunsko kakovost pivovarni

Union

Dunaj '80

Pivovarna UNION je na mednarodnem ocenjevanju na Dunaju 19. 9. 1980 prejela priznanje MONDE SELECTION BRUXELLES za kakovost svojih izdelkov

Union LEŽAK je doslej že tretjič osvojil zlato medaljo in zato prejel tudi zmagovalni pokal za mednarodno vrhunsko kakovost. Odličja so torej prejeli:

Union LEŽAK – zlato medaljo
Union GRAND – zlato medaljo
UNI hmeljni napitek – zlato medaljo
Union svetlo – srebrno medaljo
Union temno – srebrno medaljo

Union postaja simbol kakovosti, ki je vedno bolj cenjena tako doma, kot na tujem, saj Pivovarna Union izvozi tudi znatne količine piva v Avstrijo, Italijo, ZDA in druge dežele.

9. X. '80

18 PRILOGA

Modra posadka „okrepljena“ s podpisanimi predstavnikoma sedme sile, je z delom pričela že v zgodnjih jutranjih urah. Po besedah Zdenka Prizmiča, komandirja prometne postaje, je bila torkova akcija dokaj nazoren prikaz vsakodnevni dogajanj na dolenski magistrali, čeprav je šlo tokrat za dan, ko je polovica udeležencev v prometu počivala.

Sicer pa si lahko v tokratnem zapisu privoščimo nekoliko vedrejši ton, pa ne zgolj zato, ker ni v času naše akcije bilo na magistrali nobenega poka, pač pa že zaradi včasih naravnost komičnih reakcij ustavljenih voznikov.

Najpreje pogledimo, kaj so o torkovi akciji pokazale številke. K sodniku za prekrške je romalo 9 predlogov, šest od teh zaradi neprimernih in tehnično pomanjkljivih tahometrov v tovornjakih, po eden pa zaradi preobremenjenosti, tehnične pomanjkljivosti vozila in pozabljenosti voznika, ki ni imel s seboj prometnega dovoljenja. Zaradi prehitre vožnje je bilo s 500 din kazni kaznovanih 16 voznikov tovornjakov in dva šoferja osebnih avtomobilov. „Le“ 50 din je bilo potrebno plačati dvema voznikoma tovornjakov in petim lastnikom osebnih avtomobilov, ker niso upoštevali prometnih znakov in označb, enako vsoto pa je odštelo 10 voznikov tovornjakov zaradi pomanjkljive opreme. Sicer pa v terek tudi nepredvidnih in tešnih prehitovanj ni manjkalo, za kar je 13 lastnikov osebnih avtomobilov plačalo možem v modrem po 100 din, prav toliko pa tudi šoferja osebnega in tovornega avtomobila zaradi ustavljanja vozil kar na magistrali. Tudi jutranja megla je zahtevala nekaj davka. Zaradi vožnje brez prižganih primernih luči so štirje vozniki osebnih in dva tovornih vozil plačali 100 din mandatne kazni. Mogoče še to, da je bilo opozorjenih natanko 82 voznikov zaradi ustvarjanja dolgih kolon, iz prometa pa izločenih 24 počasnih vozil.

Najbolj neusmiljen je bil radar. Vožnja v beli stoenki z radarjem je bila včasih prav zabavna, še posebno takrat, ko so nas nasproti vozeči vozniki prav prijateljsko in s svetlobnimi signali opozarjali na miličniške patrole ob cesti. Sicer pa smo v terek ugotovili, da je stoenka še kar poskočen avto, čeprav je bila obremenjena z nekaj deset odvečnimi kilogrami. To je dokazala, ko je sledila položčen „taunus“ našega zdomca, ki mu je radar izmeril kar preko 120 km na uro. Lažje delo je imela s tovornjaki,

katerih vozniki pa so vsi po vrsti pred miličniki kazali začudene in nedolžne obraze. Še najbolj presenečen je bil voznik tovornjaka „Gorjanec“, ki je prisegal, da njegova „ruska škafca“ ne potegne več kot 60 km na uro, ob pogledu na tahometer, ki je kazal celo hitrost 90 km na uro, pa je mirno odvrnil:

„Zapeljal sem na kak kamen, pa je kazalec poskočil.“

Le kdo bi si pa mislil, da utegne biti izgovor – in to še kar umesten – za preveliko hitrost tudi merna kriza. Z radarjem smo namreč sledili tovornjak – hladilnik z ljubljansko registracijo. Radar je pokazal preveliko hitrost, zato je sledil poziv patrulji pred nami, naj voznika ustavi. Njegov izgovor je zapisan v izvorniku:

„Prehitro da sem vozil? Ni bilo težko, saj je hladilnik tovornjaka popolnoma prazen. Če bi bilo tam kakšno mesnato stegno, v hrib najbrž ne bi tako lahko potegnili. No, pa plačam, saj smo včasih z mesom tudi kaj zaslužili. Dober tek, tovariši miličniki!“

Takšnih in podobnih cvetk je bilo tisti terek še nekaj slišati. Enako kot dan kasneje, ko smo se s pomočnikom komandirja PM Novo mesto Borisom Pavlinom in miličniško patruljo z radarjem odpravili na novomeške ulice. V času našega druženja je bil na Cesti herojev v Ločni, Bučni vasi, Gotni vasi in na Partizanski cesti zaradi neupoštevanja prometnih znakov, ki omejujejo hitrost v naselju, kaznovan kar 101 voznik. Od tega 93 lastnikov osebnih avtomobilov, 6 tovornjakov in celo 2 šoferja avtobusov (eden od teh je po Cesti herojev drvel s preko 80 km na uro). Zanimivo, da je na radarju „padlo“ tudi nekaj katrc, ki so jih iz IMV vozili na travnata skladišča pod Gorjanci.

„Pa smo jo krstili,“ je dejal eden od službujočih voznikov, ko je miličniku mirno pomolil bankovec za 100 din.

M. BAUER
B. BUDJA

cesta kaznovanja

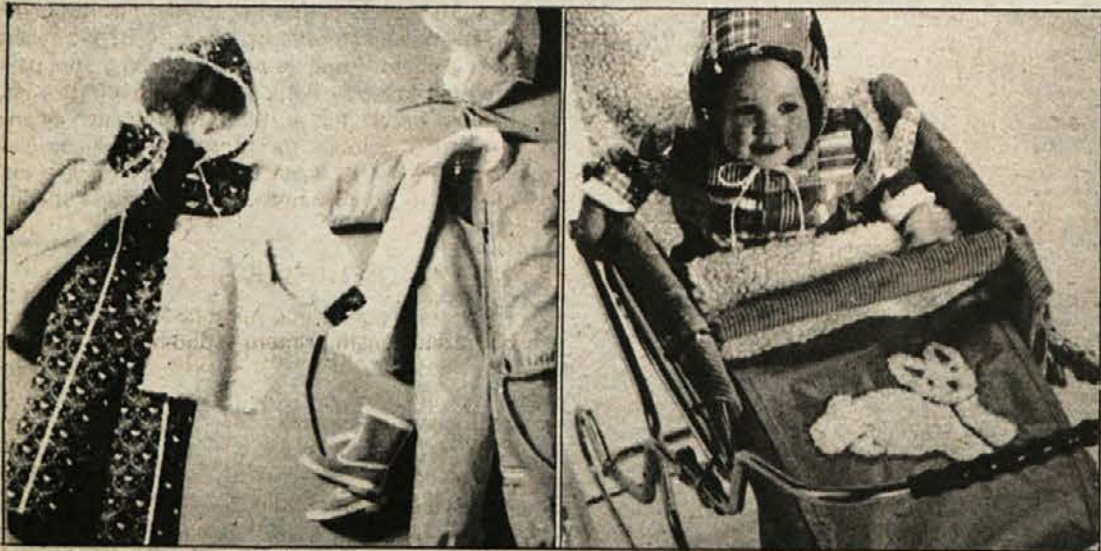
Zadnji septembrski dan je bil terek. Z vsemi svojimi zakonitostmi, med katere pa sodi tudi prepoved vožnje za osebnih avtomobile s parnimi registrskimi številkami. Nekolikanj se je od običajne vsakdanjosti razlikoval le na delu dolenske magistrale od Biča do Bregane. Predvsem za tiste, ki so morali na tem odseku nekoliko globlje poseči v denarico. Teh pa je bilo v borih nekaj urah, kolikor je trajala akcija, ki so jo pripravili prometni miličniki: novomeške postaje milice, kar 65, če seveda ne štejemo trupe opozorjenih voznikov.

lepe tudi z očali

Marsikatera mlada žena ali dekle se boji očal, misleč, da ji te kvirijo prikupnost. Pa ni tako! Pravilno izbran okvir za

očala ob lepi pričeski lahko naredi obraz še bolj zanimiv. Pač pa je za obraz z očali potrebno nevsiljivo ličenje.

baby bazar

Topla oblačila so v nastopajoči jeseni in hladnem vremenu posebno važna za dojenčke, ki so tako radi podvrženi prehladu. V trgovinah je sicer dobiti marsikaj za majhne otroke, ampak cene

so za marsikoga prehude. Spretna mamica ali znanka šivilja lahko doma ukroji topel komplet, v katerem vašega malčka zagotovo ne bo zeblo. Nekaj zamisli imate na sliki.

ježki

Kot da hočejo gobe v prvih jesenskih dneh nadoknaditi vse zamujeno. Enako pa tudi gobarji, ki jih po gozdovih kar mrgoli. Zato bo mogoče dobrodošel opis gobe, ki jo zaradi nepoznavanja nedeljski gobarji zaničujejo, gospodinje pa, ki so jo okusile, vedo povedati, da gre za eno najboljših gob za vlaganje v kis.

Ta značilnost velja tako za rjavega, kot rdečkastega ježka. Najti jih je sedaj, predvsem v iglastem, zlasti borovem gozdu na peščemem zemljišču. Ježki rastejo v skupinah, njihov klobuk pa je sprva rahlo vbočen, pozneje pa ploščat ali nekoliko udr. Ime so ježki dobili po bodicah, ki jih imajo na spodnji strani klobuka, kocen pa je tako pri rdečem kot pri rjavem ježku v polni, nekoliko zakrivljen in enake barve kot klobuk. O barvi obeh vrst ježkov dovolj povesta že sami imeni gob. In kako jih pripravimo?

Ježki so gobe, ki po kulinarčni vrednosti spadajo v srednji razred, medtem ko so vloženi v kis med najboljšimi. Rdečkaste ježke praviloma uporabljamo zgolj za vlaganje, medtem ko so rjavkasti zelo primerni za solate, juhe, omake, lahko jih tudi sušimo in potem zmeljemo ter jih tako uporabljamo v zimskih mesecih za začimbo. Seveda pa tudi za rjavega ježka velja, da je odlično vloženo v kis. Praviloma nabiramo mlade ježke, pred uporabo pa jim odstranimo kožico s klobuka in postrgamo bodice. Medtem ko rdečkaste ježke skorajda ni moč zamenjati z drugo gobo, pa moramo biti pri rjavem bolj previdni, saj ga lahko zamenjamo z vrsto drugih, neužitnih ježkov.

lovora, limonine lupinice, vse to pa zalijemo z nekaj žlicami vode in dušimo, da se meso zmečka. Zrezkom in omaki pritepamo še žličko moke in kisle smetane.

Ko so zrezki naredi, jim odstranimo nitke, položimo na krožnik in oblijemo z omako.

ŠE NEKAJ O SUŠENJU GOB

Eden osnovnih pogojev za sušenje je, da so gobe čiste. Najbolje jih sušimo na soncu, narezane na pol centimetra debele rezine in naložene na podlagah iz kartona, leša ali platna. Gobe moramo med sušenjem večkrat obrniti. Pred nočjo, oziroma ko sonce ne sije več, je potrebno gobe spraviti v suh prostor, zato je pri nestalnim vremenu bolje, da se lotimo drugega načina sušenja gob. To je, da gobe sušimo v odprti pečici, segreti do največ 60 stopinj. Gobe se posuše praviloma v dvanajstih urah, pričam pa se tako, če se nam pod prsti drobijo ali lomijo.

Še to: suhe gobe je treba spraviti v platnene vrečke in obesiti na zračno mesto ali pa zapreti v neprodušno posodo. Pred uporabo suhe gobe operemo v mlačni vodi, v topli pa jih potamo namakamo še kake pol ure. Tako pripravljene so gobe nared za uporabo.

ZVITI ZREZKI Z GOBAMI

Sedaj, ko je mesna kriza nekoliko jenjala, bo recept pred nami moč s pridom uporabiti. Mesar nam naj odreže tanek kos svinine ali teletine, dobra pa bo tudi govedina. Zrezke lahko potlačemo, pri tem pa pazimo, da jih ne preluknjamo. Meso posolimo in popopravimo ter se lotimo priprave gob. Očistimo jih in poparimo, pridamo jim pa drobno narezano čebulo in sesekljan peteršilj, malo kumine, soli in maščobe. Vse to zmešamo. S to zmesjo premažemo zrečke in jih zvijemo ter povežemo z nitko, da nam zmes ne uide. Zatem v ponvi spravimo nekoliko na koščke narezane prekajene slanice, ji pridamo zrezano čebulo, nanjo pa položimo zrezke. Ti bodo še boljši, če nanje položimo vršič

VOJAŠKI KOTIČEK

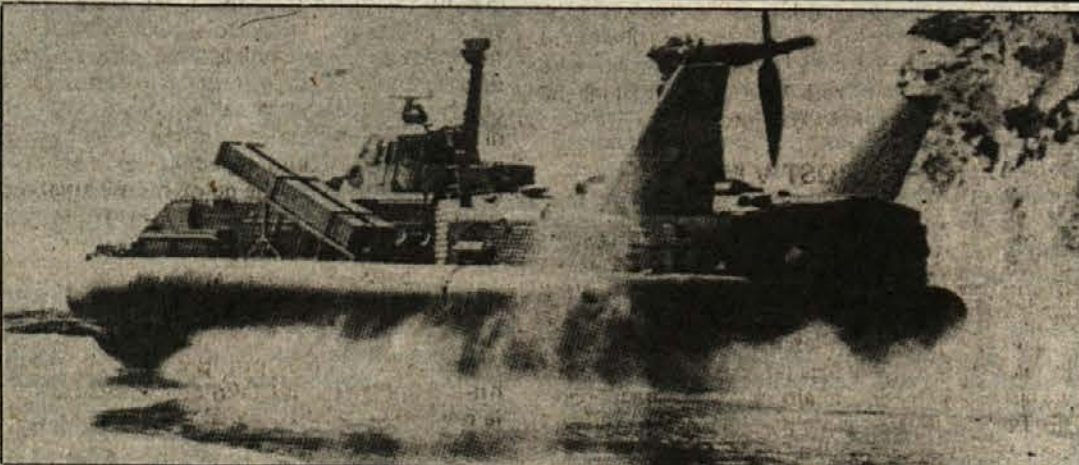
MALO PO VODI, MALO PO ZRAKU

Hitrost je tudi na morju pomemben element tako kot na kopnem ali zraku. Zato so si vselej prizadevali, da bi ladje, še posebno vojne, plule čim hitreje. Očitno pa je, da so pri tem, vsaj kar se tiče ladij, ki imajo trup v vodi, že dosegli ali pa se vsaj približali skrajnim mejam hitrosti.

Prav zato že vrsto let razvijajo „specialne“ ladje, ki se od klasičnih bistveno razlikujejo predvsem po tem, da je njihov trup med vožnjo na morski gladini oziroma nad njo. Med ta plovila štejejo tako imenovane hidrokrilne ladje, ladje na zračno blazino in ladje SES, po naše bi rekli ladje s površinskim učinkom. Te vrste nad vse hitrih ladij so za vojake zanimive ne samo zato, ker je mogoče z njimi na dokaj preprost način doseči mnogo večje hitrosti kot pri starodavnih ladjah, katerih trup je pogreznjen v vodo, temveč tudi zaradi nekaterih drugih lastnosti in zmogljivosti, ki so za klasične ladje samo pobožna želja.

Hitrost konvencionalne ladje je omejena predvsem zaradi trenja vode ob ladijski trup, mnogo manj pa zaradi trenja z zrakom. Do določene meje je mogoče njeno hitrost povečati z vgraditvijo močnejših pogonskih strojev. Z njimi pa je tudi ladja težja in večja, vačje je tudi trenje in tako večja moč ne doseže polnega učinka.

Povsem drugače pa je z ladjami, katerih trup je med plavljo nad gladino. Te ladje imajo opraviti le z zračnim trenjem, ki je neprimerno manjše od vodnega. Zato s sorazmerno šibkimi stroji lahko dosegajo zelo veliko hitrost. Ta pa na morju veliko pomeni, zlasti v protipodmorniškem boju in pri napadih na površinske ladje. Hitrost pa ni edina dobra stran nadpovršinskih ladij. Izredno mirna je tudi njihova vožnja, zato lahko uporabljajo najrazličnejša orožja, pred-

vsem pa raketne morje-morje. Poleg tega jih podmornice težko odkrivajo, ker te ladje drse po vodni gladini ali celo nad njo. Iz istega razloga so skoraj neranjive tudi pred nasprotnikovimi torpedi in minami.

Najprej pogledimo tako imenovane hidrokrilne ladje. To so plovila, katerih trup je med vožnjo nad vodno gladino, ravnotežje pa vzdržujejo s krilci, ki drsijo po vodi oziroma v vodi. Za hidrokrilne ladje, ki jih uporabljajo vojaki, je bolj ustrezna rešitev s krilci v vodi, krilca vodi so namreč veliko bolj izpostavljena vplivom valovanja. Toda tudi ladje, katerih krilca so v vodi, potrebujejo avtomatski sistem za stabilizacijo, ki vse podatke prenaša na žiroskop, ta pa daje ustrezne popravke. Sistem ni ravno poceni, omogoča pa mirno plovbo in s tem učinkovito uporabo orožja, da o hitrosti niti ne govorimo.

Kar zadeva pogon, imajo hidrokrilne ladje za vožnjo s polno hitrostjo plinsko turbino, dizel motor pa služi za običajno vožnjo, ko je trup pogreznjen v vodo. Hidrokrilne ladje dosežejo hitrost do 50 vozlov. (Vozel je hitrost ene morske milje na uro, milja meri 1853 metrov).

Za ladje na zračno blazino pravijo, da so neke vrste Kolumbovo jajce. Gre za to, kako pluti, ne da bi se ladijski trup dotikal vode. To je bilo moč doseči s plastjo stisnjene zraka med ladijskim dnom in vodno gladino. Plast omogoča ena ali več plinskih turbin. Plast komprimiranega zraka ladjo poganja ali zavira. Težava je v tem, kako preprečiti, da bi komprimirana zračna plast uhajala izpod ladijskega dna. V ta namen imajo na bočnih straneh takih ladij z zrakom napolnjena gumijaste oblake, ki segajo vse do vodne gladine, pa tudi posebne bočne plošče, ki preprečujejo uhajanje zraka izpod ladje. Ladij na zračno blazino je več vrst. Nekatere med njimi so namenjene samo za vožnjo po morju, druge imajo amfibijski značaj: uporabljajo jih na morju in na obali – torej na suhem. Ladje na zračno blazino, ki jih uporabljajo tudi na kopnem, so opremljene s podobnimi propelerji kot letala, medtem ko imajo ladje, ki so samo za na morje, navadno vijake.

Ladje na zračno blazino so zelo hitre, celo hitreje od hidrokrilnih ladij, vendar na razburkanem morju niso uporabne. Menijo, da za izvajanje bojnih nalog niso najbolj ustrezne. Izjema da so britanske ladje na zračno blazino BHC BH7 Mk. 5A, ki jih je kupil Iran. Kako so se izkazale v spopadu z Irakom, še ni točnih podatkov. Predvidevajo pa, naj bi ladje na zračno blazino služile predvsem za čim hitrejši prevoz pomorskega desanta do obale in deloma celo v notranjost pa tudi za oskrbovanje enot.

Ladje SES, kot imenujejo ladje s površinskim učinkom, niso nič drugega kot ladje na zračno blazino, ki imajo ob straneh trde bočne plošče. Načrtujejo jih Američani. Ladje SES bodo mnogo večje od sedanjih hidrokrilnih ladij ali ladij na zračno blazino. Imele bodo do 10.000 ton in s tem tudi dovolj dolgo vzletišče za vzletanje in pristajanje mornariških letal Tomcat in Viking brez katapultiranja. Trdijo, da se bodo letala na tako ladjo lahko spuščala in se vračala tudi pri polni hitrosti ladje. Ta pa bo okoli 180 kilometrov na uro. Iz tega sledi, da je ladjam SES med drugim namenjena tudi vloga nekakšnih majhnih, vendar izredno hitrih letalonošilk.

golobov in 12 telegramov. V Novo mesto, kjer so imeli tako rekoč enake možnosti priti do naslovnika.

Hitreje kot poštni telegram je priletelo 11 od 12 golobov. Dva med poštnimi telegrami sta bila tudi urgent. Pošte ni prehitela samo golobica, ki je zašla iz Črnomlja v Ribnico. To pa zato, ker je bilo rojstno gnezdo tega ptiča Ribnica. Nagon jo je najprej napotil v Zibelko (Ribnico), zvečer pa je kljub temu že bila v Novem mestu. Torej 11:1 za golobe, kar se tiče hitrosti telegramov.

Sicer pa se nimajo golobi česa sramovati. Če že njihov telegram zaradi ribniškega golobjega domotožja ni bil izročen, pa je Evridika Morosini iz „Ulice 12. udarne brigade“ prejela redni poštni telegram šele 22 ur in nekaj drobiža po oddaji. Natančno ob istem času kot pismo, ki smo ga tej tovarišici poslali (navadno in priporočeno ekspres), minuto gor ali dol, kot telegram. Pisma so torej enako hitra kot brzojav?

Kakšen je rezultat kosanja med golobi – pismo in čisto uradno dolenjsko, posavsko in belokranjsko pošto? Govori nekako v škodo pošte, (dokumentacija seveda obstaja, od pečatov se kar bliska) saj so jo – pošto – golobi, bližnji sorodniki kokoši, kljub elektronski prehiteli kar za precej minut. Iz Šentjerneja je bila golobja pošta (z dostavo) hitrejša od redne vsaj za tri ure, iz Krške vasi je perje hitreje za dobri dve uri, že omenjena elektronska brzojavka iz Brežic zaostaja za ptičem skoraj za cel dan, krški golobi pa so prehiteli krške poštarje samo za 45 minut. Krška poštna brzojavka je bila, mimogrede rečeno, „urgent“, golobje pa precej leni, saj smo že zapisali, da s krškega poštnega slemena v tisti megli niso hoteli v neznan. Zmagali pa so kljub temu.

NE POŠILJAJTE HITRIH PISEM

Skratka: golobi in z njimi povezana dostava so bili razen v enem primeru vedno hitrejši od pošte, tako tudi v Metliki, kjer je pri „urgentu“ golob prehitel pošto samo za 5 minut.

Obenem z brzojvkami so v nabiralnike padala tudi navadna in nujno priporočena pisma. V preskus pošte je bilo oddanih deset navadnih in prav toliko priporočenih ekspres pisem.

Pravzaprav človek sploh ne ve, zakaj plačuje tisti ekspres in priporočeno. Od desetih primerov lahko dokažemo, da sta samo dve ekspres priporočeni pismi prispeli dokaženo različno od navadnega. Eno, 15 minut kasneje, kot čisto navadno pisanje, drugo, ekspres priporočeno pismo, pa se je res ravnalo po vseh pravilih in je navadno prehitelo za več kot 12 ur. Oddano je bilo v Dolenjskih Toplicah. Vsa ostala navadno in priporočeno ekspres predana pisma so bila izročena naslovniku ob istem času. Zakaj torej sploh plačevati dodatke na hitrost, nujnost itd?

VAŽEN JE PRAVILNIK

O vsem tem smo se nameravali pogovoriti tudi s tovariši in novomeški pošti. Bila sta ena tovarišica in en tovariš, spraševali smo ju samo, v kolikšnem času mora biti izročen naslovniku navaden in urgent telegram, v kolikšnem času navadno in ekspres priporočeno pismo. Jate naših 12 golobov Jožeta Pečnika nismo omenjali. Tovarišica je rekla – zanesljivo se ve, da ji je ime Marija – naj povemo, kako se pišejo ljudje, ki so dobili popolnoma navadna pisma prav tako hitro kot ekspres priporočena, ali pa ekspres priporočena prav tako počasi kot navadna. Da bodo že oni ukrepali. Njeni ponudbi moštvo Dolenjskega lista ni moglo in ni hotelo ustreči in potem so pri novomeški pošti poklicali k telefonu nekega tovariša, po priimku Gabrijel. Ko smo mu rekli „dober dan“, je ljubeznivo povedal, da obstajata o poštnem poslovanju s pismi in brzojvkami pravilnika, katerih po en izvod ima vsak šef. Izročeni ta pravilnik da ne more biti. Potem smo z naše strani umirjeno rekli, da se nekaj pravilnikom podobnega morebiti nahaja tudi v vsakomur dostopni Študijski knjižnici Novo mesto. In res je tam prav vsakomur na voljo knjiga „Priložnik za dostavljače“, ki je zanesljivo barve kanarčka in ki so jo dale na svetlo Združene PTT organizacije Slovenije 1978. Ta spis med drugim trdi, da se morajo „nujne navadne pisemske pošiljke dostaviti pred ostalimi pošiljkami, ki so prispale na pošto z isto pošto zvezo.“ Iz povedanega je mogoče zaključiti, da to pravilo v Novem mestu ni najbolj trdno ali pa je pohvale vredno dejstvo, da tudi navadna pisma izročajo naslovljencem tako bliskovito kot nujna.

OKROGLA POŠTNA MIZA?

Kar pa se telegramov tiče; piše v kanarčkove barve knjižici, da morajo biti nujni vročeni v 90, ostali pa v 120 minutah. Tisti „morajo“ pomeni, da so dostavljači to dolžni storiti. Kar se tega tiče, morajo pohvaliti metliško pošto ali pa novomeškega dostavljača, ki sta združena dostavila nujen telegram v pričlih 48 minutah! Golob je bil hitrejši samo za 5 minut. Vsi drugi poštni časi dokazujejo, da je bil denar za kakršnokoli pravilnik vržen proč ali pa je čas vročitve ena od sodobnih utvar.

Kaj lahko rečemo na koncu? Predvsem to, da v naslednjih stoletjih telegramov in pisem zanesljivo ne bodo prenašali golobi. Poštna služba ima gotovo svoje probleme, med katerimi verjetno ni najmanjši človeški faktor. In prav zato bi se lahko enkrat sestali ter se pogovorili za okroglo mizo. Saj ni nujno, da je čisto okrogla, pa še vsak bi svoje golobe pustil doma.

MARJAN BAUER
BOJAN BUDJA

vljudni, nerodno je le – saj navijamo za golobe – da tisti telegram ena od deklet takoj zagradi in začne pošiljati v dolenjsko metropolo. Medtem ima kolega zunaj težave z golobom, ki noče iz kletke, kaj šele v ozračje.

Golobi. Pošta z njimi teče po mednarodnih predpisih. Človek, ki izpusti goloba – ta nosi na nožici pritrjeno sporočilo – ima že pripravljen formular, na katerem piše, da ta in ta oseba (priča) potrjuje, da je bil o tej uri v tem kraju spuščen golob – pismo. Obrazec gre v arhiv. Golob pismo odleti – vsi golobje lete proti rodemu golobjaku. Tam čaka ptico in njeno sporočilo lastnik ali pomočnik. Z nožice sname sporočilo in poseben obroček, golobovo „osebno legitimacijo“. Ta obroček spusti zadolženi v posebno uro, ki je zapečaten. Ura zabeleži dan, uro in minuto, ob katerih je bil golob obroček spuščen v zapečaten uro. Odtis velja za dokaz tudi pred sodiščem. Sporočilo, ki ga prinese golob – pismo, potem posredujejo naslovniku. Z mopedom, avtom, peš. Pogoji so enaki kot pri pošti. Poštar mora iz pošte do naslovnika, rejec golobov – pismo pa od golobjaka do naslovnika.

DROBICI O POŠTARJIH

Kot rečeno: začeli smo v Šentjerneju. Golob je odletel v megleno okolico farne cerkve in ni ga bilo več videti. Megla ni popustila niti proti Krški vasi, kamor smo prispeli ravno v času, ko je imela pošta malico. Čas smo porabili za skok v Brežice, kjer je bila na pošti velelestna gneča, v zraku pa tudi nekaj podobnega, saj se Pečnikov golob ni mogel odločiti med koketiranjem in delom. Po daljšem kroženju jo je vendar ubral nekam proti Novemu mestu. Spet zaradi malice preložena Krška vas, poštarica ljubeznivo vpraša, če ni bolj primerno poslati naslovniku luksuzni telegram, če že ima rojstni dan. Pa reče član posadke, da je stabilizacija danes prva zapoved. In poštarica zašije usta.

V Krškem se je golob, tako rekoč izgnan iz kletke, najprej zaletel v žaluzijo poštnega poslopja, potem pa klavirno obsedel na poštnem slemenu. Pustili smo ga tam in odhiteli v Leskovec, kjer sta si poštarici masirali zmrznjene „glide“, pismo pa je svetovne probleme reševal v bližnjem bifeju, ki se mu tako rekoč ni mogoče izogniti, kar smo tudi potrdili.

V Šmarjeških Toplicah smo že mislili, da nas je nekdo izdal. Mimo se je pripeljal človek, ki veliko ve o pošti ali pa vsaj za takega velja. Ustavil je avto, ko smo ravno prepričevali goloba, naj vendarle vzleti tudi v slabem vremenu. Pa ni tišči možak nič rekel, med dopustom da lovi samo ribe. In res je ona, že dobro vzgojena, sedela v avtu.

Novo poštno poslopje v Straži se je tudi obnašalo spodobno, samo potrdila ni izdala. Pač morda zaradi mraza itd. Član ekipe je imel velikanske težave tudi v Dolenjskih Toplicah, kjer so poštarice „poštemplale“ vse živo, golob; ki smo ga spustili, pa se je prelevil v z medaljami obloženega udeleženca balkanskih vojn. Nikakor ni hotel odleteti iz zdravilišča, eden od tam navzočih zapriseženo uglednih upokojencev je kolegu celo izjavil, da je golob morda kolaboracionist ali pa vojaški invalid prve stopnje.

PISMO TAKO HITRO KOT TELEGRAM

V Semiču je dolga pot, poštarice pa fletne in hitre. Črnomelj je bil tako obljuden z golobi, da je novomeška golobica zbežala v Ribnico namesto v Novo mesto.

Dovolj tvezenja. Iz dvanajstih dolenjskih, posavskih in belokranjskih pošt je bilo poslanih 12

desetih od teh dvanajstih pošt oddali tudi navadno in „nujno ekspres“ priporočeno pismo. Kate-ro bo hitreje vročeno? Vsi naslovniki so bili Novomeščani, najdlje od pošte je bil naslov K Roku 13, to pa je novomeški Šmihel. Nihče nam torej ne more očitati, da smo telegrame ter taka ali drugačna pisma sredi belega dne pošiljali na Dolž, Prevole ali kakšen Podljuben.

NARAVNOST V MESTO

Zadeva se je dogajala 19. septembra letos. Bilo je megleno jutro in Jože Pečnik, priznani gojitelj poštnih golobov iz Novega mesta, je dal s težavo iz rok obljubljenih 12 golobov pismo. Vsak velja najmanj 5000 din.

„Slabši pogojev za letenje se ne spominjam,“ je rekel Jože,“ poleg tega pa so golobi v tem času v najslabši kondiciji, imajo najslabša letalna peresa. Tolažim se, da razdalje, ki jih morajo premagati, za golobe niso velike.“

In tako smo oddrveli proti Šentjerneju, kolikor je pač dala megla. Šentjernejski poštarici sta

POŠTNI GOLOB HITREJŠI OD POŠTNEGA URADNIKA

Novinarska akcija, ki naj bi dokazala, da je golob – pismo hitrejši od telegrafa, teleprintarja in poštarjev brez peruti, ni izum Dolenjskega lista. Številne redakcije listov iz vsega sveta so vedno znova s pomočjo golobov tekmovale s temi „nesrečnimi“ poštnimi strojčki imajo hitrost svetlobe, medtem ko golobove peruti zmorejo v najboljšem primeru na uro borih 150 kilometrov. Večina so zmagali golobje, oziroma ljudje, ki se ukvarjajo z njimi, razmišljanja vredni pa je tudi dolenjski primer.

„Akcijo pošta“, kot smo jo imenovali, smo razdelili v dva dela. Iz 12 dolenjskih, belokranjskih in posavskih krajev smo v Novo mesto poslali goloba pismo ter navadno ali dvakrat tudi urgentno brzojavko. Tako na primer je iz Krške vasi ob 10.05 vzletel poštni golob, ob 9.55 pa je bila poslana poštna brzojavka. Vprašanje je bilo, kdo bo hitrejši. In tako še iz 11 krajev: Šentjerneja, Brežic, Krškega, Leskovca, Šmarjeških Toplic, Straže, Dolenjskih Toplic, Semiča, Črnomlja, Metlike in Suhorja. Obenem smo z

POT DO ŠAMPIONSKEGA BIZELJČANA

Pot do dobrega vina ni lahka. Vsak vinogradnikov korak mora biti dvakrat premišljen, od sajenja trte naprej. Napak pri izboru sorte ne morejo popraviti ne sonce ne posegi enologov. Leta, ko je količina nadomeščala kvaliteto, se iztekajo, kar tudi vinogradniki iz bizeljsko-sremiškega okoliša že spoznavajo.

Na tamkajšnjih slikovitih sončnih pobočjih bi lahko pridelovali predvsem kakovostna in vrhunska vina. Odkupne cene vina se doslej, žal, niso ravnale po tem, zato so vinogradniki dajali prednost trti, s katero so si zagotovili več polnih vinskih sodov. Današnji čas postavlja drugačne zahteve. Vinogradnik obstoj na tem območju bo omogočilo samo kakovostno vino. Obdelava gričevnatega sveta je draga, pridelek pa ne odtehta stroškov, če ne izstopa s kvaliteto. V Makedoniji in drugod na jugu države gojijo namreč trto v ravnini, kjer je obdelava mnogo cenejša, donos pa celo do trikrat večji kot v hribovitih legah. Popolnoma na dlani je, da bo samo kakovost rešila slovensko vinogradništvo. Slovin mu uspešno utira pot, saj se vina iz bizeljsko-sremiškega okoliša povzpensajo tudi v mednarodni konkurenci vsako leto za stopnico više.

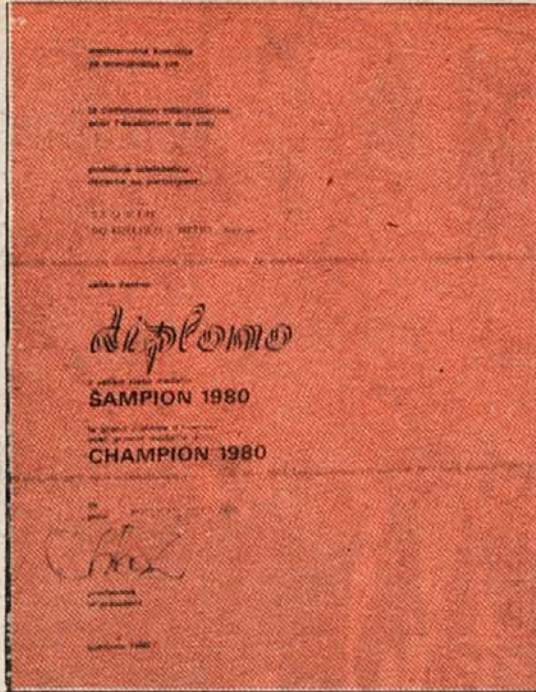
Bizeljsko belo vino je na letošnjem sejmu „Vino 80“ v Ljubljani edino v Jugoslaviji osvojilo šampionski naslov. Vzpon kvalitete se je začel pred dvema letoma, ko si je bizeljsko rdeče pridelovalci bronasto medaljo, bizeljsko belo pa srebrno. Lani so podelili srebro rdečemu in zlato belemu bizeljskemu vinu, letos pa je po zaslugi dobre kakovosti lanskega grozdja rdeče vino osvojilo zlato medaljo, belo pa se je uvrstilo med

prvake svetovnih vin. V njem se prijetno mešajo okusi laškega rizlinga, muškatega silvanca, šipona in muškata ottonela.

Vodja enologije pri Slovinu v Brežicah inž. Vlado Kovačič meni, da bi bilo bizeljsko vino tudi 1980 lahko zelo dobro, če bo jesen še vnaprej dovolj sončna.

Po treh letih zaporednih pozeh in drugih nadlog se na tem območju končno obeta obilen pridelek. Vino bo dobro le, če kmetje ne bodo preveč hiteli s trgatvijo. Njen čas določi Kmetijski inštitut, ko ugotovi tehnološko zrelost grozdja, trgatve pa objavijo občine z odluki. V družbenih nasadih se dosledno ravnajo po teh napotkih, mnogi zasebni vinogradniki pa zaradi neučakanosti poberejo še kisló grozdje. Včasih so na to bolj pazili, zato so imeli tudi boljše vino. S preuranjeno trgatvijo ljudje škodujejo sebi in skupnosti. Kisel mošt navadno dosladkajo s pesnim sladkorjem, namesto da bi privoščili grozdju zadnje žarke jesenskega sonca in si tako prihranili odvečen izdatek. Škoda je dvojna: grozdje siromašje za buketne in aromatične snovi in še sladkor kupujejo, ki bi ga sicer narava dala zastoj. Ugotovljeno je, da sladkor v grozdju v enem samem sončnem dnevu naraste za 0,3 odst. Na tem območju je tisoč hektarov vinogradov, na enem hektaru pa zraste 7000 do 9000 litrov vina, torej gredo v izgubo tone sladkorja, ki bi ga lahko izvozili ali kako drugače koristno uporabili.

Slovin skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije zdaj že tretjo jesen spremlja dozorevanje grozdja in analizira kakovost vina v času glavne

trgatve, teden dni pred njo in teden dni po njej. Rezultati potrjujejo, da od neučakanosti ni nobene koristi. Vino iz prezgodaj potrganega grozdja je slabo po kemični sestavi in organoleptiki, medtem ko med vinom iz obdobja tehnološke zrelosti in vinom iz pozne trgatve pri kemičnih sestavinah ni bistvene razlike, v organoleptiki pa je razlika zelo velika. Buketne in aromatične snovi namreč šele pri tretji poskusni trgatvi pridejo močnejše do izraza in dajo vinu tisto prijetno značilnost, zaradi katere slovi bizeljčan.

„Kakovost vina je odvisna tudi od ravnanja z grozdom,“ opozarja inž. Vlado Kovačič. Ni vseeno, kam ga trgači odlagajo in kako ga prevažajo. Če je grozdje zmečkano, se iz pecljev, pečk in pokožice izločajo tanin in druge nezaželene snovi, ki vinu škodujejo, zato bodo pri Slovinu letos prvič odkupovali popolnoma zdravo grozdje po višji ceni. Zaradi izpopolnjene tehnologije pri nadaljnjem postopku lahko precej zmanjšajo količino žvepla v vinu. Mošt s centrifugo izčistijo. Žvepla dodajo le toliko, da preprečijo oksidacijske procese, pri vrenju pa uporabljajo selekcionirane vinske kvasnice, take, ki biokemične procese pravilno usmerjajo. Prednost predelave v Slovinovem obratu je tudi ta, da lahko uravnajo temperaturo mošta, da ga po potrebi ogrevajo ali pa ohlajajo ter tako ustvarjajo pogoje za selekcionirane kvasnice.

Kmet tal možnosti nima, zato je postopek dostikrat daljši. Tako je na primer pri predelavi rdečega grozdja njegov mošt pogosto prehladen, zato traja izluževanje barvila iz pokožice tudi do deset dni. Pri tako dolgem postopku se izloči

veliko grenko trpkih snovi, ki v vinu niso zaželene. Pri Slovinu do tega ne more priti, ker mošt ogrejejo na 20 do 24 stopinj in izlužijo barvilo v osmih do desetih urah.

Kljub sodobnim postopkom je Slovin zadržal vse dobre lastnosti vina pri kmetih tega območja, zato enologi neprestano pazijo, da ne bi spremeniili kvalitete. Kmet ima namreč lahko dobro vino, če je dober vinogradnik in če ima idealno klet. Kakor hitro pa naredi napako pri predelavi ali stiska slabo grozdje, se znajde v težavah. Sprva napake v vinu niti ne občuti, nakar se počasi privaja nanjo. Ko se je zave, je ne more več odpraviti.

Mednarodna organizacija, katere članica je tudi Jugoslavija, loči pri prodaji vina dva pojma, vino z geografskim poreklom in vino z zaščitenim geografskim poreklom. V Sloveniji označujejo le vina z geografskim poreklom, v drugih republikah pa tudi z zaščitenim geografskim poreklom, kar pa ni v skladu s predpisi. Za označbo z zaščitenim geografskim poreklom bi morali najprej imeti študijo, ki bi točno opredeljevala sorte v določeni vinorodnem okolišu, tehnologijo predelave in nego vina. Rezultat tega bi bilo vino z določeni kemičnimi sestavinami in organoleptičnimi značilnostmi.

To je kažipot za jutrišnji vinogradnikov kruh, za načrten prehod na boljše sorte grozdja, ki bodo dajale boljše vino. Zgleda zanj že dajejo nagajena bizeljska vina zadnjih treh let, zlasti pa letošnji šampion iz Slovinovih nasadov na Bizeljškem.

JOŽICA TEPPEY

NA MEJI ŽIVLJENJA IN SMRTI

„Se troštam, da bom enkrat umrla,“ zateglo zastoka drobna ženica v poltemnem in zatohlem štibetcu. Medtem pa njeni roki, nesorazmerno veliki in prepleteni s črnimi žilami, neutrudno pobirata iz gajbe stroke fižola. S tresočimi se prsti jih komaj komaj razpira, vendar pa kupček mladega pisanega fižola narašča in narašča. Druga dela Jožefa Žnidaršič iz Žubine 4 pri Velikem Gabru niti ne more opravljati, saj šteje že 87 let. Brez dela pa bi težko bila, saj je bilo vse njeno življenje eno samo garanje, tako da se ji zdi luščenje fižola igračkkanje, ki z resnim delom nima zveze. Resda je lahko delala do 84. leta, kot pomni. „Ah, težko je, težko,“ nadaljuje s pripovedjo, ki jo iz nje dobesedno vleče socialna delavka Marija Koželj. „Bog me je čisto zapustil. Ne vem, kaj sem mu naredila.“ Potem malo premolkne in doda, da bi bilo vse veliko lažje, če ne bi otroci venomer nagajali, pa če bi ena izmed obeh umrla. Jožefa Žnidaršič namreč ni sama: z njo skupaj živi še 82-letna Alojzija.

Medtem ko je Jožefa luščila fižol, je Alojzija bila na dvorišču, kjer je s paličko delala red, ki ga zdaj ni več. Ko pa je ona bila še mlada, je bilo vse urejeno. Ko se menimo, kakšno je življenje v tako globoki starosti, tudi Alojzija prida, da bi rada čimprej umrla, saj je tako življenje v betežnosti nemogoče. Saj niti v cerkev ne more več, medtem ko Jožefa cerkve ne pogreša, saj že od nekdaj ni pretirano ra da hodila v hram božji.

Starost je jesen življenja, pravimo nekoliko poetično. Seveda k tej oznaki ne dodamo, da je ta jesen lahko temačna in deževna. Še bolj pa bi bile take jeseni turobne, če pri nas ne bi imeli razvite cele vrste služb, ki poskrbe za take primere. Z urbanizacijo in industrializacijo je namreč teh primerov vse več, tako da imajo socialne službe vse več dela. Vendar je za nego takih stark, kot sta Jožefa in Alojzija, sploh težko najti rešitev. Nikoli ne bi zapustili domače hiše, sami pa bi se v življenju težko znašli. Zato je skupnost za socialno skrbstvo za obe našla skrbnico. Alojzija Štepec iz iste vasi vsak dan prinaša hrano, jima ureja postelje, zakuri v peč in postori še kaj drugega. Za vsako izmed oskrbovank prejema 2.300 dinarjev. „Ne vem, morda sta samo ti dve ženski čudni ali pa je

starost tako spremenila njun značaj. Radi bi ju preselili sem, da bi ju lažje oskrbovali. Toda ženski ne bi za noben denar zapustili domače hiše. Tudi se pritožujeta nad nagajanjem otrok: ko pa ju mati za tako obnašanje kaznuje, se hudujeta nad takim obnašanjem.“

Potem se s socialnima delavkama odpravimo v Gorenjo vas nad Mirno, kjer živi Anton Habinc. Možaka smo našli v postelji, saj je bilo v izbi kljub koledarskemu poletju že kar hladno. Za njegovih 83 let, od katerih je precej let preživel v rudnikih v Zagorju in Trbovljah, pa toplote ni nikoli preveč. Kako je pozimi pri njem, povedo enojna okna in na vse strani odprta kmečka hiša, v kateri mora noč in dan kuriti, da zdrži. Oskrbnica, ki mu nosi hrano in nasploh skrbi zanj, pa s skromno oskrbniho ne more tega urediti. In kako preživlja samotne ure?

„Rad berem. Vse, kar mi pride pod roko. Včasih grem ven na prehod. Večinoma pa se držim doma,“ pove Habinc. Za kaj več mu niti ni, le družbe mu manjka. Morda bi bilo prav, če bi se nanj večkrat spomnili tudi ševniški gasilci, saj je Habinc njihov najstarejši član. Še posebno pa je sam, odkar je njegov najboljši prijatelj naredil samomor.

To sta samo dva primera, s katerima ima opravka Skupnost socialnega skrbstva iz Trebnje-ga. Anica Miklič, ki vodi to skupnost, je povedala, da izmed 17.000 prebivalcev 140 dobiva denarno pomoč, 50 ljudi je v zavodih, 530 ukvarjanja pa terjajo tudi Romi. Skratka, 530 ljudi je na spisku, s katerimi se stalno ukvarjajo. Tu gre za pomoč na domu, za katero pa zelo težko dobe sodelavce. Največkrat mora posredovati krajevna skupnost, medtem ko se pri tem n obnese sosedska pomoč, ki naj bi jo organizirala RK. Veliko denarja gre tudi za oskrbo v doma- vih, kjer znaša najvišja oskrbnina 9.000 dinarjev, kar tej skupnosti požre polovico vsote, ki jo ta skupnost potrebuje. Ostali denar gre, kot rečeno za oskrbo na domu, za dodeljevanje denarnih pomoči, ki so lahko enkratne ali stalne, pa za ostale dejavnosti: varstvo otrok in družine, rejništvo, skrbništvo za mladoletnike itd.

Primerov starih ljudi, ki so odvisni od tuje pomoči, je v trebanjski občini vse več, pravi socialna delavka. Mnogi prebivalci se namreč zaposlujejo v drugih krajih in kmetije ostajajo prazne. Ostareli ljudje ostajajo sami na njih in mnogokrat ostajajo skrb družbe. Marija Koželj, ima na skrbi ostarele, toda ljudi, ki bi bili pripravljeni taka dela opravljati, je vse manj. So pa za skupnost izredno dragoceni, saj z denarjem, ki ga imajo na voljo, ne bi mogli kriti vseh stroškov domov. In še nekaj je, kar jim onemogo- ča, da bi se ostareli ljudi do kraja „rešili“ in jih spravili v domove: ti starčki in starke hočejo živeti v okolju, kjer so vedno živeli.

J. SIMČIČ

V zadnjih nekaj mesecih smo se Jugoslavlani soočili s pomanjkanjem, kakršnega mlajše generacije ne pomni. Občasno je na policah trgovin manjkalo kave, pralnega praška, olja in še nekaterih za življenje nujnih dobrin, da o lovu na gorivo ne govorimo, saj gre za splošno znani svetovni pojav pomanjkanja energijskih surovin.

S temi perečimi vprašanji se še danes ubadajo tako zvezni kot republiški in občinski organi, pa tudi potrošniki še zdaleč niso povsem ravnodušni. Razumljivo, da rešitev vseh nagradenih težav ne gre pričakovati čez noč, kajti korenine vzrokov, ki so privedli do današnje podobe založenosti v trgovinah, so deloma v samem načinu preskrbe, v nekaj primerih pa gre tudi za težave drugačne vrste. Za te so deloma odgovorni trgovci, deloma občinski organi, ki niso poskrbeli za blagovne rezerve, deloma pa tudi potrošniki. Na to kaže dejstvo, da se je v zadnjih nekaj mesecih v primerjavi z enakim obdobjem lani povečala prodaja posameznih dobrin tudi za preko 30 odstotkov. Ob tem se bo kdo vprašal, kaj so delali potrošniški sveti. Danes ugotavljamo, da so ti nemočni stali ob strani dogajanj. Do teh in še nešteto drugih bolj ali manj spodbudnih ugotovitev so prispevali sogovorniki okrogle mize, ki jo je pred dnevi pripravilo uredništvo Dolenjskega lista.

VPRAŠANJE BLAGOVNIH REZERV

Namen našega razgovora je bilo izvedeti od povabljenih udeležencev, kakšne ukrepe imajo „na zalogi“ v primeru, da se današnje stanje še nekaj časa ne bo izboljšalo. Žal so vsi sogovorniki ugotavljali le dosedanje slabosti in njihove vzroke v verigi preskrbe, nihče pa ni vedel povedati, kako se bomo proti takšnim težavam borili jutri.

Naš prvi sogovornik Milan Jakopin je ugotovil, da smo v zadnjem času resnično veliko pozornosti posvečali preskrbi. Po Jakopinovih besedah je trgovina v Novem mestu v zadnjih desetih letih ostala na enaki ravni kot v časih po vojni. Prodajne površine se niso nič povečale, še posebno velik problem pa je, da nikomur v verigi preskrbe ni uspelo ustvariti pogojev za ustvarjanje blagovnih rezerv, s katerimi bi pri nas lahko bistveno omilili pomanjkanje. Zanimivo, da je za to bilo na voljo nekaj denarja (200 starih milijonov od predvidenih 400), vendar smo nalezeli na problem skladiščenja. Občina ne premore primernih skladišč, ne hladilnic za meso, tudi dovolj velikih cistern za skladiščenje goriv ne. V primer le podatek, da je bila zadnja ugotovitev celo vzrok zastojev v avtobusnem prometu.

VSEMOGOČNI ZASEBNIK

Poglavje zase je mesna kriza. O resnosti nastalega položaja govori že to, da je težave v preskrbi z mesom na Dolenjskem reševal zasebnik iz Škocjana. Resda Dolenjska vzredi črede govedi in na tisoče piščancev (Zalog), kar pa po pogodbenih obveznostih roma v Ljubljano, od koder dobimo tu in tam kakšno kost. Več kot očitno je po vsem tem, da se bo morala naša regija bolj kot doslej nasloniti na svoje lastne moči. Predvsem gre tu za klavnico, ki naj bi oskrbovala s svežim mesom Dolenjsko. Klavnice ni bilo mogoče postaviti. Izbranih in pripravljenih je bilo več kot 10 lokacij, pa nobena ni bila „prava“, saj se je stalische do lokacij menjavalo z zamenjavo urbanistov. Narejen je bil celo projekt za gradnjo klavnice pod Trško goro, vendar je ta skupaj z denarjem, ki je bil porabljen za to, padel v vodo.

Nič bolje ni bilo s preskrbo v Posavju, kjer so imeli velike težave pri preskrbi mesa zaradi neuskajenih odkupnih cen. Po besedah Jožeta Žičkarja se imajo le manjšim klavnicam zahvaliti, da je bilo mesa za Posavce sorazmerno dovolj. Nekaj pa je k zmanjšanju „sloveče“ prodaje mesa v sosednjo Hrvaško pripomogla uskladitev cen, za kar so porabili 45 starih milijonov. Odkupne cene za meso so namreč na Hrvaškem za 30 odstotkov višje.

Sicer pa se težave Posavcev pri preskrbi s pralnim praškom, oljem, kavo in sladkorjem nič ne razlikujejo od novomeških. Tudi krški izvršni svet podobno kot novomeški ugotavlja veliko pomanjkanje skladišč, kar se konec koncev pozna tudi pri neuresničenem programu ustanavljanja blagovnih rezerv.

Mogoče se bo komu zdela prikazana podoba na področju preskrbe z očmi „občinarjev“ rešljiva zgolj z izgradnjo skladišč za blagovne rezerve. Trgovci seveda pravijo drugače. Po njihovem je v naši preskrbi cel kup sistemskih vzrolov, medtem ko so sami skoraj nemočni, saj po njihovem mnenju blago lahko samo prodajajo, ni pa jim treba zanj skrbeti.

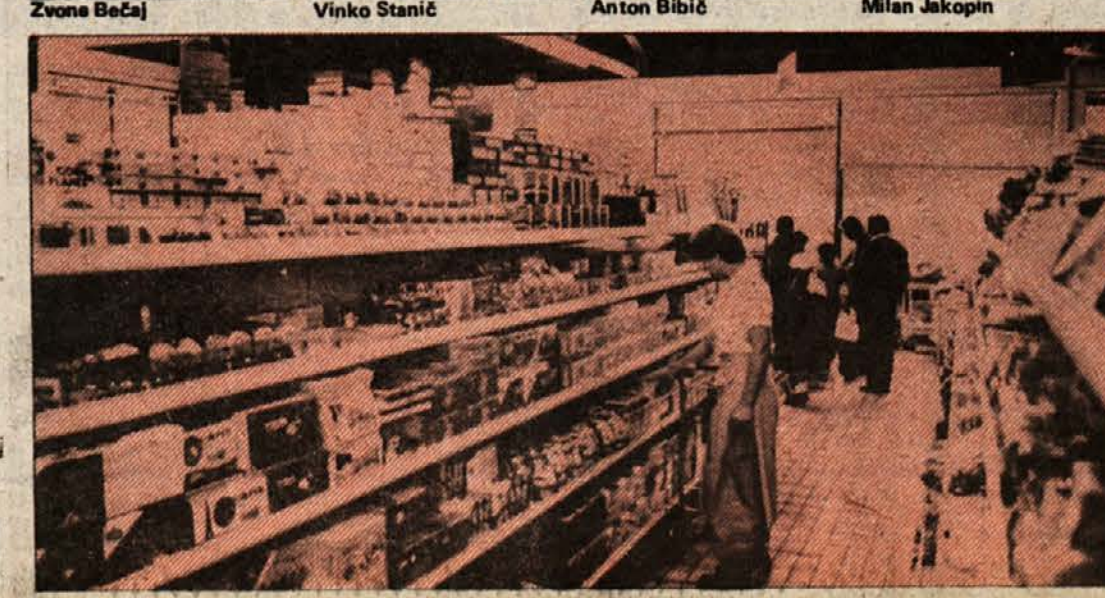
NEOPRANE PLENICE

Kot pravi Jože Kovačič, je trgovcem lahko, če je dovolj blaga. Ker pa ga ni zmeraj v dovolj velikih količinah, nastopijo težave v taki ali drugačni obliki. Ob pomanjkanju pralnega praška smo imeli vrste, v katerih so stali ljudje v delovnih haljah, kar pomeni, da so nakupovali med delovnim časom. Nepojmljivo je, da se stalne stranke, spet ni bilo v skladu z zahtevami inšpekcije. Nekako je zmagalo življenjsko gledanje, tako stalne stranke, ki so iz tedna v teden „nosile“ denar, niso ostajale z neopranih plenici.

O neurejenih odnosih na trgu je govoril Alojzij Urbanč. Tu je vprašanje cen pa nesmotno obrisanje kupcev; tudi na skladišča gledajo trgovci z drugačnimi očmi. Ekonomski interesi velevajo čim manjše zaloge, torej tudi čim manjša skladišča. Pri „Dolenjki“ imajo nekaj izkušenj

PRAVIČNA PRODAJA ŠE NI DOBRA PRESKRBA

tudi s potrošniki. Po Urbančevem mnenju gre prav njim pripisati dobršen delež pri pomanjkanju artiklov, saj so z nakupovalno mrzlico največkrat po nepotrebnem praznili police v trgovinah.

Zanimivo je vprašanje kadrov, ki ga je prav tako načel Urbanč. Pravi, da je struktura teh „na psu“, ljudje zaradi nepravilnega vrednotenja trgovskega poklica bežijo v druge službe, v trgovino pa sem in tja danes zaide le še tak, ki zaposlitve ne najde drugje.

OSLADKANO POSAVJE?

Na težavo več pa so v preskrbi po besedah Antona Bibiča nalezeli v Posavju. Zaradi vinorodniškega območja je v Posavju povečano zanimanje za nakup sladkorja, kar trgovcem povzroča dodatne skrbi. Sicer pa se je Bibič lotil še vprašanja preskrbe s pralnim praškom, kajti po njegovem pomanjkanje tega pomembnega artikla traja že predolgo, zgrešen pa je tudi izvoz za vsako ceno. Neumno je tudi, da problem pralnega praška enačimo z vprašanjem pomanjkanja prave kave. Vprašajmo se le, kaj je danes teže sogovornika o pravičnejši prodaji posameznih manjkajočih artiklov. S sezname, karticami ali čim podobnim.

Tako imajo to urejeno pri Petrolu. Vinko Stanič je povedal, da jim je tak način prodaje resda vzel nekoliko več časa, gotovo pa je pravičnejši. Tako bodo po Staničevem zagotovili dobili kurilno olje vsi, ki so se naročili nanj, najkasneje do 15. oktobra, takoj po tem datumu pa bodo pričeli z novim razvažanjem, če seveda ne bo zastoj pri dobavi iz rafinerije v Sisku. Še eno spodbudno vest je v našem razgovoru navrgel Stanič. Novo mesto bo v kratkem dobilo nove rezervoarje za skladiščenje kurilnega olja, s čimer se bodo sedanje skladiščne zmogljivosti novomeškega Petrola, ki, mimogrede povedano, niti ni tozdr brežiške „centrale“, povečale od sedanjih 60.000 litrov na 450.000 litrov.

SPANJE POTROŠNIŠKIH SVETOV

Težave bi bile prav gotovo manjše, ko bi se v reševanje zagat, ki so prizadele našo oskrbo, bolj vključevali potrošniški sveti. Vendar večina teh svetov spi spanje pravičnega, potrošniki pa so bili pri oskrbi prepuščeni sami sebi. Za primer sodelovanja med potrošniškimi sveti in trgovci smo lahko izvedeli le od Jožeta Kovačiča, ki ga je na seje vabil potrošniški svet krajevne skupnosti „Majde Šilc“. Vendar ta svet, ki je sestavljen povzročini iz starejših ljudi, kar je menda sploh pravilo, k ublažitvi težav ni mogel nič prispevati. Vsi drugi pa niso niti omenili potrošniških svetov, medtem ko je med trgovci in med inšpektorji prevladalo mnenje, da je treba njihovo delo poživiti.

Kot zamisel, ki si pridobiva vse več privrženec, je treba omeniti samooskrbo. Medtem ko je nekdanje prevladovalo mišljenje, naj bi bile samo velike klavnice, velike pekarije in podobno, se zdaj po občinah vse bolj ogrevajo za lokalne obrate. Prav primer v Posavju, kjer so se manjše klavnice ohranile in je bila preskrba z mesom urejena, spodbuja vse druge h gradnji klavnic, pekarij. Na novomeškem področju pa naj bi zrastle tudi manjša tovarna za predelavo mesa, medtem, ko bi bilo treba tak obrat za Hotelom Kandija podreti, ker kazi mesto.

PREKUPČEVALCI SE MNOŽE

Takega mnenja so tudi inšpektorji UIS, ki se nemalokrat znajdejo v škripcih, ko tehtajo med pisano besedo zakona in življenjskim gledanjem na področje preskrbe z mesom, kjer bi ob morebitnem zaprtju katere od klavnic še huje zaškripalo. Po besedah Vere Splichal so zato inšpektorji najprej poslali dopise IS štirih dolenjskih občin (Metlika, Črnomelj, Novo mesto, Trebnje) o stanju klavnic na njihovem območju in zahtevali od njih poročila o programih obnavljanja, vendar sta doslej prispela na naslov UIS Novo mesto le dva programa. Sicer pa je težave z živino še osvetlil z druge strani Zvone Bečaj. Prekupčevalcev z živino je namreč vse več, kajti zaradi različnih odkupnih cen živine gre meso v sosednje republike. Prav zaradi tega so ukinjeni vsi živinski sejmi, kjer je bila doslej prosta prodaja živine. Zakon pozna sedaj le odkupna mesta, ki jih nadzorujejo inšpektorji, za pravilnosti pri odkupu pa so pristojne kmetijske zadruge. Prav te pa se po besedah Splichalove še premalo zavarujejo pred prekupčevalci. Zadruga imajo s posamezniki pogodbe o odkupu mesa in je vprašanje, zakaj ne ukrepajo, ko vidijo, da ti živino prodajajo drugam.

O prodaji na drobno pa le to, da se mora pralni prašek od 26. septembra dalje prodajati po 15. uri, kar bo po besedah inšpektorjev le še otežilo nadzor nad pravično prodajo.

Okroglo mizo so pripravili novinarji Marjan Bauer, Bojan Budja in Jože Simčič. Sodelovali so: Milan Jakopin, predsednik komiteja za družbeni razvoj SO Novo mesto, Jože Žičkar, član IS SO Krško, Zvone Bečaj, načelnik UIS Novo mesto, Vera Splichal, tržna inšpektorica, Lojze Urbanč, direktor „Emone – Dolenjke“, Jože Kovačič, poslovodja potrošniškega centra Mercator v Žabji vasi, Vinko Stanič, direktor Petrola Brežice – tozdr Maloprodaja, Anton Bibič, direktor „Emone – Posavja“ iz Brežic in Ciril Jarnovič, direktor Mercatorja Novo mesto.

Protokol št. 21/79 I

Dne 17. marca letos je bil v našem zavodu sprejet na zdravljenje možki srednjih let, doslej še neznane identitete. Našla sta ga reševalca, ki sta se vračala z nočne vožnje. Za ovinkom pri kraju N., kjer se cesta približa železniški progi, sta v jutranjem mraku, približno ob 6. uri, opazila pod nasipom ležečo in premikajočo se postavo. Ko sta se ustavila in pohitela bliže, misleč, da je morda ponesrečenec, sta ugotovila, da leži na trebuhu, roke pa ima zvezane na hrbtu. Neznanec je glasno hropel, zato sta ga previdno razvezala, obrnila na hrbet in ga pregledala, če je poškodovan. Vidnih poškodb nista našla, in ker sta domnevala, da je nem, saj ni kazal nobenega znamenja, da razume njuna vprašanja, niti ni dal od sebe najmanjšega glasu, sta ga naložila na nosila in pripeljala v zavod.

O neznancu je bila obveščena postaja milice. Inšpektor, ki ga je obiskal še istega dne in v naši prisotnosti skušal stopiti v stik z njim, ni uspel sestaviti zapisnika, na osnovi katerega bi bilo mogoče začeti kakršnekoli poizvedbe. Neznanec že tretji dan molči. Dosedanje preiskave, govorne aparata niso pokazale nobene organske poškodbe. Ustna in nosna votlina, dihalne poti in mali jeziček kažejo normalno razvitev, povečane tonzile same pa tudi ne morejo povzročiti popolne odsotnosti glasu. Na glasovne preizkuse z instrumenti reagira s trzaji cele glave, dosedanji poskusi pa ne kažejo, da bi zastavljena vprašanja tudi razumel.

Osebnost opis neznanca: Visok 176 cm, zgornji del hrbtenice rahlo usločen. Teža: 68 kg. Okostje močno, mišičevje slabo razvito, pravzaprav uplahnjeno, kot da se opazovanec že dalj časa ni ukvarjal s telesno dejavnostjo. To domnevo podpira tudi njegov splošni videz. Kožo na obrazu in po rokah ima prsteno sivo, na pokritih delih telesa mlečno belo. V obrazje upadel, lasje močno razredčeni, nekoč verjetno kostanjeve barve, zdaj že skoraj popolnoma sivi. Prva sklepanja, da je morda pobegnil iz psihiatričnega azila ali celo iz zapora, niso bila potrjena. Vse dosedanje poizvedbe v tej smeri so brezuspešne. Glede na opazovano počasno rast brade sklepamo, da tedaj, ko sta ga našla, neznanec vsaj pet dni ni bil obrit. Roke ima trde, prste nabrekle in neokretne, njegovi gibi so počasni in negotovi, kar pomeni, da je za njegovo telesno higieno vsaj deloma skrbel nekdo drug.

Pozornost vzbujajo njegova obleka. Krojena je na svojevrsten primitiven način. Hlačnice in rokavi so prekratki, močno se prilaga telesu, sicer pa je ohlapna. Sešita je ročno, iz blaga, kakršnega ni niti v prodaji. Tkano je grobo, morda je domače, kmečke izdelave, pobarvano zamoklo rjavo, s prevladujočim videzom starinskosti. Tudi čevlji, ki jih nosi, so izdelani ročno, nekakšni natičaki brez vezalk. Usnje je strojeno na preprost način, ne industrijsko. Vse zbuja vtis, da pacient ni od tu in iz sedanjega časa, da prihaja od nekod drugod in iz nekega drugega, minulega časa. Tudi žica, s katero je imel zvezane roke, ni v skladu s tehničnimi izkušnjami sedanje generacije. Vodja delavnic je izjavil, da v svoji dosednji praksi še ni naletel na podoben izdelek. Sestavljena je bila iz več enakih žičnatih vlaken, mehka, kot bi bila bakrena, že napol preperela. Ta žica je včeraj na nepojasnen način izginila iz zaklenjene pisalne mize in se trenutno izmika naši nadaljnji preiskavi.

Na obvestilo o neznancu, ki so ga pred dnevi objavili vsi časopisi, tudi lokalni, nismo dobili še nobenega odgovora. Ne v zaporih ne v psihiatričnih ustanovah nikogar ne pogršajo. Da je prišel iz tujih ali bolj oddaljenih krajev, je kofraj verjetno, po prosti, na kateri so ga našli, vozi le lokalni vlak in še ta samo dvakrat na dan. Bolj verjetno je, da ga je tja kdo pripeljal, motiv za takšno dejanje pa je zunaj možnosti našega sklepanja.

Spolne organe ima slabo razvite, oziroma zakrnele.

Protokol št. 21/79 II

Na današnjem, četrtem poskusu pogovora je bilo ob nekaterih vprašanjih mogoče opaziti nemir v njegovih očeh, tudi mišice okrog ust so mu komaj zaznavno trzale, kar bi se dalo razumeti kot napor in željo za vzpostavitev stika s terapevtom.

Začasna diagnoza: Bebovost in gluhočernost skoraj izključeni. Verjetno gre za začasno izgubo sposobnosti govora in za začasno ohromelost čutov, kar je lahko posledica telesne ali psihične travme.

Po desetih dneh opazovanja pacient v svojem splošnem izgledu ne kaže nobenih sprememb. Barva njegove kože je po glavi in po rokah še vedno pepelnato siva. Njegov pogled je še vedno otrpel in brezizrazen, kretnje počasne in neuključene, deloma nesmotrne. Pri hoji se včasih

opoteka in se z gornjim delom telesa preveč nagiblje naprej, tako da izgublja ravnotežje in je v nevarnosti, da bo padel. Ta nevarnost je še posebej opazna pri hoji po stopnicah. Vendar padcev doslej nismo opazili.

Za telesne in rekreativne dejavnosti ne kaže zanimanja. V družbi drugih pacientov strmi predse ali v daljavo. Najraje se zadržuje na vrtu in v parku, vendar je tudi tam popolnoma pasiven. Orodja, niti najpreprostejšega, ne zna uporabljati. Zaradi tega nastaja dvom o njegovem kmečkem poreklu, ki bi sicer bilo najbolj verjetno, in pomanjkanje delovnih navad v zgodnjem življenjskem obdobju ali celo na zvezo med delom in sedanjim njegovim stanjem.

Pozornost vzbujajo pacientov odnos do hrane. Je zelo malo in to samo dvakrat na dan, zjutraj in zvečer. Kalorična vrednost te hrane celo pri sedanjih telesni neaktivnosti komaj zadošča za goli obstoj. Dosedanje telesne in laboratorijske preiskave ne kažejo vzroka za to stanje. Kolikor gre za psihičen odpor, je vsekakor netipičen. Od jedilnega pribora pacient uporablja samo žlico, včasih si pri jedi pomaga z roko. A to samo takrat, kadar je sam. Za razlago tega pojava se ponujata dve možnosti. Ali gre za vedenjsko regresijo ali pa za pridobljeno navado, pridobljeno pod posebnimi življenjskimi pogoji, v izrednih okoliščinah.

Pacienta bo treba še naprej načrtno in sistematično opazovati. Vsa opažanja zabeležiti in teamsko obravnavati. Nekje se mora pokazati sedaj še zastran v njegov osebno, ki ne more biti hermetično zaprta. Za sedaj je to še občutek, vendar dovolj določilo, da gre za izjemno človekovo usodo. Za vtis, da je ta človek nekoč že stal sredi življenja in da ga je tja mogoče spet vrniti. Da bi bilo mogoče, pa je treba ugotoviti, kdo pravzaprav je, od kod prihaja in kaj je vzrok njegovemu sedanjemu stanju

Ofenziva

Izpod neba je gosto škropila snežena brozga... Povodnji je sledila poplava. Hajka za hajko... Soldaške trupe so se valile druga za drugo. Vse barve tistega časa. Beli in bradati, zeleni in rumeni, domači in tuji, poševpooki. Preplavili so hribe in doline... Po cestah se je valilo blato, topovi so dan za dnem odpirali svoja žrela. Obdajala te je čudna praznina. Smrt je prežala od vseprisvod...

Na oni strani hriba so se bili ugnezdili zelenci s črnimi kučmami. Vlasovci, Čerkezi, kozaki. Vkopali so se v zemljo, kot da se ne mislijo nikoli več umakniti. Pohajkovali so od hiše do hiše, pijani... S tujimi grlenimi glasovi so prepevali svoje vzhodnjaške pesmi, ki so bile hkrati poskočne, otožne in grozljive... Z daljnogledom si jih lahko dobro opazoval. Imeli so divje, spačene obraze. Le gozdnata grapa te je ločila od njih... Kadar so lovili in posiljevali kakšno žensko, se je zdelo, da so njeni predirjlivi kriki čisto blizu. Ko so zjutraj klali prašiče, ti je njihovo cviljenje paralo ušesa.

Le ponoči si je še kdo upal iz skrivališča. Treba je bilo po vodo, hrane je že zmanjkovalo. Bunker je bil hladn. Nizek in temen... V njem si lahko sedel ali ležal, zravnati se ni bilo mogoče. Pečice nisi smel zakuriti, dim bi te izdal, ponoči iskra iz dimnika...

Dan ste dočakali v gošči nad senošetjo. Olajšanje pa je bilo kratko. Sneg je bil ponehal, nebo je bilo oblačno, skozi goščo je neutrudno vlekled ledeni veter. Telesa so drgetala v mrazu, bilo je huje kot prej v skrivališču. Po črevesju je predla lakota... Vsem po vrsti se je sanjalo o kruhu... Sklenjeno je bilo, da moramo priti do hrane. V mraku naj bi krenili.

Nenadoma si čisto ob blizu zaslial tujo govorico. Dva Čerkeza z razpetima bluzama sta se približevala robu gozda. Ustavila sta se in začela odpenjati hlače. Strmel si v njuni beli zadnjici, dosegel te je smrad njihovih iztrebkov... Dimač je ukazal s pogledom, dva sta hkrati planila nanju. Zaprl si oči, v sencih ti je razbijalo, kot da jih bo razneslo, grlo si imel suho, da tudi slina ne bi mogel požreti... A je trajalo le nekaj trenutkov. Potegnili smo ju v grapo in zadelali z listjem... Sledovi so bili očitni, gnalo nas je naprej... Kmetiji, kamor smo nameravali po hrano, smo se ognili v širokem loku, nemir je bil močnejši od lakote. Šli smo za soncem, kamor so bili že odšli drugi, čeprav smo vedeli, da jih ne bomo nikoli dohiteli. Zašli smo v pustote... Noč smo dočakali v betonskem bunkerju, bil je suh, nastlan z listjem. Zakurili so ogenj, razdelili zadnje drobtine, zadnje suhe khlje...

Proti jutru, kakor v blodnjah, so te zbudili neki glasovi... Čisti, kovinski zvoki. Del godbe... pretikali so se skozi grmovje. Premočni, raztrgani, ušivi ljudje, ki so vlačili s seboj nekakšne trobente, bas in dva velika bobna. Nagnetli so se v bunker, bilo jih je toliko, da so čepeli drug na druge m. Spali so stoje...

Pripovedovali so, da je v bližini še več beguncev, a je bilo kakor iz škafa, nič ni bilo mogoče ukreniti. Po pobočju so se vlačile goste megle, videl nisi niti lučaj predse. Godbeniki so sami odšli naprej... Sledili smo jim skozi gosto meglo, bili so pred nami, nobene negotovosti nisi čutil.

Čeprav so v daljavi odmevali strelji. V daljavi... Daleč... Kdo jih je zagledal prvi? Megla se je pretgala... Bili so že visoko, na gozdni meji, pomikali so se med zakrnelimi smrekami, ogrnjeni v šotorovke... Oči so bile utrujene, nihče ni pomislil, da bi utegnili biti oni. Hodili so s sklonjenimi glavami, nihče ni imel orožja v rokah... Glasove na desni smo slišali že prej. Kot so pripovedovali godbeniki, tam se umikajo druge, manjše skupine.

Medtem pa so nas že odkrili oni, zakričali so, prav nečloveško so zarjaveli. Tisti veliki... v policijskem plašču, se je ovedel prvi. Skočil je naprej. Morda je dvignil roke, kot da se hoče vdati, morda je le vihtel svojo parabolo, ko se je hotel prebiti, morda je skušal še koga ubiti, preden pobijejo njega... Zameglilo se ti je pred očmi, od strahu ali zaradi megle, okamnel si, prilepil si se k tlom, oni pa je tekel naravnost naprej... Potem je zapokalo, tudi oni so se začeli valjati po tleh, morda so streljali drug v drugega, morda so naši katerega podrli, saj je proti njim medtem vžgal že tudi Dimač... Vse se je dogajalo tako hitro, a kljub temu počasi. Videl si vsak gib, lahko bi štel trenutke. Prmc je bil že na tleh, s kopiti so ga bili po glavi, da je vtollo odmevalo... Ko si se obrnil, je dolg rafal cefral Natašino obleko. Pred tvojimi očmi so ji krogle trgale plašč, cunje so se mešale s kašasto krvavo brozgo... Dimač te je klical, bil je še čisto prisoben, zavpil je, naj zbežiš... Planil si mednje, ne, on je planil prvi, skočili so nanj, kot da ga hočejo raztrgati. Napol so ga slekli, vzeli so mu orožje, a sam se jim je iztrgal. Zmeda je rešila tudi tebe...

Drvela sva navzdol po skalnem pobočju, med redkim grmovjem, skakala v prepade, bila bi se raztreščila, če bi bila zgrešila en sam korak. Kmalu naju je sprejela v svoje okrilje megla. Nemci so še divje streljali, kričali so in besneli zgoraj na slemenu, pod nama pa je žuborela odmaknjena grapa. Dimač je ostal brez plašča, brez kape, brez orožja in brez nahrbtnika, odtrgali so mu rokav bluže in srajce. Izgubil je Natašo, ki mu je pomenila več kot vsi drugi...

Bila sva že rešena, ko so naju ujeli. Vrgli so se na naju kot pobesneli psi, padli so izpod neba, skočili iz megle. Kakor da se je zemlja odprla... Ujetnike so vodili od vseh strani. Čepeli smo na dnu grape, z rokami na glavi. Samo eden se je dvignil, nekaj je zakričal, pokosili so ga s tremi strojnimi hkrati... Še je padal dež, še so se vlačile megle, potok je šumel, a je pravzaprav že vse izginjalo. Izpuhtelo je, vse je šlo, končalo se je. Tudi čas... Morda so nas res dvignili s puškinimi kopiti, morda je bil le privid, gnali navzdol po gmajni, po brezpotjih, še čez mokre senožete, kjer so se v travi lesketale visoke deževne kaplje. Grmovje je ponekod brstelo, hodil si kakor senca, lahek, že ves prosojen. Strpali so nas v stajo brez oken, posedli smo po gnoju in čemeli. Zbiti, sestradani, premočeni, drgetajoči. Morda ves dan, vso noč, morda dva dni skupaj... Potem so se vrata odprla, za puškino cevjo je surov glas naznanil, da se je začelo zadnje poglavje... Po pet in pet so jih vodili ne daleč, strelji so bili prav različni... Kam, nisi vedel, dokler nisi bil na vrsti. Streljala je ves čas ista skupina vojakov. Ujetnike so postavili na rob skale. Kaj je bilo spodaj, nisi mogel videti, dokler sam nisi stopil nanj.

Tako je umrl Dimač. Vsi smo umrli. Če kdo še živi, to ni resnica, le privid.

Iz oči

Kletev je bila prva beseda, ki jo je razumel. Vse drugo prej je bilo le nejevoljno mrmranje v brado. Zadržani glasovi so polzeli skozi koticke ust hkrati z rjavkasto slino. Kot nekakšno hropenje. To, gadnje, pa je bilo izrečeno z nekakšno ihto...

Ura na uteži je bila medtem že nekajkrat hreščete zadonela. Z ubitim glasom je odštevala, vendar se čas ni spreminjal, dopoldne se je vkleklo že od ranega jutra, od tistih prvih krikov, ki so se bili zarezali še v temačno meglo... Tedaj je bila še zunaj, slišal je njene podrsavajoče korak po dvorišču, korake v prevetlih čevljih... Ko je stopil, se ni ozrl, vrata, ki jih je glasno zadrlesnil, niso bila zadosti glasna.

Zdaj je vsaj četr ure že ležal obrnjen proti njemu, videl je njegov obraz. V izrazu ust in v gubah okrog nosa so bile zbrane vse značilnosti, ki so še spominjale nanj. Sicer ni od njega ostalo skoraj nič. V zgornji čeljusti dva zoba, počrnela od tobaka, spodnja se je udirala pod zgornjo, šop umazanih las se je razrašal le še nad ušesom. Oči so se mu bleščale, zenica se je bila razširila, sestavljena iz koncentričnih krogov, bili so vsaj trije. Jamice so segale v globino lobanje.

Tenko, skoraj piskajoče se je glas razlil po prostoru. Včasih si stal zraven mene, dokler nisem spregovoril, potem te že ni bilo več... Oko je še vedno bilo nesorazmerno obrazu, razprto in kalno. Zadnja beseda je utonila v kožnem žrelu, potem so se spet izobčile: Poslali smo te... Sem nihče ne pride sam... Tudi ti

predstavljam vam

Dela Vladimirja Kavčiča so javnosti dostopna vsaj od leta 1950, ko je ta pisatelj začel objavljati v Mladinski reviji. Vendar so med bralci sorazmerno malo znana, saj se v vseh svojih delih loteva junakov, polnih moralnih stisk, večnega samospraševanja in spopadanja s sistemom. Seveda to samo po sebi bralcev niti ne bi odbijalo, če ne bi pisatelj uporabljal hermetičnega načina pripovedi, katere ni mogoče brati na tradicionalen način. Kavčičeva dela so med zahtevnejšimi bralci in kritiko visoko cenjena, zato pomeni vsaka izdaja njegovih del pomemben kulturni dohodek.

Tudi v romanu „Obleganje neba“ gre tako kot v vseh njegovih delih, za pripoved o vojni njenikruti in nesmiselnosti. S pripovedjo nas ponavadi seznanja junak sam, ta pripoved pa je običajno tudi funkcionalno vključena v avtorjevo hotenje. Prav v tekstu „Obleganje neba“ se zdi, da je jezik do kraja raztrgan, prekinjan, nedorečen, na neki način celo grob. V romanu gre za samospraševanje nekega čudnega osebk, ki se nekega dne znajde na cesti. Odpeljejo ga v nekakšen zavod, kjer postane predmet kliničnega opazovanja. Med protokole tega opazovanja, katerimi avtor začne in konča delo, pa je vključena njegova pripoved, katero pošlje svojemu petnajstletnemu sinu. Hkrati pa se tudi že vprašuje, kaj naj bi mu to sploh koristilo (sinu).

obleganje
neba

vladimir kavčič

Iz pripovedi, ki je na začetku do kraja nejasna, se kasneje izlušči vojna, dogajanje je postavljeno v Slovenijo, kasneje v Južno Ameriko, kaj več pa iz nje ni moč razbrati. Roman pomeni nadaljevanje dosedanjega pisateljevega dela, v nekem smislu pa je osamljenost in izločenost junaka priglasila do kraja. Junak postane objekt kliničnega, če ne celo znanstvenega proučevanja. In temu proučevanju se do kraja izmika, saj je to mo more odkriti o njem niti osnovnih podatkov. Iz teksta njegove pripovedi in samospraševanja, kdo da je on sam in mi vsi, pa vendarle zažari zaupanje v človeka, v njegovo zdravo, humanistično jedro, katerega ne more streti niti tako nesmiseln „sistem“, kot je bila druga vojna.

Vladimir Kavčič se je rodil 1932 v Podgori v Poljanski dolini, med deli, ki jih je objavil doslej, pa je treba omeniti „Ne vračaj se sam“, „Ognji so potemneli“, „Tja in nazaj“, „Od tu dalje“ itd.

ne... Tega ne razumeš... Vse je urejeno, vse določeno vnaprej... Crkniti moraš spodobno, drugim za zgled... Kot pri kartah. Nekdo te ima v roki, vrgel te bo na mizo, ko se mu bo zdelo... A kdo si ti? Že, a kaj si? Nič... Kljub temu ti gre dobro, vidi se... Tu pravijo, da smo krivi vsi. To ne more biti res. Računi se ne izidejo. Premišljujem, premišljujem vsem, kar je bilo. Ves dan in vso noč... Zjutraj, si spet na istem.

Zdaj ni več važno... Nekoč pa se je vse bleščalo, preveč se je bleščalo, kar zemlja se ti je spodmikala... Tako naprej, tako nazaj, brez konca in kraja... Časa ne dohajaš več... Nič drugega ni kot to, kar je v tebi. Vse drugo je začasno... Zato tudi nihče ne more izreči tiste zadnje besede. Nihče ne pride do konca. Ko si že skoraj vse preživel, začneš raziskovati. Prodreti hočeš do konca, do korenin... A so samo utrudili... Zelo se utrudil in začel si počitka... Upanje, da ti ostane... Že mogoče, prepuščen je, izbiri... Na koncu si pa vendarle spet utrujen, rad bi počival... Ti se smrti še bojiš, ti si še mlad. Ne moreš je še razumeti... Smrt si moraš zaslužiti... Če živiš dolgo in naporno, življenje postane muka. V resnici si jo začelš. Vse tvoje upanje je v koncu, to je res veliko upanje... Koliko let je preteklo... Vsako čutim, vsako posebej čutim na svojih plečih... Preveč se je nakopičilo, ker smo živeli hitro... Morda bi hotel neko drugo življenje, drugačno od svojega, rad bi spremenil svojo preteklost... Ne, ne gre za to... Eno je bilo dovolj...

Opomba: Kraj dogajanja neugotovljiv.

obzorja

iz izložbe

prebrali smo kavč o narodu

Narod je kot družbeni pojav zgodovinsko mlad. Nastajal je hkrati z vznikom in razmahom kapitalizma in se kot okvir novih družbenoekonomskih povezav vse bolj uveljavljal. V novejši zgodovini je odigral pomembno vlogo, doživel najrazličnejše teoretične opredelitve, ideološke pristope in zlorabe, zanesljivo pa kot pojav ni preminil, kot so nekateri teoretični predvidevali. Prav obratno; v sodobnem svetu se narodi krepe in namesto izginevanja in stapljanja narodov v širše in drugače utemeljene skupnosti opažamo pravo renesanso narodov, in to ne samo v deželah tretjega sveta, kjer naj bi po logiki zapoznelega gospodarstva razvoja prihajalo do uveljavljanja nacionalnega načela, ampak tudi v razvitem svetu. Ker narod še vedno predstavlja eno bistvenih sestavin humanizacije in demokratizacije v svetu, ostaja njegova vloga še naprej pomembna.

Odgovore na zanimiva in vse bolj aktualna vprašanja, kako so narod razlagali, razumeli, kaj narod je, kako so ideje narodnega izrabljali, izkrivljali in prilagajali potrebam posameznega zgodovinsko-političnega trenutka ter kakšne pristope (različne) je ubrala marksistična misel pri obravnavanju tega vprašanja, je mogoče prebrati v knjigi Rudija Rizmana „Marksizem in nacionalno vprašanje“. Knjiga je pred časom izšla pri Cankarjevi založbi v zbirki „Misel in čas“.

Ker je Jugoslavija večnarodna država, ki gradi svojo sedanjo in bodočo bratstvo in enakopravnost vseh narodov in narodnosti, je poznavanje te problematike toliko potrebnejše, zato je Rizmanova knjiga, ki to vprašanje obsežno in izčrpno obravnava, dobra poteza. Rizmanov kritični pogled razvoja marksistične teoretične misli o narodu ter njegova kritična analiza sovjetskih koncepcij o narodu so vredne branja, knjiga pa lahko predstavlja vrednost domače knjižnice.

kavč

Razkriti, da je kavč dokaj udobno ležišče, na katerem psihatri ne le zdravijo zmedene ženske, ampak slednje (če so morebiti primerno poželjive) izrabljajo tudi za zadovoljevanje pohotnih želja – razkriti torej tovrstno nečednost je ameriški pisatelj Henry Kane naložil enemu od glavnih junakov romana „Kavč“

Ko priletni advokat spozna, da ima njegov prezir do dvoličnih dušnih zdravnikov zelo stvarno podlago, mu, žal, ostane zgolj tolažba, češ da bo vse še dobro, kajti žrtev kavča je postala tudi njegova mlada žena. Toda le-ta hotljivo, ki jo je na „mesen“ način ozdravil spolne hladnosti, ni ostala dolžna – ustrelila ga je.

Če bi bilo samo navedeno tisto, kar je hotel Kane povedati z delom, ki ga je za založbo Obzorja poslovenil Bronislav Fajon, potem pričujoči roman ne bi zaslužil večje pozornosti. A Kane ne bi bil domala po celnem svetu znan literat, ako na videz pogrošne pripovedne niti ne bi sprotil razširjal še z drugimi, usodnejšimi vsebinami.

Tako popisuje, kako se je moč v okviru ameriškega načina življenja povzpeli na vrh slave, ki slabiče slednjič položi celo na psihiatrov kavč; govori o razuzdanem svetu, v katerem hinavstvo, laži, spletke in podobne podlosti spodžirajo korenine nesebične ljubezni, ki se omadeževana zateka v spolnost, čestokrat nenravno. O čemer piše Kane, ima vzroke in posledice zvečine v ljudeh samih, njihove značajske posebnosti in dejanja pa so kajpak tudi odsev seceršnih razsežnosti potrošniške družbe, ki človeka nenehno sili v početja, katerim največkrat ni kos.

D. R.

igra na vse...

Nemški pisatelj Hans Hellmut Kirst je po svojih (proti)vojnih romanih – omenimo le „08-15“ in „Noči dolgih nožev“ – tako dobrega znan tudi slovenskemu bralstvu, da si slednje najbrž ne bo pomišljalo vzeti v roke njegovo knjigo „Povojni zmagovalci“, ki je v izvirniku izšla lani, za nedavni izid pri založbi Lipa pa je ta roman poslovenil Branko Vrčon.

Pripoved je sestavljena iz treh delov, od katerih vsak dokaj zaokroženo govori o tem, kaj se je z glavnima junakoma, nemškima vojakoma, ki sta preživela sovjetsko ujetništvo, dogajalo na začetku, sredi in ob koncu petdesetih let. V desetletju t. i. gospodarstvenega čudeža sta junaka, še zlasti pa eden od njiju, s pridom uporabila grobe ujetniške izkušnje; v majhnem mestu, polnem ljudi čudnih nagibov, spletak, podkupovanja, ljubezenskih zapetljajev in podobnega sta se povzpela med tiste, ki kaj veljajo, ter se tako na svojevrsten način maščevala za prestopno gorje med zadnjo vojno.

Čas, v katerem je uspel „veliki met“, je bil povedano s Kristovimi besedami, zahteven, njegovo vznemirljivo uničevalnost pa je bilo moč preseči le z igro na vse ali nič, z igro, ki se tudi nasilnih smrti ni ogibala.

„Ondi, kjer se lena voda zelene Krke druži z modrimi valovi bistre Save,“ se pričena nenavadni roman „Abadon“ pisatelja Janeza Mencingerja, katerega je Anton Slodnjak v Slovenskem slovstvu označil kot „eno najbolj pomenljivih pripovednih del našega slovstva“, v Zgodovini slovenskega slovstva pa še dodal, da je Mencinger v tem delu „v celoti izpričal toliko moč domišljije kakor noben drug naš pripovednik“. Po Slodnjakovem mnenju bi „Abadon“ kot svojevrstno umetniško delo in kot dokument časa zaslužil tudi danes večjo pozornost bralcev. Založba Obzorja za priložnost ponuja: v zbirki „Iz slovenske kulturne zakladnice“ je kot 21. knjiga izšel Mencingerjev „Abadon“. Okusno opremljeno izdajo spremlja obsežen zapis izpod peresa Tarasa Kermaunerja.

Če so Mencingerjevi sodobniki na njegov nenavadni roman gledali začudeno in ga tudi odklanjali, pa je danes drugače. Od tistega časa (izšel je 1893. leta) se je znanstvenofantastična literatura, katere zgodnji slovenski predstavnik je Mencingerjev roman, široko razmahnila in razvila. V mnogih prvih je „Abadon“ šele danes zares aktualno branje.

Pripoved romana teče kot vročična blodnja o prihodnjih časih, o tehničnih čudeših, nenavadnih življenjskih zgodbah, vendar med branjem izginja občutek, da gre za blodnje, saj je pripoved prežeta s premišljanji, filozofiranjem in moraliziranjem, kakršnega vročična pamet gotovo ni sposobna. Fantastično dogajanje ni samo sebi namen, temveč služi sporočilom, ki presegajo igro domišljije, saj iščejo

odgovor na temeljna vprašanja dobe, v kateri je pisatelj živel in ustvarjal. Socialne krivice, razpačnost rastoče moči kapitala, propadanje moralnih vrednot in utopističnih humanističnih idej, vse to je izčrtno žalostno prihodnost sveta. V tistem delu „Abadon“, v katerem junak vidi prihodnost človeštva, kot mu jo kaže zli duh, pisatelj razgrinja podobo totalne države, v kateri posameznik živi ozko, brez osebno življenje, povsem podrejeno ciljem skupnosti. Takšno možnost razvoja je Mencinger subtilno začutil iz teženj, ki so se razvijale in obvladovale njegovo dobo. In če se danes zdi, da je v mnogih pogledih takšen spačen razvoj še vedno možen, potem moramo priznati, da je „Abadon“ še aktualen, hkrati pa zaradi svoje živosti zasluži pomembnejše mesto v našem slovstvu.

Mencinger ni mogel iz svoje kože. Črno in strašljivo podobo je predstavil kot plod „razčlovekujočega pesimizma“, Abadonovo slepilo. Takšen svet se kaže ljudem, ki čutijo svojo ničnost in sodijo, „mereč svet po sebi, da je človeštvo prekleto v ničnost.“ Skozi Abadonove naočnike je videti zgolj „človeški propad in poraz“. Nasproti temu je Mencinger postavil načela vere, morale, omike in svobode, ki naj bi svet vodile k idealnim ciljem. Vendar posebno prepričljiv ni, ko delo zaokroži v krščansko moralko. V bralcu odmevajo predvsem tisti deli romana, v katerih je pisatelj sprostil domišljijo in razum ter ju posodil zlemu Abadonu. Ne nazadnje je dovolj zgolvorno tudi to, da je Mencinger roman naslovil „Abadon“.

M. MARCELJ

o mački

Zbirka Odisej, v kateri se je pri Mladinski knjigi nabralo že precej knjig, primernih za odrasčajoče bralce, je prinesla tu di madžarske pisateljice Judit Szabo povest „Ne božaj mačke proti dlaki“.

V središču dogajanja (če čisto mimo ležanje v bolnišnici in doma sploh lahko imenujemo dogajanje) je Jutka s svojimi premišljanji. Pri jahanju si je dekletke poškodovale hrbtenico in tako je zdravljenje pravo izvrstna priložnost, da za sebi razčisti z odnosi, ki jo vežejo na bližnje. Na sestro dvojčico gleda z rahlo zoprnostjo, saj se ob njej, ki se vsem zdi lepa, čuti zapostavljeno, grdo in neumno.

Dalje razmišlja, kako bi se približala mačehi, razumevajoči

ženski. V šoli Jutka z dekleti še nekako shaja, fantje pa jo imajo za kumaro – in tako dekletke se zaljubi v najbolj čednega in bistrega gimnazijca.

Jutka si dopoveduje, da jo je imela rada le stara mama, zaradi dejanj bližnjih se počuti, ko da bi bila mačka, ki jo božajo proti dlaki. To ji kajpak ni všeč, zagrenjena pa je do mnogih tudi krivična, vidi le sebe, svoja hotenja, ne doume pa, da jo imajo drugi morebiti vseeno radi.

Prikupna je tale povest, spisana v domiselnem gimnazijskem žargonu, humorna in nevsiljivo poučna. Iz nemščine jo je prevedla Vladka Žener, kar pomeni, da pri tukajšnjih prevajalskih stikih z madžarsko književnostjo nekaj škriplje.

nakovalu kovača, knjižnici knjižničarja

bi s samim nakovalom brez kovača, ki bi znal s svojo večjo roko kladivo in iz brezoblične mase železa narediti umetnin? kaj bi s kupom knjig, naloženih v knjižnici brez knjižničarja, ki bi z znanjem in ljubeznijo iz tega gradiva napravil kulturno žarišče nekega kraja?

porok za napredek in razvoj družbe, samo dobro obveščeni člani družbe se znajo v polni meri udeležiti razvoja te družbe in o njem tudi sami odločati. Po vsem modernem svetu se trudijo, da bi svoje knjižne zaloge čim bolj obogatili, zavedajo pa se tudi, da morajo biti knjige poceni in lahko dostopne. Biti bi morale izven poslovnih mrež, ki izločajo socialno šibke občane. Idealno bi bilo, če bi bile na voljo zastoni.

Najboljši način za razširjanje knjige je knjižnična mreža, to je sistem knjižnic na nekem področju. Pri nas so to občine in širša področja, kjer

matične knjižnice pod svojim okriljem združijo svoje podružnice, potujoče knjižnice, knjižne deponije in izposojevališča. V nekaterih občinah v Sloveniji res lahko govorimo o knjižnični mreži, žal pa so se nekatere občine ujele v mrežo težav. Ena teh občin je metliška. Tu bi o sodobni knjižnični mreži težko govorili, saj bi morala ta poleg urejenega knjižnega gradiva imeti tudi usposobljenega in redno nastavljenega knjižničarja. Tega pa metliška knjižnica, menda edina v Sloveniji, nima.

Metliška matična knjižnica ima za sabo sicer kratek, vendar bliskovit razvoj. Vsaj tako se zdi na prvi pogled. Knjižničarka Lea Grabrian, ki vodi čtomaljsko knjižnico, ima velike zasluge tudi za to, da je iz kupa knjig, zbranih v metliškem gradu, nastala strokovno urejena knjižnica. Pripovedovala mi je, da je z delom pričela leta 1972, ko je bilo vsega skupaj komaj 2000 knjig, da pa so te knjige prišle na pravo mesto šele 15. maja 1976, ko se je knjižnica preselila v svetle in dostopne prostore v stavbi samoupravnih interesnih skupnosti na Pungartu.

Knjižnica je odprta trikrat na teden po nekaj ur. Njena knjižna zaloge se je potrojila. To je vsekakor lep uspeh, vendar je treba ob tem poudariti, da z zalogo 6600 knjig metliška knjižnica komaj lovi republiški minimum, ki

znaša eno knjigo na prebivalca. Še slabše pa je, če primerjamo statistiko izposoje, obiskov in poslovanja knjižnice krajevnih skupnosti v delovnih organizacijah.

Res je, da se Anica Kure, ki honorarno dela v knjižnici, trudi, kolikor je v njeni moči, vendar bi se odgovorni v metliški občini le morali zavedati, da samo z nekajurnim poslovanjem in honorarno delovno močjo ne morejo pričakovati večjih rezultatov. To sta potrdili tudi Vladka Škof in Milena Hočvar pri kulturni skupnosti v Metliki, hkrati pa sta dodali, da za knjižničarja ni denarja. V srednjoročnem planu skupnosti je delovno mesto stalnega knjižničarja v Metliki sicer omenjeno, vendar so stroški tako veliki, da so to le pobožne želje.

Edina rešitev iz krize je, da se problem reši v sporazumu z delovnimi organizacijami v občini. Krajevne skupnosti, delovne organizacije in ustrezna interesna skupnost se bodo morali dogovoriti za namensko združevanje sredstev. Planirajo tudi štipendiranje enega študenta na oddelku za knjižničarstvo, vendar bo ta poteza reševala stanje šele po nekaj letih.

Še ena rešitev se je ponujala, vendar pa so tudi to morali zavrniti zaradi pomanjkanja denarja. Študijska knjižnica v Novem mestu je v svoje načrte za razširitev delovanja bibliobusa vključila tudi metliško občino. Seveda

s tem, da bi le-ta, tako kot ostali interesenti, združevala sredstva za nakup novega bibliobusa. Skupnost za to nimá sredstev, čeprav je na dlani, da bi bila taka rešitev za metliško občino najbolj primerna.

Profesor Ivica Milič iz novomeške študijske knjižnice sicer razume metliške probleme, vendar pa pravi, da brez združevanja sredstev za dejavnost bibliobusa ne bo šlo. Če sedanji bibliobus, ki oskrbuje izposojevališča v novomeški občini, ne ustreza svojemu namenu. Premajhen je za prosti pristop in njegove zmogljivosti ne zadoščajo. Da bi pokrivali tako veliko področje, kot je dolenjska regija, ali pa vsaj delno zadostili njenim potrebam, bi potrebovali nov moderen bibliobus, kakršne že imajo ponekod po Sloveniji. Naložba bi bila v današnjih stabilizacijskih časih veliko bolj rentabilna, kot pa drage adaptacije stavb in nakup knjig za področje.

Rešitev knjižničarskega problema v Metliki se zdi nemogoča in oddaljena. Denarnim težavam v današnjih časih pač nihče ne oporeka, vendar se mora človek vendarle vprašati, ali mimo tega ne primanjkuje tudi dobre volje, razumevanja in pripravljenosti tam, kjer denar je in se o njem odloča. Vsak danes prihranjeni dinar na račun ljudske izobrazbe in obveščeniosti je dvojna izguba jutri.

TONE JAKŠE

ZOPER „BOLNIŠKE“ PAPIRNATA VOJNA?

Bolezen ima hitre noge in jeklene roke. Kogar zgrabi zares, se ji ne izvije kar tako. Ugotovitev za našo republiko povedo, da povprečno ne prej kot v desetih dneh. Pred dvajsetimi leti je okrevanje trajalo pet dni več. Število primerov odsotnosti z dela zavoljo bolezni skokovito narašča. Ob koncu leta 1979, ko je imela Slovenija nad 850.000 zaposlenih, je bilo takih primerov 1.310.826. Statistika je natančno seštela tudi vse izgubljene delovne dneve zaradi bolezni. Lani jih je bilo nič manj kot 13.153.794. Za malo Slovenijo sila grozljiva številka Krivulja pa kaže še navzgor.

Kdor ne dela, ne ustvarja, živi pa mora vseeno. Semo leta 1976, ko so različnebolezni povzročile izgubo več kot 11 milijonov delovnih dni, so morale ustanove zdravstvenega in socialnega zavarovanja izplačati za 1.309 milijonov dinarjev nadomestil osebnih dohodkov. To pa ni bilo celotno breme izgube. Izračunali so, da smo omenjeno leto v Sloveniji ustvarili zavoljo bolezenske odsotnosti delavcev z dela za 4.160 milijonov dinarjev manj narodnega dohodka. Skupna ekonomska izguba je znašala 5.470 milijonov dinarjev, kar je predstavljalo 6,38 odst. narodnega dohodka. Primerjava kaže, da je to približno toliko, kolikor so znašala vsa sredstva, ki so jih delavci isto leto združili za svoje zdravstveno varstvo.

Analize kažejo, da imajo med panogami največ izgubljenih delovnih dni pramogovništvo, ladjedelništvo, tobačna industrija, železarnice, tekstilne tovarne, živilska industrija, industrija predelovanja nekovin in gozdarstvo. Med boleznimi predstavljajo največji problem bolezni dihal, kosti in gibal ter prebavil. Bolezni dihal so leta 1976 — povedano v ekonomski govorici — zahtevale 798 milijonov dinarjev izgub. Dolgoletno opazovanje kaže, da se v naši republici zmanjšuje število nalezljivih bolezni, bolezni kože in podkožja, povečuje pa se število obolenj na živčevju in čutilih, pogostneje so duševne motnje, na pohodu pa so zlasti obolenja kosti in gibal.

Trdijo, da so to posledice sprememb v obolevnosti celotnega prebivalstva, medtem ko gre zasluga za to, da se število primerov nekaterih bolezni iz leta v leto zmanjšuje, napredku medicinske znanosti.

Bolezni kosti in gibal so tiste, za katere je značilna največja stopnja rasti, tako da so v letih 1977 in 1978 že prevzele prvo mesto med vzroki za odsotnost z dela. Tu so mišljene predvsem nesreče pri delu in zunaj dela. Statistika beleži na tem področju naslednjo značilnost. Medtem ko se število tako imenovanih delovnih nezdov v Sloveniji iz leta v leto zmanjšuje, kar gre pripisati boljšim preventivnim ukrepom, pa skokovito narašča število nesreč zunaj dela. Lani so nesreče zunaj dela znatno povečale izgubo delovnih dni in bile med vzroki za odsotnost z dela na drugem mestu, takoj za boleznimi dihal.

Nesreče, ki se zgodijo zunaj dela, štejejo med nezaželeno pojave in probleme prostega časa in se v tako imenovanem zdravstvenem absentizmu ali z drugimi besedami odsotnosti z dela zaradi bolezni kažejo kot pojav, ki nenasitno posega v bolniške blaginje in je tudi izredno težko breme solidarnosti. Po domače povedano, plačujemo hud davek zavoljo premajhne pazljivosti, brezglavosti, objestnosti, nespoštovanja pravil in predpisov v javnem redu in cestnem prometu, v rekreaciji in gospodinjstvu pa zavoljo posledic različnih konjičkov, šušmarstva in podobnega drugih.

Največja odsotnost z dela je že nekaj let največja v ljubljanski regionalni zdravstveni skupnosti, ki dosega kar 37 odstotkov vseh izgubljenih delovnih dni v Sloveniji. Najnižjo odsotnost pozna Murska Sobota, medtem ko je Dolenjska v zgornji polovici. Razlike med občinami in regijami so skoraj trikratne. Zanimivo je, da je odsotnost z dela najnižja na manj razvitih območjih. Ta ugotovitev, ki jo imamo lahko za značilnost, velja za vso Jugoslavijo.

Vprašanje je, ali poznamo sredstva, s katerimi bi se lahko uspešno postavili v bran proti izostajanju kot pojavu, ki je sicer že star, razbohotil pa se je zlasti v deželah z nadpovprečno zaposlenostjo prebivalstva. V Sloveniji se s tem vprašanjem ubada veliko ljudi, pravega uspeha, vsaj za nekatera področja bi to lahko dejali, pa še ni. Število izgubljenih delovnih dni narašča, ekonomske izgube kot posledica tudi. Predlagajo najrazličnejše ukrepe, ki naj bi obvezovali celo varigo prizadetih in zainteresiranih. Pri tem se zdi dokaj umesten predlog, naj bi posledice nezdov zaradi huliganstva in drugih primerov objestnosti nosili v glavnem sami povzročitelji. S tem v zvezi omenjajo povečanje participacije.

Vsi pa se strinjajo, da zgolj pisarniško modrovanje in papirnati sklepi proti izostankarstvu, ki ga lahko štejejo za svojevrstno bolezen družbe, ne bodo kaj prida zalegli.

I. ZORAN

Prešerna le ni nikoli pozabila

V svetovni literaturi so znani številni primeri, da so se iz ljubezni rodile najlepše pesmi in druge leposlovne stvaritve. Predolg bi bil spisek, če bi hoteli našteti vsa imena, zato naj omenimo le Dantejevo Beatrice in Petrarcovo Lavro, pa tudi mnogi naši pesniki so napisali svoje najlepše pesmi iz ljubezni do svojih izvoljenk.

Pa da ne bi iskali širom po slovenski deželi. Že v Novem mestu je raslo in živelo precej mladih lepotic — „živih bitij iz mesa in krvi“, ne pa le namišljenih idealov, plodov žive pesnikove domišljije — ki so razburkale kri in ustvarjalnost mladih pesnikov, iz česar so se rodile najlepše ljubezenske, pa tudi domovinske pesmi. Dragotin Kette je v novomeški kapiteljski cerkvi prvič uzrl Smolovo Angelo, ki je ni mogel pozabiti do svoje smrti, in neuslišana ljubezen do novomeške mladenke — Angela Smola je umrla pred nekaj leti v Ljubljani — je bila vir številnih nepozabnih verzov. Tudi Ivan Tavčar je ravno v Novem mestu doživel svojo mladostno neuslišano ljubezen.

Na novomeških pokopališčih so pokopane tri osebe, kot izvoljenke naših znanih pesnikov zares vredne spomina — pravi Bogo Komelj — njihovi grobovi in spomeniki pa bi kot nesporna kulturna dediščina zaslužili več pozornosti in boljšo usodo, ne pa da so po smrti njihovih sorodnikov zapuščeni in v glavnem neovirano na voljo neusmiljenemu zobu časa. Na pokopališču v Ločni sta grobova Leopoldine Kuralt, velike ljubezni Simona Jenka — njej in propadajočemu spomeniku je bil pred kratkim že posvečen obširnejši zapis — pa Mire Wagnerjeve, ki je veliko pomenila mlademu Milanu Puglju in je o tej ljubezni veliko sledov v njegovih delih, česar pa skromni grob brez obeležij ne daje slutiti.

Na pokopališču v Šmihelu je pokopana Primčeva Julija — le kdo še ni slišal njenega imena? — neusahljivi vir Prešernove pesniške ustvarjalnosti in osrednji lik njegove najboljše, najlepše in najbolj prodorne poezije. Julijo, 30. maja 1816. leta rojeno hčerko ljubljanskega trgovca, je France Prešeren spoznal kot odraščajčo šestnajstletno deklico v času usihajoče naklonjenosti do avstrijske gospodične Khlunove. V mlado, ljubko, nežno, prijazno dekle — kot je „Primčevo Julko“ zvedavemu Janezu Trdini opisal Jože Prešeren, pesnikov bližnji sorodnik, ki je videval Julijo skoraj vsak dan — se je Prešeren zaljubil in ji pisal čudovite ljubezenske pesmi. Gazele, Sonetni venec, Nebeška procesija — ta je Juliji zelo ugajala — so nesmrtni spomenik tej veliki, kljub letom prizadevanja, odkritega oboževanja in snubljenja neuslišani ljubezni. Kajti Julija je bila vendarle predstavnica ljubljanske

visoke družbe, vzgojena v njenem duhu, vendar je bil Prešernov sorodnik Jože prepričan, da se lepa hči bogatega trgovca pesnika ne bi dolgo branila, če le ne bi bil tako siromašen. Vse Prešernove upa je Julija pokopala s poroko z imenitnim Scheuchernstuelom, kasnejšim predsednikom okrožnega sodišča v Novem mestu, s katerim se je priselila v Novo mesto leta 1850, v takratni kandijski gradič Neuhoft, ki ji je bil dom vse do njene rane smrti 2. februarja 1864.

Mladi Janez Trdina, ki je zelo občudoval Prešerna, je hotel kar največ zvedeti o pesnikovi veliki ljubezni Juliji in je zato obiskal Novo mesto, da bi videl to znamenito, takrat že postarano gospo „Dolenjskega Napoleona“, kot so ljudje imenovali njenega moža. Imel je srečo, celo nekaj besed je spregovoril z njo na tržnici. Da prejšnje oznake, ki jih je zbral o Juliji v mladih letih, niso bile pretiravanje, lahko beremo Trdinovih spisih, da je bila res lepa, prijazna in zelo darežljiva. Od neke nekdanje služkinje pri „Napoleonovih“ in od svojih poznejših dolenjskih prijateljev pa je Trdina zvedel še marsikaj o Juliji. Da je bila dobra gospodinja in mati, da ni pretirano oboževala veseljih javnih zabav, pa tudi to, da Prešerna le ni nikoli pozabila. O njem da so v „Napoleonovih“ hiši pogosto govorili in da je Julija dobro poznala njegovo poezijo ter ga branila pred ljudmi, ki so ga razglašali za pijanca. Tudi to mu je oprostila, morda jo je celo zabavalo, da je njeno ime odkrito omenjal v svojih poezijah.

Kot že rečeno, je Primčeva Julija umrla 2. februarja 1864 in bila pokopana na šmihelskem pokopališču, na desni strani blizu kapelice. Zadnje počivališče toliko opevane Julije — ki se je, po ljudskem sporočilu, počutila vedno zelo slabo, kadar so jo, na njenih sprehodih dohiteli fantovski glasovi — znano pesmijo Luna sije, kladvo bije — označuje le skromen spomenik, kmalu po njeni smrti pa je Trdina našel njen grob zelo zanemarjen. Pred drugo svetovno vojno se imamo le golemu naključju zahvaliti, da grob ni bil prekopan, za kar je poskrbela novomeška družina Ropasovih, ki je plačala vse pristojbine in uredila Julijin grob, ki ga je grobar po naročilu že začel rušiti. Tako se je grob le ohranil do danes. Po osvoboditvi je Dolenjski muzej obnovil spomenik, šmihelska šolska mladina pa skrbi, da je grob vedno lepo urejen.

Lepo pa bi tudi bilo, da bi na hišo — sedanjemu pljučni oddelek bolnišnice — kjer je Primčeva Julija stanovala celih 14 let, vzdali spominsko ploščo, za kar se že dlje časa zaman zavzema Bogo Komelj.

ZDENKA LINDIČ — DRAGAŠ

Rešitev prejšnje križanke

P	I	A	V	A	J	R	T
I	Z	G	O	N	A	A	R
S	K	E	D	E	N	J	C
T	A	N	M	A	C	A	O
G	O	Z	D	G	O	R	E
C	O	L	E	R	N	A	S
M	A	V	R	A	H	K	A
N	E	N	E	T	R	A	I
L	I	T	E	R	A	T	P
J	O	J	A	N	O	D	A
A	N	E	K	A	M	I	N

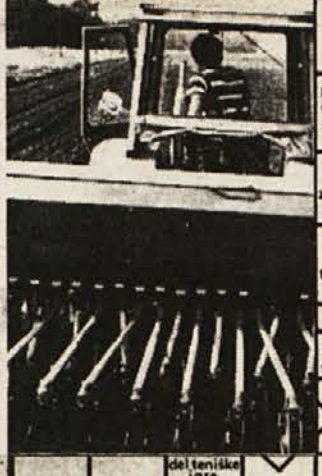
prgišče misli

Ljudje radi vidijo ponižanje izbranih.

D. NENADIĆ
Kot umetnik, ki ima v rokah radirko, tako tudi čas zabriše mehemo šibko potezo v risbi življenja.

P. T. CHARDIN
Kultura je poglavitna in osrednja vsebina narodnega življenja.

J. VIDMAR

d	l	reka v b	deleniške igre	prtok mozele	element napeljeve	cene štopar
			prekucuh	šična pletenavrv	frnikola	naša alp planota
vrsta grozdja						
kroženje						bikoborski vzklík
a.m. skladataj (charles)				švic.mesto (xanton bern)		konec lah. igre
obesek				selen		avt.oznaka letonske
100m ²		iglasto drevo			ilovnica	
					začrtana smer	

d	l	tajnik	geol.doba	dinastija eg.kraljev	egon tom	sev.jelen	otok pri zadrú	delo po domovih	bas.gosli	troj.junak
		kraj.kjer vadijo strelci								
		st.gr zemljepisec								
		sov.j. telovadka			znani slov. um.zgodo. vinar					
		greben			kraj umrlih	zvezda spremlje valka	skupina čebel	življen.tekočina		
		reka v sibiriji							luka v rokavskem prelivu	krtaca

Zlata vreden cilj zaradi človeške neumnosti

Padajo v imenu ljubezni

Gram nosorogovega roga dražji od zlata - Afrodiziak?

Svet je v zadnjem času pričel šele enemu tragičnemu paradoksu: v imenu življenjske moči in ljubezni nepovratno izginja edinstvena oblika življenja. Gre za pradavne nosoroge, žive fosile, ki bobne po afriških planjavah. Vse manj in manj jih je, ker jih organizirane bande, oborožene z avtomatskim orožjem in vojaškimi puškami, neusmiljeno iztrebljajo.

Višina odloča

Višja rast, večja plača

Ljudje naj bi si bili enakopravni, vendar je že tako, da je enakopravnost večkrat bolj na jeziku in na papirju kot v resnici. Prijetnemu, simpatičnemu človeku je lažje uveljavljati svoje pravice kot neprivilo nemu, po zunanjem videzu odbijajočemu enakopravnemu. Študija, ki so jo opravili v ZDA, je pokazala zanimive stvari. Leland P. Deck je pred leti raziskal, kako telesna višina vpliva na začetne plače novozaposlenih. Ugotovil je, da višji uslužbenci - višji po telesu, ne po položaju ali sposobnostih - prejema višje plače.

Njegove ugotovitve so spodbudile še druge raziskovalce, ki so proučili vpliv telesne višine pri različnih opravilih. Tako A. J. Boxer trdi, da je dohodek odvisen od telesne višine tudi pri vojaki. Proučil je 17.000 primerov in statistično dokazal svoje trditve. Višje raščeni vojaki dobi vajo za 8 odst. večje plače v primerjavi z vojniki nižje rasti, a povsem enakih sposobnosti.

Nadaljnja proučevanja so pokazala, da visoki ljudje lažje pridejo do pomembnejših služb, imajo večji uspeh v družbi, pobirajo najprej ženske, hitreje se vključijo v ekskluzivne klube in tudi v volilnih bitkah za politične voditelje lažje pridejo do glasov. Skratka, ameriška družba daje višje raščeni ljudem prednost.

In kako so dolgini zadovoljni s seboj? Telesna višina jih malo moti kadar kupujejo obleke, ko se morajo voziti z javnimi prevoznimi sredstvi in kadar bi radi dobili prijatelja. Slednje je kar razumljivo: kdo pa bo drugoval s človekom, ki mu pred nosom pobira vse ugodnosti?

Groza v malem

Tisočkrat povečani pik

Znanstvena fotografija je težavno opravilo, ki zahteva veliko domiselnosti in predvsem potrpežljivosti. Tudi tako vsakdanjo stvar, kot je komarjev pik, ni preprosto posneti. Švedski fotograf Lennart Nilssen in njegov prijatelj entomolog Berndt Oedarp sta naletela na kup težav, ko sta začela delati posnetke komarjevega pika s skanirajočim elektronskim mikroskopom. Za prostovoljno žrtev se je v začetku moral odločiti kar Oedarp sam. Ko je komarjeva samica (samo te pika!) sedla na kožo, so jo hitro usmrtili z insekticidom, nato so jo skrbno nalepili na kožo in pičeni entomolog je moral dati s komarjem zasedeni delček kože. Zdravnik mu ga je izrezal.

Strahotna pošast je komar, pokrajina pod njo pa človeška koža.

Košček kože s komarjem so zamrznili v tekočem dušiku - tako je bil preparat za mikroskop pripravljen. Ves postopek sta morala Šveda sta poklicala na pomoč prostovoljce, saj bi bilo za toliko preparatov kože še tako zagretega Oedarpa premalo. Po 45 poskusih sta dobila takšno fotografijo, kakršno sta si želela. Pošastni prizor si velja ogledati!

Kje je stekla zibelka civilizacij?

Zgodovina se je obrnila na glavo, ko je neki študent šel na sprehod pri vasi Ban Ciang - Mezopotamija je izgubila prvenstvo - Prvi bron na Vzhodu

Bil je visok mož in ležal je na boku, z nogami skrčenimi do prsi. Kdo je bil in zakaj je umrl pred več kot 5.000 leti, je neznano, vendar pa je najdeni mlič pomagal razvozlati uganko, kje in kdaj se je pričel človekov vzpon, imenovan civilizacija. Kajti ob posmrtnih ostankih visokega moža so našli lepo oblikovano bronasto konico sulice, najstarejši bronasti izdelek človeških rok, kar so jih kdaj izkopal. Bronasto orožje je za pol tisočletja starejše, kot so strokovnjaki domnevali, da je človek sploh odkril skrivnost priprave te kovinske spojine. Za nameček pa so bronasti predmet našli na takem kraju, kjer ga po vseh napisanih zgodovinskih knjigah sploh ne bi smelo biti - na severovzhodu Tajske, torej veliko dlje na vzhodu, kot bi si katerikoli zgodovinar drznili misliti.

Zgodba o tem pomembnem in čudovitem odkritju se začne leta 1966, ko je študent Stephen Young na sprani poti pri vasi Ban Ciang zagledal v zemlji nekaj lončenih črepinj, na katerih je zapazil nenavadne okraske. Domneval je, da gre za staro keramiko, zato je črepinje odnesel v narodni muzej v Bangkoku. Tamkajšnji arheologi so njegove domneve potrdili. Opravili so tudi prvi terenski izkop.

Ime vasi Ban Ciang pa je obletelo svet šele dve leti kasneje, ko so strokovnjaki pennsylvanjske univerze dobili tri koščke najdene keramike in preverjali njeno starost z najnovejšo metodo

termoluminescentne dozimetrije, pri kateri merijo preostanek radioaktivnih elementov v močno segreth delcih keramike. Meritve so pokazale, da so lonci, katerega del so bile črepinje, lončarji žgali okoli leta 4.000 pred začetkom našega štetja. Strokovnjaki lastnim meritvam niso verjeli, še posebno ne, ker so vedeli, da so arheologi ob črepinjah našli tudi bronaste predmete. Po vseh dotedanjih zgodovinskih razporeditvah stvar ni šla skupaj. Bil je, kot bi arheologi v antičnem grobu izkopali radijski sprejemnik.

Zgodovinarji so namreč vse do najdb na Tajskem predpostavljali, da leži zibelka civilizacije na

območju nekdanje Mezopotamije (sedaj prizorišče vojne med Irakom in Iranom). Karih 8.000 let pred n. št. naj bi tam ljudje začeli postavljati prva naselja, gojiti divje žito in rediti prve domačene živali. Okoli leta 6.000 naj bi pričeli kovati baker in do leta 3.000 pred n. št. naj bi že odkrili postopek pridobivanja brona, trše in uporabnejše kovine, kot je bil mehki baker. Z bližnjega vzhoda naj bi se, kot so domnevali zgodovinarji, civilizacija širila proti Egiptu, na Kreto, v Malo Azijo in na vzhod do Kitajske. Umetnost vliivanja brona naj bi v jugovzhodno Azijo prišla vsaj s tisočletnim zaostankom. Bronasti predmeti s Tajske pa vse to prevračajo na glavo.

Izkopavanja so se nadaljevala v letih 1972 in 1974, arheologom pa se je odkrivala skrivnost za skrivnostjo. Vsa vasica Ban Ciang je ležala na grobni gomili, v kateri so arheologi našli 7 kulturnih plasti, zajemajočih razdobje 5.000 let. „Pravi sanjski kraj za arheologa,“ je najdišče jedrnat označil Chester F. Gorman, ki je vodil izkopavanja. V dveh letih so izkopal 18 ton materiala in iz plasti v plast najdevali človeška

okostja, keramične predmete, bronasto orožje in okrasne predmete, lonce ter drugo posodo, nakit itd. Gotovo je bilo največje presenečenje odkritje visokega moža z bronasto sulico in -nenavadno ogtlico iz tigrovih zob, ne toliko zaradi izjemne višine okostja, kot zaradi bronaste sulice, ki predstavlja danes najstarejši bronasti predmet na svetu. Navsezadnje ni bil nihče preveč presenečen, ko so v manjših plasteh našli tudi železno orožje, katerega starost je enaka slovitemu hetitskemu železnemu orožju, ki naj bi bilo prvo na svetu.

Vzporedno z izkopavanji na Ban Ciangu so potekala odkrivanja drugih najdišč na Tajskem. V Jami duhov je C. Gorman našel zoglelene ostanke kulturnih rastlin, stare 12.000 let; ponovno dva tisoč let starejši dokaz o gojenju kulturnih rastlin, kot je na voljo iz Mezopotamije. Nekaj mlajše plasti v Jami duhov so razkrile, da so praprebivalci Tajske pred ljudstvi Mezopotamije znali žgati gino in delati trpežno žgano keramiko. Na osnovi vseh teh najdb je več zgodovinarjev postavilo novo domnevo, po kateri naj bi bila zibelka civilizacij jugovzhodna Azija.

Domneva še ni dokončno potrjena. Zgodovinarje moti predvsem to, da na Tajskem ne zasledijo starih mest niti pisave, dveh izrazitih civilizacijskih pridobitev.

V deželi je neraziskanih še kakih 300 takšnih grobnih gomil.

Črtice in povesti iz narodnega življenja

VRTILNIČAR

Gnojiti ne zna pri nas noben kmet. Enkrat so me vprašali kaplan: „Matiček, koliko mernikov pšenice dobivaš od mernika posevte? - Jaz sem jih debelo pogledal in rekel: „Ne vem. Tega računa ne razumem. - Tak biček sem bil. Gospod so se jeli smejati in so dejali: „To menda vendar veš, koliko navedno poseješ in omlatiš? - Rekel sem: „Kajpada; dvanajst mernikov posejem pšenice, pridelam je pa štirideset, včasih tudi peditset. - Gospod pravijo: „To je malo, morda ne gnojiš dosti? - Rekel sem: „Včasih še nič, kakor pride. - Gospod so se še bolj nasmejali in dejali: „Zahvali Boga. Mora te imeti posebno rad, da ti ob takem kmetovanju toliko da. - Učenci zdaj dokazujejo, da kmetiški gnoj ni za nič, ta snuba, izparjena šara da ne more zemlji nič koristiti. Može se hudo motijo. Naš kmet že zdavnaj ve, bržkone že od nekdaj, da je mastni, tekoči gnoj boljši od izsušenega, in ga navozi dosti na polje. To se nam pa res lahko očita, da ga dajemo žitom in sadežem sploh premalo, mnogokrat pa še nič. Radi te nemarnosti nimamo od njiv ne pol tiste koristi, katero bi nam lahko donšale. Naš župnik je gnojil kakor se spodobi, pa je dobil od zrna pšenice po osem zrn. To smo dobro vedeli, ali smo avše govorili: Far copra. Živi duši ni prišlo na misel, da je treba gled posnemati. Tako bi znal tudi kmet coprati, ko bi hotel. - Kaplan so me večkrat opomnili, da naj svoje pridelke natanko štejem in zapisujem, jaz pa sem se zakrohotal in dejal: „Čemu? - Vprašali so me: „Koliko mernikov ste nakopali krompirja? - Odgovoril sem: „Toliko, da ga nam ne bo nič ostalo, naj ga bo sto ali tisoč mernikov. - Vprašali so me: „Koliko je ajde? - Jaz sem se odrezal: „Morda petdeset mernikov, morda deset več ali manj. Natanko nisem štel, ker bi je ne bilo ne za zrno ne več ne manj, pa naj jo izmerim strokar. Pojedli bomo vso. - Še zdaj se vselej stramujem, kadar se spomnim teh zarobljenih in trapastih besed. Se rž in pšenico sem izmeril tako ničemumo, da ne bi bil nič zapazil, ko bi mi je bil ukradel kdo kake tri ali štiri mernike. Travnika pri hiši ni bilo, ali bi si ga bil lahko sam naredil. Nad vrtem je tekla voda. Če

bi jo bil napeljal nanj in ga iztrebil, bi bil imel košenico prvega reda; pol leta bi bil krmil živino s svojo mrvo. Pa nak! Česplje mi je podvil mraz ali pa jih je polomil veter. Zasadil sem druge; pozeble in popadale so vsako tretje leto; jaz se nisem naveličal, zasadil sem zopet druge in tako ni bilo ne vrta ne travnika.

Oče mi je zapustil starega konja; požrla mi je žival strašno veliko, zalega pa mi ni skoraj nič. Drugi vaščani so se bili konj že močno znebili, ker so sprevideli, da je naš hribasti kraj za voľe, ne za konje. Jaz pa sem častil kljusno kakor kakega svetnika. Do Mokronoga smo imeli precej daleč. V nedeljo sem dal zapreči, da smo se peljali k maši. Zdelo se mi je hembra moško, da se jaz vozim, drugi pa korakajo vsi peš. Ta vožnja je bila edina korist od konja, za nobeno drugo reč ga nisem mogel rabiti. K maši bi bil prišel lahko brez te drage baharije. Čez nekoliko let mi je crknil. Jaz bi bil moral reči: Hvala Bogu, da sem se rešil nepotrebnih stroškov. Ali pamet me še ni srečala. Zaloval sem po mrhi huj nego po kakem otroku. Kravo sem redil največ zaradi prireje. Naša hiša je spadala med tiste brezštevne, ki zaničujejo mleko. Govorili smo: Mleko ni za odrasčene. Mica ga je kuhala samo za otroke, za nas druge le takrat, ko nam je zmanjkalo zabele. Če ga je ulila na žgance, je človek precej uganil, da ni pri nas v nobeni posodi ne za žlico zaseke ali masla. Tako beračija se je dosti potov prikazala. Gorenjec je svoje žgance vselej mastno začinjene, da kar plavajo. Če bi mu kdo povedal, da jih belimo mi z mlekom, bi mislil, da se šali. Jako smo se ponašali, da privedimo junce doma. Veselili smo se jih, kakor da jih dobimo zastoj. Zdj poznam tudi to zmoto. Sami veste, kako dolgo mi jih je trebalo krmiti, preden so dorasli za delo. Ob dobrih letinah, kadar je bilo dosti klaje, me niso stali ravno toliko; moglo se je izhajati. Kadar se je krma podražila, pa sem potrošil nanjo silne denarje in bi bil volje storil, da sem prodal teleta izpod krave in si kupil volje. Kdor nima svojih travnikov, ne bo s prirejo nikoli obogatel.

Lepih naukov sem prejel na cente od duhovnih gospodov, od oskrbnika Mahač a in tudi od nekaterih razumnih kmetov, ali zame so bili bob v steno; od starih navad se nisem mogel odmakniti ne za korak; vse, karkoli sem počel, sem delal edino po zgledu svojega očeta in svojih sosedov in po svoji trmasti, slepi glavi. Župnik so mi rekli: „Matiček! Hoste imaš preveč in premalo; tisto, ki je preveč oddaljena, prodaj;

Šentjanžani se bodo zanjo vlekli, ker jim je na roko; s tem denarjem boš poravnal lahko polovico dolga. Bliznje dele pridrži, ali jim obsadi golčave s smrekami in bukvami. V desetih letih boš imel že čeden listnik. Smreke dorastejo pri nas v tridesetih ali štiridesetih letih; če ne ti, se bodo z njimi okoristili tvoji otroci; zapusti jim boš zaklad, za katerega ti bodo hvalo peli še vnuki. - Jaz sem se smejal in dejal: „Dokter me ne pršili gosposka, ne bom prodajal nič. Še manj pa me je volja kaj saditi. Hostno dreveje raste samo. - Zase pa sem si mislil: „Farju se blede, da me nagovarja na take bedarije.“

Če bi bil poslušal župnika, kam sreče! Sto tistih stenic, katerim pravimo skrb, bi bil s tem zamoril. Prodajal in kupoval sem vsako reč v zgubo. Za vola mi je ponujal doma mešetar sto deset goldinarjev, pa ga nisem hotel dati, ker se mi je zdel vreden sto dvajset goldinarjev. Celo leto sem ga gonil po sejmih, šel sem z njim po pet ur daleč. Nazadnje sem ga zvedel za sto petnajst goldinarjev. Na potu in sejmih sem napravil zaradi njega gotovo dvajset goldinarjev, še mjiš več. Zdjaj pa izračunite moj dobiček! Pohajkaval sem sploh po vseh sejmih z opralkom in brez opravka, kakor da bi se brez mene nobena barštija ne mogla ovršiti. Dolenjci sejmujejo iz navade, ne iz potrebe, samo da zijamo, da kaj novega slišimo, da se naklepeta, da dobimo izgovor za postavljanje in pijančevanje.

Najmanjša stvarca me je stala drago. Potreboval sem na priliko novo sekuro. Iskal sem jo doma in na sejmih, po vaseh in celo v Novem mestu; dokler nisem iztaknil prave, sem zapil in zajedel po krčmah pet, tudi deset rajškov. Dal sem skoraj za vsako orodje dvakrat, včasih desetkrat toliko, kolikor je bilo vredno. Marsikaj bi si bil lahko naročil, si dal dopeljati ali prinesiti, pa ne! Povsod in vselej sem moral priti sam, se sam pogajati. Skoraj nobene reči nisem kupil v pravem kraju in o pravem času. Videl sem v kaki štacuni to in to, kar me je mikalo; blago sem spoznal za trdno in dobro, bil sem ga kravo potreben. Sline so se mi cedile močno in dolgo, nazadnje sem odšel s praznimi rokami, ker nisem imel dosti denarja, ne pri sebi ne doma. Za vino, meso, štruco se nam denarja nikoli ne zdi škoda; konec je ta, da ostanemo v največji sili na suhem, da ni groša ne za obleko ne za obutalo, ne za orodje ne za sol.

Plan ni več v oblakih

Občinska komunalna skupščina je spremenila plan in v njem črtala za 7 milijonov dinarjev naložb

Ob dejstvu, da plan občinske komunalne skupnosti v preteklosti ni bil uresničen in da po trezni presoji tudi letos ne bo, je prejšnji teden skupščina sprejela rebalans plana. Za kakšne spremembe gre in kaj je letos realno pričakovati, je povedal Rado Medle, predsednik izvršnega odbora skupščine.

„Plan ni bil uresničen največ zato, ker v njem okrog 60 odst. vseh prihodkov predstavlja predvideni 1 odst. sredstev od dohodka tozdog; tega pa ni, ker je zaradi prehode obremenitve gospodarstva občinska skupščina sklenila, da se dolg iz leta 1979 poravnava šele leta 1981. To je vse naše načrte postavilo na glavo in potrebno se je bilo odločiti, kaj bomo črtali in čemu se moramo odpovedati.“

Rado Medle: „Doselej zapostavljena komunalna dejavnost bi morala v srednjeročnem obdobju hitreje naprejš.“

— Katera prvotno predvidena dela so z rebalansom plana komunalnih del za leto črtana?

„Ne bomo mogli zagotoviti sredstev za pločnik in javno razsvetljavo na novi cesti bolnica – Brod; ne bo temeljite obnove ceste Orehovica – Mokro polje in ne bo tolikšnega vzdrževanja asfaltnih cest, ker moramo z večjimi dodatnimi deli počakati.“

— Kaj pa ste na skupščini ocenili kot prednostne naloge v letošnjem letu?

„Gre za ureditev odlagališča odpadkov v Leskovecu, kjer so dela že začeta. Ta investicija v znesku 16 milijonov dinarjev bo po pogodbi končana v maju 1981. Na

drugem mestu je nujno pripraviti vso potrebno dokumentacijo z zazidalnim načrtom in ostalimi papirji vred, da se v letu 1981 lahko začne urejati novo pokopališče na Marofu. In tretje: ponovno je začeta gradnja tako imenovanega S kanala na Loki s črpališčem in del kanala S, ki bo potekal vzporedno s Cesto herojev in bo hkrati tudi grajen. To je novo poleg drugih, že prej v planu z črtanih del, kjer pa ne bo sprememb.“

— S kolikšnimi sredstvi bo letos razpolagala občinska komunalna dejavnost in ali so ta sredstva zares vrabec v roki ali še golob na strehi?

„Povsem realno pričakujemo 83 milijonov dinarjev prihodkov. Od tega bo šlo za omenjene prednostne naložbe 19 milijonov, za modernizacijo lokalnih cest 21 milijonov, za urejanje ulic v mestu 2,9 milijona in za vzdrževanje mostov, cest in razsvetljave v vseh 31 krajevnih skupnostih 20 milijonov dinarjev. Omeniti moram še, da moramo plačati 12 milijonov, za anuitete za najeta posojila in da se sredstva za vodovode in kanalizacijo zagotavljajo posebej.“

„Vodovodi bodo letos dobili malo manj kot 14 milijonov dinarjev, kanalizacija pa 18,7 milijona. V tem niso upoštevana sredstva mestne gospodarske službe za gradnjo primarne kanalizacije. Ostala sredstva za kanalizacijo in vodovode se zbirajo pri komunalni organizaciji Novo grad.“

— Kakšen bo pa komunalni start v novo srednjeročno obdobje?

„Predlagali smo za komunalno dejavnost 3,2 odst. od kosmatih osebnih dohodkov prispevne stopnje namesto dosedanjega 1 odstotka od dohodka tozdog. To bi pomenilo bistveno izboljšanje finančnih razmer in omogočitev uresničitve najpotrebnejših nalog. Vendar je to šele predlog, odločitev pa bo sprejeta pri usklajevanju planov in interesnih skupnosti. Že prej pa naj delovni ljudje povedo, kaj želijo in čemu se bodo laže odpovedali.“

R. B.

VSAKA PRASKA POMENI ZAMAŠEK – Promet je v Novem mestu „najsibkejša točka vsakdanjega življenja. Ob majhni prometni praski, kot se je zgodila prejšnji teden malo pred 14. uro pred Metropolom, se promet že „zamaši“. Strokovnjaki menijo, da bi edinole še en novi most čez Krko pomenil dokončno ureditev prometnega vozla. (Foto: R. Bačar)

Močno poudarjena skrb za delavce

Nagrajevanje po delu in rezultatih dela ima vrsto resnih hib – Vsak ima svoji sistem, različna merila, zato tudi neskladja – Predvsem režijce plačevati po rezultatih dela

Da ima v domači občini snažilka v dobro išči delovni organizaciji samo 500 din manj osebnega dohodka od direktorja nekoga kolektiva, da je za nagrajevanje tekstilcev v Sloveniji kar 17 različnih sistemov nagrajevanja po delu; da se z merjenjem osebnega dela na režijskih delovnih mestih zavlakuje – vse to so obrobne, toda važne ugotovitve, ki so prišle na dan na zasedanju občinskega sindikalnega sveta 1. oktobra.

V pripravi na jesensko konferenco Zveze sindikatov Slovenije, ki bo obravnavala hitrejšo uveljavljanje delitve po delu in po rezultatih dela, je novomeški občinski sindikalni svet pripravil analizo. Podatke so kajpak zahtevali od delovnih organizacij, te pa so se spet obnašale po ustaljeni praksi. Do roka, 15. septembra, je prišlo komaj 15 odgovorov, v splošnem pa je analiza narejena na osnovi odgovorov iz 60 odst. vseh delovnih organizacij, v katerih je zaposlenih tri četrtine ljudi v občini. Od ostalih kolektivov kljub večkratnim pozivom ni glasu.

Kakšne pa so razmere glede nagrajevanja po rezultatih dela v novomeški občini, kažejo med drugim podatki iz analize: v 70 odstotkih delovnih organizacij je v samoupravnih aktih točno določeno, kako naj se inovacijske dejavnosti vrednoti, toda zadovoljijo se s tem, da je pač nekaj zapisano.

Največ pripomb imajo delavci k nagrajevanju režijcev, ker pri njih (izjema Novoles) ne upoštevajo uresničevanja programa dela in ustvarjenega dohodka tozdog. Kar naprej se izgovarjajo, da meril za zaposlene v skupnih službah ni, čeprav je znan izrek pokojnega Borisa Kidriča, da delovna mesta, pri katerih dela ni možno meriti, družbeno niso potrebna.

Kako slabo tak način nagrajevanja vpliva na zaposlene v proizvodnji in njihova prizadevanja, so izkusili

salon pohištva
novoles
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

rezultatih dela, se je v proizvodnji storilnost povečala. Delavci so dobili novo spodbudo za boljše in vestnejše delo.

Te in še vrsto drugih ugotovitev so vsekakor dobra osnova za temeljito razpravo in analizo v delovnih organizacijah, sindikati pa so dolžni s podatki priti pred delavce.

Na plenarni seji občinskega sindikalnega sveta so ocenili še, da se

združeno delo v občini v splošnem kar dobro stabilizacijsko obnaša, da pa ostajajo resni dvomi v tako obnašanje pri porabnikih skupnih sredstev v republikah in navzgor. Sprejetih je bilo več obvezujočih sklepov za sindikalne organizacije, med katerimi jih je precej usmerjenih v skrb za delavce in njihove življenjske razmere ob močnem porastu cen. Tako so predvideli enkratno denarno pomoč iz sklada skupne porabe delavskim družinam, ki jih osebni dohodek pod ravnilo zajamčenega dohodka v republikah ogroža. Seveda upoštevajo vse dohodke v družini in s tehitno preverbo socialnega stanja. Akcija sindikatov pa bo usmerjena v navedlo: naj ne bi bilo v občini osebnega dohodka pod 4.000 dinarjev. Če taka delovna mesta so, je potrebno oceniti, zakaj, in najti ustrezne rešitve. Jasno pa, da ne z uravnivorko.

R. BAČAR

Poldrugeto leto je minilo od referenduma, na katerem so občani Novega mesta izglasovali samopríspevek tudi v korist gradnje primarne kanalizacije, tako imenovanega kanala S. Takrat je bila v javnosti točno izrisana karta, kje bodo novi kanali potekali in kdo bo razen občanov še prispeval sredstva, da se zastavljeni program uresniči.

vomi, ampak ni prišlo dlje kot do sporazuma za gradnjo, ki velja samo za leto 1980. Tudi v tem so še nejasnosti, ker so zaenkrat opravljena dela bila grajena večinoma s samopríspevkom, ostalih financirjev pa ni. V bojazni, da bo zaradi takega obnašanja ves program gradnje kanalizacije v nevarnosti, sta pred dnevi svet skupnosti krajevnih

Kje so ostali financerji?

Zdaj v skupnosti krajevnih skupnosti Novo mesto in v mestni konferenci SZDL ugotavljajo, da ni vse tako, kot je bilo krajanom obljubljeno. Od cele vrste predvidenih virov financiranja gradnje kanalizacije je ostal trden samo krajevni samopríspevek in deloma kanalsčina, vsi ostali (jih je za dolgo vrsto) pa so zatajili.

skupnosti Novo mesto in vodstvo mestne konference SZDL precej ostro kritizirala dolgoletno sporazumevanje in „mečkanje“ v zvezi s to gradnjo. Od komunalne skupnosti, ki je po njihovem mnenju najbolj poklicana za organizacijo pravihga sporazumevanja, bodo zahtevali poročilo o doslej opravljeni gradnji z natančnim stroškovnikom.

Doslej je bilo že 11 sestankov s predstavniki institucij in delovnih organizacij, ki bi morale poskrbeti za svoj del financiranja pa soglasja še niso dosegli. Rečeno je bilo, da bo gradnja potekala po sporazumu za srednjeročno obdobje katerega podpisniki bodo odgo-

Dvom je toliko bolj upravičen zato, ker je bil del kanala S od Bučne vasi do železniškega mostu najprej zgrajen (gradilo je Komunalno podjetje), pa so že zdaj take napake, da je potrebnih za 500.000 din samacijskih del. Ali bo kdo odgovarjal?

R. B.

SKLEP NA SKLEP, MESA PA NI

Glede oskrbe prebivalstva v novomeški občini je že na junjski in novomeški občinska skupščina sprejela nekaj sklepov, ki jih je najizvirni svet še potrdil, ampak dlje tega do zdaj še nismo prišli. Na dejstvo je 29. septembra opozoril delgat KZ Krka, ko je na seji občinske skupščine razpravljali o nujni gradnji hladilnice s predelovalnico mesa in skladišč.

Oskrba v Novem mestu je slaba tudi zato, ker ni skladišč, kamor bi blago lahko uskladiščili, kadar je na tržišču. Skupščina je delegata podpla za zahtevo, naj pristojni zavod nemudoma poišče lokacijo za gradnjo hladilnice, skladišč in predelovalnice mesa, ker je za zdaj prav to največja ovira, da so sklepi ostali neurešeni.

OGLAŠUJTE V DLI

Kritično do uspehov in problemov

Na seji OK ZSMS Novo mesto kritično o delu mladih v preteklih dveh letih – Sprejet akcijski program do 1982 – Mladi se zavedajo odgovornih nalog, ki jih čakajo – Vso skrb usposabljanju

V ponedeljek je bila v Novem mestu 4. seja občinske konference ZSMS Novo mesto. Poleg delegatov OK ZSMS, predsednikov osnovnih organizacij in članov predsedstva OK ZSMS so se udeležili tudi predstavniki novomeške občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, kar je glede na obravnavano problematiko povsem razumljivo.

Na konferenci je tekla razprava o delu občinske organizacije ZSMS v obdobju 1978–80 ter o akcijsko političnem programu za prihodnji dve leti. Sodelujoči so prikazali številne uspehe, pa tudi probleme, s katerimi se srečuje mladinska organizacija pri svojem delu. Da se mladi zavedajo številnih nalog in poostre-

ne odgovornosti, ki jih prav od vseh terja težaven gospodarski položaj in na tem temelju sprejeta politika gospodarske stabilizacije, se je dalo zaključiti iz večine poročil. Prav tako je iz ust sodelujočih v razpravi ob poudarjanju doseženih uspehov na različnih področjih mladinske aktivnosti zavela kritična ocena dela mladih, njihovega prispevka k uresničevanju delegatskega sistema, vključevanja v stabilizacijska prizadevanja naše družbe itd.

PRIPREVE NA PRAZNOVANJE

Konec septembra je bil na zasedanju dveh skupščinskih zborov izvoljen odbor za pripravo in organizacijo letošnjega občinskega praznika 29. oktobra. Odboru načeluje Janko Goleš, predsednik izvršnega sveta občinske skupščine, sicer pa je v njem še 15 članov – predstavnikov organizacij in dejavnosti. Program praznovanja bo odbor določil na osnovi predlogov, ki so jih poslali iz delovnih organizacij.

Delegati osnovnih organizacij iz različnih sredin – združenega dela, krajevnih skupnosti in šol – so pred navzočimi razgledali celo paleto vprašanj, s katerimi se srečujejo pri svojem delu in uveljavljanju mladinske organizacije v svojih sredinah, od položaja mladega delavca v združenem delu, informiranja v organizacijah združenega dela, nagrajevanja po delu, enotnega delova-

nja vseh družbenopolitičnih organizacij in kadrovanja mladih za najrazličnejše oblike izobraževanja in usposabljanja do delovanja Krki-nega mladinskega kluba, novinarskih krožkov na osnovnih in srednjih šolah itd. Ponovno je bilo opozorjeno tudi na pomanjkanje ustreznih prostorov za uspešno delo mladine.

Poudarjena je bila tudi potreba po še učinkovitejšem idejnopoličnem usposabljanju članstva in vodstev mladinske organizacije ter izobraževanju znotraj osnovnih organizacij, po vključevanju v uresničevanje štipendijske politike in reševanja drugih vprašanj, ki posredno ali neposredno zadevajo vsakega mladega človeka.

Zelo dobro je bilo ocenjeno tudi letošnje delo mladinskih delovnih brigad na republiških in zveznih akcijah. Nakazana je bila potreba po ustanovitvi stalne mladinske delovne brigade v novomeški občini, da bi mladinsko prostovoljno delo potekalo skozi vse leto, ne le v poletnih mesecih. Na konferenci je bilo izvoljeno tudi novo predsedstvo OK ZSMS Novo mesto za prihodnji dve leti.

Z. L.—D.

Vsi mostovi zanič

Vseh 13 lesenih mostov v občini potrebnih popravil

S tako ali drugačno omejitvijo nosilnosti je omejen promet na vseh lesenih mostovih, ki večinoma vodijo promet čez Krko v novomeški občini. Nikdar ni denarja, da bi lesenjače postopoma podrl in gradili betonske mostove, pač pa vsako leto s skromnimi sredstvi nadomeščajo trhle podnice, podrtje ograje in podobno. Vse to je šteti za manjša popravila, vseeno pa veliko stanje, ker je les zelo drag.

Izračunali so, da bi gradnja enega samega mostu čez Krko pogoltnila vse prihodke komunalne dejavnosti v enem letu, zato za zdaj na podrtje lesenih in zidanje betonskih mostov še ni misliti.

Ob problematiki lesenih mostov pa se vse očitneje kaže nova potreba: gradnja novega mostu čez Krko v Novem mestu, kamor bi speljali promet in s tem rešili mesto prometnega vozla. Hkrati pa bi novi most omogočil prestavitev avtobusne postaje. Ta naloga se v novem srednjeročnem planu predvidoma ureja skupno z republiško skupnostjo za ceste. Če bo iz te moke kaj kruha, pa ta hip še nihče ne more z gotovostjo trditi.

Novomeška kronika

KAM S SMETMI? – V naselju Majde Silc so imeli svoj čas nekaj kontejnerjev, kamor so stanovalci tega velikega naselja lahko odlagali večje odpadke. Zdaj tega ni več. Odkar so kontejnerje odpeljali, vozi odpadke vsak, kamor ve in zna. Največkrat v kakšen skrit kotiček v gozdu ali ob Krki...

UDARNIŠKO TUDI V MESTU – Stanovalci Prisojne poti so v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne udarniško delali pri urejanju dela poti, kjer se neha asfalt in začne „sama jama“. V tem delu mesta prostovoljno delo mešanosti ni nobena redkost, ampak domala stalna praksa.

PLODEN TEDEN – V novomeški porodnišnici so prejšnji teden Danijelo; Brigita Seremet iz Kristanove 8 – Sebastjana; Diana Novak iz Adamičeve 11 – Jasmino; Mojca Pureber iz Drečjetove poti 8 – deklico; Svetlana Arsić iz Zagrebške 8 a – Zeljka in Majda Štimec s Partizanske 14 – Aljoša.

RAZSTAVA SVEČ – Kot običajno vsako leto v oktobru se tudi letos na mestni tržnici pojavljajo svečarji s svojimi izdelki, zelo raznoliki po barvi, veličini in ceni.

Ena gospa pravi, da ob napovedanih novi licitaciji za oddajo gradbenih parcel na Drski zagotovo ne bo navala interesentov. Prav gotovo pa jih ne bo iz delavskih vrst, kajti komunalni prispevek v znesku blizu 500.000 dinarjev, je dosegljiv samo redkim izbrancem...

Zdaj se vsaj ve, kje je kdo

V brežiški občini je razvita ena KS, srednje razvitih je 12, manj razvitih 6

Zmanjševanje razlik med krajevnimi skupnostmi v občini naj bi ostalo eden izmed glavnih razvojnih ciljev v novem petletnem obdobju, kajti dosejanja merila za delitev sredstev niso zagotavljala njihovega enakomernega razvoja.

Da bi kar se da nepristransko ocenili sedanjo razvitost in v skladu z njo izdelali ustrežnejši sistem financiranja, je občinska skupščina dala v javno razpravo dvoje dokumentov: to sta analiza razvitosti KS v občini ter osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju in uporabi zbranih sredstev za potrebe občanov v krajevnih skupnostih. Oba osnuteka sta deležna velike pozornosti in naj-več se nobena krajevna skupnost, ne bo zadovoljila s površno obravnavo. Delegacije so že do zdaj zbrale veliko pripomb, kar zadeva kriterije za razvitost in merila za razdeljevanje sredstev, ki jih bodo delovni ljudje zbirali za te namene.

Med ukrepi za skladnejši razvoj krajevnih skupnosti v občini predvidevajo razen enotnega sistema financiranja KS zagotovitev solidarnostne pomoči manj razvitim KS s pomočnim načrtovanjem večjih proizvodnih obratov v teh okoliščinah, z boljšimi prometnimi povezavami,

ki bodo omogočale zaposlovanje v bližnjih središčih, z objekti družbenega standarda in razvojem obrtnih dejavnosti. Prednostne naloge so tudi komunalni objekti (vodovodi, elektrifikacija, kanalizacija in telefonsko omrežje), kar vse naj bi zavilo razseljevanje.

Po kriterijih, ki so upoštevani v analizi, je razvita le krajevna skupnost Brežice. Srednje razvitih je dvanajst, in sicer: Sentenart, Zakot-Bukošek, Krška vas, Skopice, Ca tež, Dobova, Jesenice, Velike Malence, Artiče, Cerklje in Kapele. Med manj razvitimi so Velika Dolina, Pečiče-Križe, Globoko, Bizelj-sko, Mrzlava vas, Pišce in Sromlje. Pri ocenjevanju razvitosti so sestavljali upoštevati gibanje prebivalstva v obdobju 1971 - 1978, gostoto prebivalcev na 1 km², delež kmečk-kega prebivalstva v KS, oskrbljenost gospodinjstev s pitno vodo, število telefonskih naročnikov na sto pre-

bivalcev, gostoto krajevnega cestnega omrežja ter gostoto regionalnega in občinskega cestnega omrežja na 1 km². Kot merilo razvitosti so prikazali tudi največjo oddaljenost posameznih krajev KS od občinskega središča.

J. TEPPEY

Novo v Brežicah

OPOZORILA V PRAZNO - Delavci v nekaterih tozidih še vedno dobivajo ob trimesečjih pomanjkljiva poročila o gospodarjenju. Večinoma jih obveščajo samo s številkami, pa še te kažejo le finančne rezultate, nič pa količinske dosežke. Brez obrazložitve ni marsikje ne vedo pomagati, zato tudi razprave ne morejo usmerjati nadaljnega gospodarjenja. Občinski svet ZS zato ponovno opozarja strokovne službe in poslovalne delavce, naj to njegovo opozorilo bolj spoštujejo.

Najmanj leto dni še kriza za meso

Neuskajane cene

Na tržišču z mesom nove odkupne cene niso prinesle bistvenega izboljšanja. Druge republike namreč še vedno odkupujejo živino in prašiče po višjih cenah kot Slovenija, zato je tu ponudba skromnejša. Kamioni pridno vozijo živino drugam.

V brežiški občini računajo iz kooperacijske reje in lastnih hlevov Agrarie na posestvu v Trnju še vsaj leto dni na polovico normalnih količin mesa, ker je stalež živine premajhen.

Kriza se bo še podaljšala, če cen med republikami ne bodo uskladili in bolj stimulirali privedovanje tele.

Težave povečuje tudi pomanjkanje gnojil. Trenutno jih sploh ni in če travniki ne bodo pognojeni, bo prihodnje leto še manj živine.

BREŽIŠKE VESTI

Odprto po potrebah kupcev

Ob sobotnih popoldnevih ena samopostrežna trgovina dejurna? - Odlok naj naredi red

Razprava o osnutku občinskega odloka o odpiralnem času trgovin na seji zboru združenega dela občinske skupščine 24. septembra je pokazala zanimanje delegatov. V času do sestave predloga odloka bo še lepa prilika za to, da bo umik trgovin pošel tak, da bo najbolj prav najširši množici kupcev.

Občinski sindikalni svet je pred časom skušal zadevo urediti s samoupravnim sporazumom. Troje podjetij žal ni pristopilo; ne držijo se ga povsem niti podpisniki. Občinski izvršni svet si torej ni mogel kaj, da ne bi posegel po odloku. V sosednjih občinah je zadnja leta zrastle več trgovin, čemur v Sevnici niso sledili. Neprimeren odpiralni čas zato lahko še poveča odliv kupcev in kupne moči. Svoje tegobe imajo kajpak tudi trgovci. Strpna uskladitev je torej lahko v korist vsem.

Po sprejetem osnutku naj bi bile samopostrežne trgovine in klasične trgovine z živili odprte med tednom kot doslej: od 7. do 18. ure neprekinjeno. Iz vrst delegatov je

bilo slišati, naj bi bila ob sobotah vsaj ena samopostrežna trgovina dejurna tudi popoldne. Vse več sobot je namreč delovnih, zaposlene gospodinje so nemalokrat v škripcih,

UREJENO ŠTIPENDIRANJE

Novi samoupravni sporazum o štipendiranju v sevniški občini spodbuja med drugim tudi študijski uspeh. O nagradah za uspeh je sestavljena posebna lestvica. Skupščina skupnosti za zaposlovanje je podaljšala javno razpravo o tem sporazumu do kraja meseca, saj je bil prvotni rok res kratek. Pomembno je, da sporazum čimprej podpisajo vse temeljne organizacije združenega dela. Če bi, denimo, manjkala en podpis, bi bili ob znatno republiško solidarnost. V skupnosti zaposlovanja so se odločili gospodarno tudi glede samoupravne organiziranosti. Ne bodo namreč ustanovili še ene skupnosti za štipendiranje, ampak bodo o teh zadevah odločali kar v skupnosti zaposlovanja.

NAČRTNA REKREACIJA

V sevniskem Partizanu 12 vaditeljev - pričakujejo še štiri - in načelnik Mišo Arandžević prizadevno skrbijo za načrtno telesnokulturno vzgojo in rekreacijo mladine. Nogometna, rokometna in sekcija za karate so že zaživele, precej dela pa jih čaka še pri organizaciji sekcij za športno gimnastiko, namizni tenis in odbojko. Prav bi bilo, da bi v šolah opozorili učence, kaj vse jim je omogočeno v Partizanu. S skromnimi sredstvi so kupili še nekaj rekvizitov, vendar je opremljenosti, zlasti garderobe, še neustrezna. Če bi namestili garderobne omare, uredili kopalnice in morda pripravili kakšen izlet za voditelje in članice, bi že veliko storili za večjo približljnost in obisk sekcij, še marsikoga pa bo gotovo privabilo strokovno delo.

kako nabaviti potrebno za te dni. V podobnih težavah so ob popoldnevih kupci gradbenega materiala. Trgovci resda menijo, da so se kupci navadili na čas od 7. do 15. ure. Sestavljali odloka pa so predvideli čas vse do 18. ure. Za vse trgovine v starem delu mesta na Glavnem trgu predvidevajo opoldansko prekinitvev od 12. ure do 13.30.

Kako naj bi bile trgovine odprte, naj bi se torej še odločili. Med drugim bi k tej ureditvi lahko pripomogli tudi potrošniški sveti, da se ne bi spet, kot na seji zboru združenega dela, kdo spneševal, kje sploh so ti organi.

A. Z.

REŠILNI STEČAJ V JUGOTANINU?

Pred dobrima dvema mesecema uvedeni ukrep družbenega varstva v Jugotanimu ni dal vseh pričakovanih rezultatov, čeprav se je proizvodnja, predvsem furfurala, nekoliko izboljšala. Zato je novomeško temeljno sodišče sprejelo sklep o uvedbi stečajnega postopka s 1. oktobrom letos, imenovala stečajni senat, za stečajnega upravitelja pa Justino Rome. Sodišče je sprejelo njen predlog, naj tovarna dela še 6 mesecev. Še sreča, da ima Jugotanim na zalogi 40.000 m³ lesa, saj so cene vrtočlavo narasle. V Jugotanimu naj bi ustvarjali dovolj dohodka ne le za osebne dohodke, temveč tudi za nabavo najnujnejšega za obnovo. „Vsaka panika, odhajanje škoduje kolektivu. Pridobiti bo treba nove delavce,“ je poudaril na zboru delavcev Alojz Motore, ki bo „desna roka“ stečajnega upravitelja. Zadnjega septembra so pridobili kar 3 tone furfurala in tako prvič v praksi preverili prave zmogljivosti tovarne, kar tudi zagotavlja, da bo tovarna v stečaju temeljito izkoristila zadnjo priložnost.

P. P.

SEVNŠKI VESTNIK

EMONIADA - Na igriščih v Čateških Toplicah in v Brežicah je bilo v soboto in nedeljo živahno, kot že dolgo ne. Delavci vseh tozdov Emone so imeli športna srečanja, v katerih je sodelovalo tudi 50 športnikov kolektiva „Posavje“ iz Brežic. Zaključek športnih iger Emone s proglašitvijo rezultatov je bil v nedeljo popoldne v Termah. Posnetek je z balnanja v Čateških Toplicah. (Foto: J. Teppey)

Zakaj bi Posavje zmrzovalo?

Rudnik Senovo ne odklanja sporazumevanja za boljšo preskrbljenost občanov s kurivom

Zima bo kmalu potrkala na vrata, zato so tembolj v skrbeh tisti, ki imajo še prazne drvarnice. Pošiljke premoga in drv so kljub velikim naročilom zelo skromne.

Ve tri posavske občine potrebujejo za zimsko ogrevanje okoli 53 tisoč ton premoga, od tega kriška 16 tisoč ton, brežiška 12 tisoč in senovska 5 tisoč. V Rudniku na Senovcih menijo, da bi se za najno potrebne količine lahko sporazumeli in da je 70 odst. premoga že zagotovljenega.

V prizadevanja, da bi čimbolj omilili motnje pri preskrbi s kurivom, se je vključil tudi svet posavskih občin. Na seji 2. oktobra je predlagal, naj prevzame vlogo koordinatorja med občinami Medobčinska gospodarska zbornica Posavje. Vodi naj začasno telo, ki bo

spodbujalo in spremljalo uresničevanje dogovorov za dobavo potrebnih količin premoga, drv in kurilnega olja potrošnikom v vseh treh občinah.

Ob rudniku in gozdovih pred nosom se res ne bi smelo dogajati, da bi ljudje zeblo. Začetni dogovori kažejo, da organiziran nastop to lahko prepreči, če je pripravljenost obojestranska. Potemtakem prizade- ti lahko upajo, da bodo stvari nemoteno stekle vsaj za premog in

drva. Sporazum z Rudnikom je sklenjen in tudi dogovori z Gozdnim gospodarstvom so v teku, so zvedeli delegati na četrtkovi seji sveta posavskih občin.

Besedom morajo potemtakem slediti le še dejanja, zato naj bi bili v medobčinskem telesu pri gospodarski zbornici razen predstavnikov izvršnih svetov tudi zastopniki trgovine s premogom in drvimi, Rudnika Senovo in Gozdnega gospodarstva Brežice, pa tudi Petrova in Istra benza, ki oskrbujeta potrošnike v Posavju s kurilnim oljem.

J. TEPPEY

VS AK DAN SLAJŠE - Morda frankinja, zlahtnina in še nekatere sorte so že zrele za zobanje, s trgatvijo pa bodo vinogradniki še počakali na občinski odlok. Sele takrat bo Agrokombinat začel odkupovati grozdje, za predelavo v lastnem obratu v Leskovcu, katerega zmogljivosti je letos precej povečal. Na sliki Pavla Pleterski z Zdol. (Foto: J. T.)

Resnica o prejemkih v Krotendu

Osební dohodki so odvisni od dela oz. norm - 10.000 uniform na leto

Dejavnost trebanjskega krojaškega podjetja Krotend je pač taka, da je redkokdaj v središču javne pozornosti. Nedavno pa je iz tega podjetja pricurila vest, da imajo delavke kljub doseganju norm izredno nizke osebne dohodke. Razumljivo je, da je med družbeno političnimi dejavniki prišlo do vprašanja, zakaj je tako. Vendar je resnejšo politično obravnavo tega vprašanja prepredila pravočasna in točna informacija.

Direktor podjetja Lado Javornik, ki vodi to delovno organizacijo od leta 1963, je povedal, da so pri njih osebni dohodki celo višji kot v drugih konfekcijskih tovarnah. Nekateri delavke zaslužijo od 7.000 do 9.000 dinarjev, seveda če dosežejo normo. Jasno pa je, da imajo delavke, ki norme ne izpolnjuje, manjše osebne dohodke. Prav tako delavka, ki normo izpolnjuje samo s 70 odstotki, pa je tudi razširila glasove, da so v Krotendu nizki osebni dohodki. Seveda tovarna ni socialna ustanova, ki bi delila denar po tem, koliko ga kdo potrebuje. V veljavi imajo sistem nagrajevanja, ki mora držati za vse delavke.

V tej trebanjski delovni organizaciji izdelajo na leto do 10.000 uniform, prav tolikšno število pa izdelava

jo tudi zaščitnih oblek za delo. S tem in pa z opravljanjem del za

druge naročnike so lani ustvarili 11 milijonov dinarjev. Dosežek je vre-

den spoštovanja, saj imajo veliko fluktuacijo, ker delavke beže v administracijo, kjer so boljši osebni dohodki. Še posebej jih prizadeva, da jih zapuščajo delavci, ki so se v podjetju izučili poklica. Od 50, kolikor si jih je pridobil znanje pri njih, jih je ostalo le še 5.

Veliko denarja vlagajo v sklade, saj nameravajo posodobiti strojne zmogljivosti, ker se zavedajo, da morajo povečati produktivnost. Drže se namreč načela, da se je treba nasloniti na lastne sile, tako kot so pretežno iz svojih sredstev zgradili tovarniške prostore, v katere so se preselili leta 1978.

J. S.

PRAZNIK DELAVCEV KPD DOB

Na sobotni slovesnosti delavcev kazensko poboljševalnega doma Dob pri Mirni, ki je bila na Lanšprežu, so najbolj zaslužnim podelili priznanje in plakete doma. Od zunanjih sodelavcev sta jo prejela tudi osnovna šola Sentrupert in ravnatelj Bojan Brezovar v zahvalo za uspešno sodelovanje pri izobraževanju obsojencev.

Iz kraja v kraj

UREDILI OKOL'CO - Šolarji mokronoške osnovne šole so pretekli teden dobro uredili okolico šole, pri čemer so jim pomagale tudi tovarišice učiteljice. Za primer je vsekakor vreden posnemanja, saj pravi pregovor: Kar se Janezek nauči, to Janez zna. Samo preveč pozabljivi ne bi smeli biti ti naši Janezi.

PRITEGUJEJO POZORNOST - Te dni se je v mokronoški Iskri mudila ekipa, ki snema film o sodobni tehnologiji v tej delovni organizaciji. Žal pa filmarji niso prinesli s seboj še kakšnega kosa reprodukcijskega materiala, katerega iskrašem spet manjka, a če ga dobe, je slabe kakovosti.

Z ZASLUŽKI NE ZAOSTAJAJO - V trebanjskem Krotendu imajo celo višje povprečje osebni prejemkov kot v ostali konfekcijski industriji. Vendar je za to potrebno vložiti precej dela, saj so norme kar visoke. Plane je pa treba izpolniti, čeprav velikokrat manjka delavk, tudi zaradi porodniških dopustov in nege otrok. (Foto: J. Simčič)

KRŠKE NOVICE

ŠE DANES! - Občinski odbor za obnovo križa vabi prebivalce s tisoč letnega in iz Brezovice, da pripravijo star papir, ki ga bodo zbirali še v Brezovici na Senovem od 14. ure in v Brezovici od 15. ure naprej. V križkem in včeraj v Kostanjevici in v Leskovcu.

KOLIKO KAJ STANE? - Uporabniki velike športne in male kulturne dvorane v „Domu Štirinajstih divizij“ na Senovem se bodo seznanili po ceniku, ki ga je pripravila komisija, ki so ji poverili njegovo upravljanje. Seveda pri cenah upoštevajo vrste prireditev, katerih zmogljivosti najemnikov in tega, tako da je lestvica plačil res prava.

KDAJ TABORNIKI? - Skrb za obnovo dela v taborniški organizaciji je prevzela občinska konferenca občanov na brežiško organizacijo; ob izkušnjah, ki jih imajo, pa bo le kako dobrodošla!

KRŠKI TEDNIK

TREBANJSKE NOVICE

Potrošniški sveti brez glasu

Po vaseh več mesa, ni pa pralnega praška, ki izgine že v občinskem središču

Na zadnjem posvetu s predsedniki krajevnih konterenc Socialistične zveze je beseda tekla med drugim tudi o založenosti trgovin in sploh o preskrbi v občini, ki že nekaj časa močno šepa.

Slaba preskrba je še posebej očitna v vaških krajevnih skupnostih, saj v trgovine v krajevna središča dobijo zelo majhne količine artiklov, ki so na „lestvici“ pomanjkanja zadnjih mesecev. O preskrbi je tekla beseda tudi na zadnji seji občinske konference Zveze komunistov. V razpravi je član tega najvišjega partijskega organa v občini med drugim dejal: „Kako naj jaz kot član te konference razložim ljudem, zakaj ni pralnega praška, in to pomanjkanje tudi opravičim? Mar mi je, če ni fižola ali kislega zelja iz Madžarske, če pa ni pralnega praška, je to že drugo, veliko resnejše vprašanje. Ne gre samo za to, da to vprašanje nakazujemo in o njem razpravljamo, treba ga je rešiti!“

Ljudje na podeželju pomanjkanje drugih artiklov lažje prenesejo. Ne samo to: znano je, da je zaradi neuskajenih in nerealnih odkupnih cen mesa v kmečkih skrinjah obilica teletine in svinjine in da teleta po najkrajši poti ženejo na drugo stran Kolpe, kjer se cene oblikujejo po tržnih zakonitostih povpraševanja in ponudbe in da je prav ta neenotnost krepko načela enotni jugoslovanski mesni trg. Pralni prašek pa je očitno

tu potrošniški sveti sprejeli, kaj lahko končajo ob trdi steni proizvajalcev, ki se spet izgovarjajo na otežen uvoz potrebnih surovin.

Seveda te težave niso izgovor za nedelo večine potrošniških svetov v občini, kajti če bi se glas potrošnikov slišal dlje in če bi bil glasnejši, bi se (verjetno) tudi ti problemi morali hitreje rešiti. A. BARTELJ

O PLANIH INTERESNIH SKUPNOSTI

Prihodnji teden se bodo na ločenih sejah sestali zbori črnomaljske občinske skupščine; v ponedeljek bo zasedel družbenopolitični zbor, v sredo pa ostala zbora. Med drugim je na dnevnem redu osnutek dogovora o temeljnih družbenega plana občine za prihodnje srednjeročno obdobje, osnutki sporazumov o temeljnih planih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti.

ČRNUMALJSKI DROBIR

ŠOŠOLKE V ZADREGI — Te dni odhaja k vojakom prva generacija, ki mora to obveznost opraviti takoj po končanem srednješolskem šolanju. Na vsak dan prejšnjega tedna je zato prišlo več poslovnih zabav, ki so jih priredili tako v brigadirskem naselju v Lokvah, kot po domovih in številnih vikendih v vinorodnem črnomaljskem okolju. Najbolj v zadregi so bile dekleta, saj so bile za isti dan povabljene tudi na več takih zabav, ki so jih priredili njihovi sošolci, bodoči vojaki.

NEIZPROSEN ZAKON — Medtem ko sta si zlasti v lanskem sezoni najpopularnejša črnomaljska športa, rokomet in nogomet, pridobila z dobrimi igrami širok krog gledalcev in navijačev, se ta v začetku nove igralne sezone zaradi neuresničenih pričakovanih spet precej krči. Oboji, nogometaši in rokometarji, so tudi v zadnjem kolu izgubili na domačem igrišču in spet razočarali svoje privržence.

Črnomaljski poročevalec

Ni še gospodar

Gospodar hoče informacije, da bo bolje delal

Na raznih sestankih v kočevski občini, tako v posameznih OZD kot nekaterih občinskih vodstvih, pogosto slišimo, da „je delavec toliko obveščan, kot hoče biti“. Delavcu so na voljo razna obvestila na oglašnih deskah, pismena, v tovariških in drugih glasilih in nato še mnogi sestanki, ki so v glavnem med delovnim časom; če se potegnje preko delovnega časa, pa delavci le gledajo, kako bi hitro odšli domov. Seveda taki primeri niso le v kočevski občini.

Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner je na nedavnem razgovoru v Itasu Kočevje dejal, da se s tako trditvijo ne strinja. Strokovne službe v posamezni OZD, Zveza komunistov in drugi morajo delavci prepričati, da mu je informacija potrebna. Delavec sli s sestankov domov zato, ker se ne čuti gospodarja. Ko bo spoznal, da je gospodar, bo iskal vsako informacijo, ki mu je za uspešno gospodarjenje potrebna. Le dobro informiran gospodar pa je pripravljen prenesti tudi obremenitve. J. P.

»Dolenjski list« v vsako družino

MLADINCI PROSTOVOLJCI — Te dni je v kočevski občini končalo vzgojo iz vojaških veščin 12 mladincev in mladink, ki so se prijavili kot prostovoljci v enote teritorialne obrambe. Dokončno bodo mladinci sprejeti v enote TO 22. oktobra. (Foto: Primc)

Veliki načrti majhne KS

Draga: Od asfalta do trgovine, telefona in kulture

Osnutek bodočega srednjeročnega programa razvoja KS Draga pripravljajo te dni. V njem so predvideli, kaj vse naj bi v tem obdobju uredili in kdo naj bi bil plačnik del.

Predvideli so obnovo trgovskih poslovalnic, ki naj bi jih usposobili tudi za prodajo mesa. V Podpreski naj bi bila trgovina v novi stanovanjsko-poslovni zgradbi, katere gradnjo naj bi financirali SSS, Mercator, tozdr GG Draga in LJK Podpreska.

Nadalje je predvidena gradnja, posodabljanje oz. asfaltiranje cest preko Drage in Lazca, v Stari in Novi kot, Podplanino, Črni potok, od Podplanine do Čabra in urejanje vaških poti na območju Trave. V Podplanini bodo skušali preprečiti drsenje zemlje, ki trenutno ogroža tri kmetije. Zavarovati nameravajo še levi breg Čabranke pri Črnem potoku.

Nadalje predvidevajo izboljšati električno napetost za Stari in Novi kot. Telefon bodo napeljali v Podplanino, Pungert in Črni potok. Obnovili bodo gasilski dom v Podpreski in kupili sireno za GD Trava. Iz smeri Loškega potoka nameravajo napeljati vodovod do Lazca in ga nato povezati z vodovodom za Podpresko in Drago.

Šolo v Travi nameravajo urediti za otroško letovišče. Na Liku bodo odpirali nova delovna mesta. V Dragi bodo odprli novo šolo s prostori za otroško varstvo. Prostore za kulturno dejavnost bodo uredili v gasilskem domu na Travi in preuredili v

Podpreski. Za potrebe telesne kulture bodo v novi šoli uredili telovadnico, igrišča pa še v Dragi, na Travi in v Pospreski. Predvideli so še gradnjo televizijskega pretvornika, obnovo pokopališča v Dragi in na Travi ter ureditev prostorov za družbeno dejavnost v Starem in Novem Kotu.

ZDRAVSTVENO POSTAJLO DOKONUJEJO — Z nekoliko zamude dokončujejo novo zdravstveno postajo v Dragi. Del opreme zanjo je že prišel, del pa je še čakajo. Okolico bodo uredili te dni, ko bodo dobili stroj za tako delo. (Foto: Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

VSE POLHARI — Te dni so kočevski gozdovi oživil. Nekateri pridno nabirajo gobe, predvsem jurčke, v zadnjih štirinajstih dneh pa so našli tudi veliko češnjakov. Največ pa je polharjev. Stari polharji, ki jim gre za meso, pošlje kožice in poljšo mast, imajo v gozdovih tako rekoč nepretrogoma svoje pastirje, ki jih nastavijo že predvečer, ujeje polhe pa pobirajo ponoči ali celo samo zjutraj. Ostali, ki jim je polharjenje razvedrilo, preživijo v gozdu vsa noč.

JEZERO ŠE NARAŠČA — Gladna vode v rudniškem jezeru še vedno narašča. Nihče ne ve, kje se bo raven vode ustalila. To je tudi glavni vzrok, da doslej ni še nobenega resnega načrta o tem, kako naj bi obrežje in okolico jezera uredili. Gotovo pa bo kljub temu novo rudniško jezero moralo dobiti svoje mesto v prostorskem planu krajevnih skupnosti Rudnik-Salka v obmorda tudi v načrtu KS Kočevje-mesto.

KOČEVJSKE NOVICE

Veljavo konfekcionarju!

Nerazčiščen status poklica — Naval le v srednje šole

V letošnji prvi letnik Poklicne tekstilne šole Beti, ki deluje v sklopu izobraževalnega centra, se je vpisalo petinštirideset učencev iz Bele krajine in sosednje Hrvaške. Izobraževali in učili se bodo za poklic konfekcionarja, po končanem dvoletnem šolanju se jih bo trideset zaposlilo v delovni organizaciji Beti, petnajst pa v Kometu.

Ti dve delovni organizaciji tudi štipendirata učence, ki imajo poleg teoretičnega dela pouka še prakso, pri kateri spoznajo in se nauče vseh faz šivanja in krojenja. Poleg Poklicne tekstilne šole deluje v okviru Betinega izobraževalnega centra srednja tehniška tekstilna šola, dislocirani oddelek kranjskega Tekstilnega in obutvenega centra, ki jo bo v kratkem zaključilo petindvajset slušateljev, ter delovodska šola s petnajstim kandidati.

Pred dnevi pa je pričela s predavanji nova generacija učencev srednje tehniške tekstilne šole. Zanimanje za vpis je bilo izredno veliko, saj je prispelo v pisarno izobraževalnega centra preko 47 prijav, čeprav gre za izobraževanje ob delu in je tak način študija za udeležence naporen. Nič manj kot za predavatelje, ki

so v glavnem iz delovne organizacije. Beti, nekaj manj v vinskih Novo teksta ter s kranjskega Tekstilnega in obutvenega centra.

Veliko manj pa je navdušenja za izobraževanje ob delu na poklicni tekstilni šoli, skoraj na gluha ušesa pa je nal tel razpis za pridobitev verificirane interne izobrazbe. Gotovo veliko pripomore k temu nerazčiščen status, ki ga imajo delavci s končano poklicno šolo. Drugače povedano: poklic konfekcionar bi morali dati svoje mesto, sicer se lahko kaj hitro zgodi, da bo zanimanje zanj upadlo. To pa ne bi bilo dobro, saj je znana resnica, da je poklic te vrste že zdaj deficitaren v tem našem koncu. Mogoče pa že kdo razmišlja o prekalifikaciji metliške tekstilne industrije? Če je tako, bi moral svoje načrte kolikor je mogoče hitro obelodaniti.

TONI GASPERIČ

NOVA DELAVSKA PROGA

Delavci, ki delajo v drugi izmeni v „Beti“, se od 1. oktobra lahko z avtobusom vozijo na progi Metlika — Drašiči — Radovica. Odhod je ob 22. uri in pet minut izpred Bračikove hiše, kjer je dovolj prostora za obračanje, parkiranje in vstopanje.

O POSLOVANJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Za ponedeljek je sklicana v Metliki seja vseh zborov občinske skupščine, za katero je pripravljen obsežen dnevni red. Med drugim bodo delegati razpravljali o polletnem poslovanju delovnih organizacij s področja družbenih dejavnosti ter o poslovanju interesnih skupnosti s tega področja. Beseda bo tekla tudi o spremembah in dopolnitvah resolucije o izvajanju družbenega plana občine za letošnje leto, govor pa bo še o predlogu usmerjenega izobraževanja v občini.

SPREHOD PO METLIKI

NAJVEČ POGOVOROV SE SUČE ZADNJE ČASE okrog vinogradov. Ljudje govorijo predvsem o tem, če bo imelo grozdje čas dozoreti ali ne, če bo dovolj sonca in toplih dni. Črnogledci odkimavajo z glavami, ljudje vedrejših pogledov pa so prepričani, da bo vse v redu in da bo vinska jesen vesela, da bodo sodi polni sladkega mošta. Slednjim se naj jezik pozlati.

MLADI, KI VODIJO KINO PODJETJE, imajo že izdelan načrt kino predstav tja do polovice prihodnjega leta, kar kaže, da ne prepuščajo sporeda naključju. Z distributerji so že podpisali pogodbe, filmskim sludokusem pa zagotavljajo, da bodo imeli priložnost videti res kvalitetne filme. Med tujimi in domačimi filmi bo vsak našel kakšnega, ki ga bo zvelikel izpred televizorja v prijeten kulturni dom na Pungartu.

DIJAKI CENTRA SREDNJIH SOL iz Črnomlja so pred kratkim gostovali v Metliki z odlomki iz štirih Molierovih komedij. Izvirni in prikupni plakati, delo Jožeta Vrščaja, so v metliški kulturni hram, žal, privabili bolj malo gledalcev. K slabemu obisku je prispevalo tudi to, da je bila sobota in da so bili ta dan po krajevnih skupnostih zbori krajanov. Škoda mladi Črnomaljši so imeli program dobro naštudiran, za služili bi, da bi jih gledalo več oči.

metliški tednik

Tozdom samoupravo

Hkrati ne širiti administracije, da bo uspehi

Decentralizirati je treba skupne strokovne službe in del kadra iz teh služb zaposliti v tozdih. Izboljšati je treba informiranje in dati večjo veljavo organom samoupravljanja v tozdih.

To so sklepi, sprejeti na zadnjem razgovoru v tozdu Žičnice Ljubljana v Ribnici, ki so se ga udeležili razen vodilnih delavcev Žičnice še predstavniki družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov obeh tozdvov Žičnice, delovne skupnosti skupnih strokovnih služb in občine Ribnica.

Razgovor je pokazal, da medsebojni odnosi med člani kolektiva delovne skupnosti skupnih strokovnih služb in člani obeh tozdvov niso najboljši. Pravega samoupravljanja doslej niti ni bilo. O vsem pomembnem so odločali v delovni skupnosti skupnih strokovnih služb, namesto da bi v obeh tozdih. Vse to je pripeljalo do vrste težav, o katerih smo tudi v našem listu že poročali. J. P.

Malo kršiteljev dogovora

Po oceni bosta Riko in Eurotrans do konca leta greh popravila — Razgovor s tozdom Jelenov žleb

Riko, Eurotrans in Tozdr Jelenov žleb so OZD s področja gospodarstva v ribniški občini, ki so v prvem polletju namenile za osebne dohodke več, kot bi jih na osnovi dogovorov in predpisov lahko. To so ugotovili na zadnji seji občinskega izvršnega sveta.

Po temeljiti razpravi so ugotovili, da zaradi tega stanja v Riku in Eurotransu ni zaskrbljujoče, (Riko se je na primer znašel med kršitelji zato, ker bi morala rast osebnih dohodkov zaostajati za 50 odstotkov za rasio dohodka (in ne le 25 odst.), kar velja za tiste OZD, kjer je dohodek porastel za preko 50 odstotkov. Razen tega je Riko obracunjal kar 6 milijonov dinarjev za pospešeno amortizacijo (vse ostalo gospodarstvo pa le okoli 10 milijonov). Še posebno pa je razveseljivo, da je imel Riko letos rekordni izvoz (280 milijonov dinarjev).

Za tozdr Jelenov žleb so menili, da njegove obrazložitve za padec akumulacije ne bi smeli sprejeti. Ta tozdr ima namreč izmed vseh tozdvov GG najboljše pogoje in naravne danosti za uspešno delovanje.

Za „Jelko“ pa so ugotovili, da se je držala vseh dogovorov in se zato znašla v težkem položaju. Osebnih dohodki so tu namreč običajno nižji kot v drugih trgovinah in gostiščih, zaradi česar jim kvalificirani delavci odhajajo iz trgovine v druge trgovine iz kuhinje in strežbe pa celo v menze v industriji, kjer ne le da imajo višje osebne dohodke, ampak so ob sobotah in nedeljah tudi prosti. JOŽE PRIMC

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

TRIKRAT BREZ VODE — Odkar gradi Inles novo skladiščno halo v Prigorici, je na tem območju že trikrat zmanjkalo vode, enkrat celo za dva dni. Pri kopanju kanalizacije za odvodnjavanje močvirnega oz. ljišča so pretrgali vodovodno cev. Ko so vodovodno cev spet zakopali, je v Nemški vasi in Prigorici tekla iz pip več dni uzamazana voda. In kaj bi se zgodilo, če bi takrat, ko ni bilo vode, kje gorelo?

VIŠJE CENE ZA VRTEC? — Po sedanjem predlogu naj bi cene za vrtec v Ribnici zvišali v povprečju za blizu 16 odstotkov. V jastih bi znašalo zvišanje 29 odst., v učencev pa 12 odst. Cena kosila za vrtec v podaljšanem bivanju naj bi bila višja za 60 odst. To pomeni, da bi bila cena za vrtec 3.800 din in za jast 5.400 din (od tega plačajo starši z ozirom na dohodek na družinskega člana največ polovico), obrok kosila pa bi veljal 32 din. Nove cene štane veljajo in je tudi vprašanje, če bodo, ker je treba povišanje uskladiti z dogovorjenim povišanjem cen, ki je precej nižje. VARNI BRATUVA

NI ODGOVORA — Krajevna skupnost Loški potok je zaprosila vse OZD, naj ji pošljejo program razvoja svojih OZD oziroma obnavljanja, ki jih imajo v Loškem potoku. Večina jih je odgovorila, nekateri pa še ne. Med slednjimi je tudi Sutarše ne. Prav njegova poslovna stavba (bivša šola) pa najbolj kazi na Loškega potoka, saj je potrebna temeljite obnove.

REŠETO

SMETIŠČE NA „STRAT“ŠKI“ LEGI — Prejšnji teden, ko bi po zagotovilih morali metliško smetišče iz Berčič preseliti na novo lokacijo proti Dobravici, se je z zvišenega položaja nad mestom valil gost in smrdeč dim. Na smetišču sicer z veliki črkami piše, da je kurjenje prepovedano, vendar kaže, da imajo z zažiganjem smeti posebno veselje nepismeni.

DARUJ, ČESAR NE RABIŠ — Ob tem plakatu so prizadevni šolarji osnovne šole Ribnica ob nedavni akciji zbrali precejšen kup papirja. Kar poleg pa so nametali še svoje šolske torbe in vrečke s copati — seveda le tisti, ki so imeli takrat v bližini telovadbo. (Foto: Primc)

ljubljanska banka

Temeljna dolenska banka Novo mesto

ekspozitura Žužemberk, telefon: 068/ 84 - 136

obvešča krajane Žužemberka in okolice, da lahko opravljajo svoje denarne zadeve v

novi ekspozituri v Žužemberku

ki bo pričela poslovati v ponedeljek, 13. oktobra 1980

delovni čas:

V ponedeljek od 7. do 16. ure
v torek, sredo, četrtek, petek od 7. ure do 14.30
in eno soboto v mesecu (ob izplačilu osebnega dohodka) od 7. ure do 11.30
**ZAUPAJTE VAŠE DENARNE ZADEVE SODOBNEMU BANČNEMU
SERVISU LJUBLJANSKI BANKI - TEMELJNI DOLENJSKI BANKI NOVO
MESTO.**

742/41-80

OSNOVNA ŠOLA „BAZA 20“ DOLENJSKE TOPLICE

razpisuje opravilo in naloge

TAJNICE ŠOLE.

Na razpis se lahko prijavijo kandidati, ki imajo končano srednjo administrativno ali ekonomsko šolo in 2 leti delovnih izkušenj.

735/41-80

GIMNAZIJA V NOVEM MESTU

(ponovno) objavlja prosto delo in naloge
SNAŽILKE
za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom. Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

740/41-80

SGP „PIONIR“ TOZD GRADBENI SEKTOR
NOVO MESTO objavlja prosta dela in naloge:

I. VODJE DRUŽBENEGA STANDARDA

- višja ali srednja šola ekonomske smeri
- 4 leta oz. 6 let ustreznih delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

II. UPRAVNIKA SAMSKEGA DOMA

- srednja šola ali ustrežna VK strokovna usposobljenost
- 2 leti oz. 4 leta ustreznih delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

III. VEČ ČISTILK ZA SAMSKI DOM

- 6 mesecev delovnih izkušenj

Pismene prijave z dokazili o strokovni izobrazbi in delovnih izkušnjah sprejema splošna služba
SGP „PIONIR“ - TOZD gradbeni sektor Novo mesto,
Jerebova 19, 68000 NOVO MESTO - 15 dni po objavi razpisa.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem roku za sprejemanje prijav.

734/41-80

GOBARJI!

GOBARSKA DRUŽINA
NOVO MESTO
vabi na
DETERMINATORSKE
VEČERE

V Osnovni šoli Grm, v razredu za tehnični pouk
VSAK PONEDELJEK ob 18. uri.
Determinator je dr. Boh.
708/39-80

LEKARNA NOVO MESTO

obvešča občane, da je LEKARNA LOČNA od 1. oktobra zopet redno odprta vsak dan od 7. do 14. ure. V soboto in nedeljo je lekarna zaprta. Dežurna je lekarna Novo mesto.

DVANAJSTI INTERBIRO

Od 13. do 18. oktobra letos bo v sedmih paviljnih zagrebškega vele-sejma dvanajsta mednarodna razstava sredstev za obdelavo podatkov in pisarniške opreme. Na 20.000 kvadratnih metrih bo razstavljalo 163 razstavljalcev, od tega kar 103 jugoslovanskih. Prikazali bodo naj-novejše dosežke na področju komputorjev in tehnološko-tehnične rešitve s področja obdelave podatkov in pisarniške opreme. Spremljajoče prireditve bodo seminarji in simpoziji ter tekmovanja s področja informiranja, računovodskih poslov in daktilografije.

emona globtour
ново mesto

VABIMO VAS NA OGLED SEJMOV:

- PARIS - PRET A PORTER FEMININ, Salon damske konfekcije in Salon Boutique, 18. do 22. oktobra 1980
- PARIS - Salon du Bricolage (NAREDI SI SAM), 2. do 5. novembra 1980
- MUENCHEN - ELEKTRONIKA, 8. do 12. novembra 1980
- PRAGA - PRAGOTHERM, 11. do 14. novembra 1980
- MILANO - PLAS, 17. do 23. novembra 1980

DAN REPUBLIKE 29. NOVEMBER PREŽIVITE Z NAMI V:

- PRAGI od 28. novembra do 1. decembra 1980
 - VZHODNEM IN ZAHODNEM BERLINU IN POTSDAMU, od 28. novembra do 1. decembra 1980
 - NA AZURNI OBALI, od 26. novembra do 1. decembra 1980
 - NA SMUČIŠČIH KAPRUNA, od 28. novembra do 2. decembra 1980
- INFORMACIJE IN PRIJAVE:
GLOBTOUR NOVO MESTO, C. kom. Staneta 19, telefon 068/25-125, 25-789, in v ostalih poslovalnicah GLOBTOUR.

743/41-80

ljubljanska banka

TEMELJNA DOLENJSKA BANKA NOVO MESTO

Kettejev drevored 1
Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

ČIŠČENJE POSLOVNIH PROSTOROV IN OPREME (za nedoločen čas).

- Pogoji:
- nepopolna osnovna šola
 - 1 mesec delovnih izkušenj
 - 3 mesece poskusnega dela.

Kandidati naj svoje ponudbe s kratkim življenjepisom in z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na gornji naslov. O izbiri bomo vse kandidate obvestili v 45 dneh po izteku objave.

739/41-80

ISKRA-AVTOMATIKA, Ljubljana, o. o.
TOZD ELA
NOVO MESTO, o. sub. o.

objavlja več prostih del in nalog

ORODJARJEV

Pogoji:
poklicna kovinarska šola, najmanj 2 leti delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 2 meseca. Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov
**ISKRA AVTOMATIKA
TOZD ELA
NOVO MESTO, Ragovska 7a**

737/41-80

OZIMNICA

Ze vrsto let kamniška ETA sodeluje v prizadevanjih sindikata, da bi vsi naši občani bili redno preskrbljeni z ozimnico. Organizira prodajo preko osnovnih organizacij sindikata, ozimnica pa vam je na voljo tudi v redni prodaji v vseh živilskih trgovinah.

Tudi v letošnjem letu smo vam v Eti pripravili ozimnico iz vložene in pasterizirane povrtine. Velikemu paketu ozimnice smo letos dodali dva nova izdelka: »sendvič kumarice« in »rezano papriko«. Sestav ozimnice smo pripravili na osnovi predlogov naših stalnih kupcev in prepričani smo, da bomo zadovoljili tudi vaše želje in potrebe. Ozimnica vam je na voljo v dveh različnih paketih, in to:

- ETA mala ozimnica, v kateri je 12 kozarcev vloženeh vrtnin, po ceni 230. - din
- ETA velika ozimnica, v kateri je 24 kozarcev vloženeh vrtnin, po ceni 434. - din

ETA ozimnica bo v vaši delovni organizaciji in v prodajalnih trgovskih organizacij v vašem kraju od 15. oktobra dalje

PAKETI

ljubljanska banka

TEMELJNA POSAVSKA BANKA
KRŠKO

Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela in naloge

v sektorju poslovanja s prebivalstvom:

- ZBIranJE DEVIZNIH SREDSTEV OBČANOV,

delo v izmeni
Pogoji za zasedbo:
znanje, ki ga daje štiriletna srednja šola ekonomske ali druge ustrežne smeri, dve leti ustreznih delovnih izkušenj ter pasivno znanje enega tujega jezika.
Kandidati za objavljena delovna opravila naj prijavi s kratkim življenjepisom z navedbami o dosedanjih zaposlitvah priložijo dokazilo o šolski izobrazbi.
Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje v 45 dneh po objavi.
Prijave pošljite na naslov:
Ljubljanska banka
Temeljna posavska banka
Komisija za delovna razmerja
Trg Matije Gubca
68270 KRŠKO

741/41-80

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina, moža, očeta, dedka, brata in strica

NIKA POPOVIČA - MAJKA

iz Bereče vasi 12 pri Suhorju

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih izrekli sožalje, darovali vence ter pokojnika v tako velikem številu spremili na zadnje pot. Posebna zahvala velja kolektivu Mladinske knjige Novo mesto, KZ Metlika, ZB Hrast za darovane vence. Prisrčna hvala govornikom, godbi na pihala in župniku za opravljene obrede. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: mama, žena Marija, hčerki Danica in Branka z družinama, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 9. oktobra - Abraham Petek, 10. oktobra - Zlatko Sobota, 11. oktobra - Emilijan Nedelja, 12. oktobra - Maksimilijan Ponedeljek, 13. oktobra - Edvard Torek, 14. oktobra - Nedeljko Sreda, 15. oktobra - Terezija Cetrtek, 16. oktobra - Hedvika

LUNINE MENE

9. oktobra ob 3.49 - mlaj

KINIO

BRESTANICA: 11. in 12. 10. ameriški barvni film Zaklad Matamucumbe.
BREŽICE: 10. in 11. 10. ameriški barvni film Cirkus z Jeryjem. 12. in 13. 10. ameriški barvni film

Ljubzenska zgodba. 14. in 15. 10. španski barvni film Policaj.
KOSTANJEVA: 11. 10. ameriški film Tarzan in sirene. 12. 10. hongkonški film Kung-fu jevi borci za svobodo. 15. 10. angleški film Zaveva Odessa.
KRŠKO: 11. in 12. 10. ameriški film Most na reki Kwai. 15. 10. ameriški film Plavi ovratnik. 16. 10. italijanski film Ognjevit bolničarka.
MIRNA: 11. 10. ameriški film Tobogan smrti.
MOKRONOG: 11. in 12. 10. ameriški film Pasje popoldne.
NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 10. do 12. 10. angleški barvni film Neskončna noč. 13. in 14. 10. ameriški barvni film Kmalu bo poletje. 15. in 16. 10. ameriško-jugoslovanski barvni film Skrivnost Nikole Tesle.
SEVNICA: 9. 10. italijanski barvni film Casanova. 11. in 12. 10. hongkonški barvni film Suter inframer. 15. 10. ameriški barvni film Ločenka. 16. 10. ameriški barvni film Avtopralnica.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEM KV ali NKV gostinsko delavko. Osebnih dohodkov dober, po dogovoru, stanovanje in hrana možna v hiši. Gostilna Milan Drenik, Briljin 29, Novo mesto.

IŠČEM starejšo žensko od 8. do 15. ure ali cel dan. Hrana in stanovanje preskrbljeno ali po dogovoru. Naslov v upravi lista (3748/80).

SLUŽBO IŠČE

VZAMEM V VARSTVO OTROKA. Naslov v upravi lista (3749/80).

VZAMEM V VARSTVO OTROKA na Drski. Tel. 25-388.

STANOVANJA

USLUŽBENKA nujno išče enosobno stanovanje ali garsonjero v Novem mestu po možnosti v bloku, vsaj za dobo dveh let. Naslov v upravi lista (375180).

ZOBOZDRAVNICA išče v Novem mestu stanovanje ali sobo s souporabo kopalnice. Ponudbe pod šifro „REDNO PLACILO“.

ODDAM v najem enoposteljno opremljeno sobo samskemu moškemu. Ogrevanje je možno s kurilnim oljem. Alfonz Vervega, Brežice, Gregorčičeva 4.

PRODAM pet let staro dvojnopolosobno stanovanje v bloku v pritličju, centralna kurjava, telefon, ali zamenjam za gradnjo hiše do prve faze. Tel. 25-468 v popoldanskem času.

DIJAKOM ODDAM opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (3753/80).

DRUŽINA z enim otrokom nujno potrebuje stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Možnost predplačila. Kličite na tel. št. 068 24-374.

DIJAK NAJAME SOBO v Novem mestu ali Šmihelu. Naslov v upravi lista (3750/80).
GARSONJERO, po možnosti opremljeno, v Novem mestu, iščem za 6 mesecev. Tel. 24-498 (Bende).
MLAD ZAKONSKI PAR IŠČE STANOVANJE v Novem mestu ali bližnji okolici. „Plačilo vnaprej.“
MAMICA s štiriletno hčerkico nujno išče stanovanje v Novem mestu. Ivanka Firšt, Ragovska 14, Novo mesto.
ODDAM stanovanje fantom. Gotna vas 51 c, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM Z 101, letnik 1973. Jože Potočar, Ragovo 10, Novo mesto.
UGODNO PRODAM zaprt kombi Z 430 F, letnik 1975, registriran. Informacije na tel. (068) 75-427 ali na naslov Branko Vrtačnik, RTV servis, Senovo 81.
PRODAM Z 750, letnik 1975. Informacije po tel. 22-460 popoldne.
PRODAM osebni avto Z 101 L, dobro ohranjen, Ogled popoldne. Slamnik, Nad mlini 51, Novo mesto.
POCENI PRODAM Z 101, obnovljeno, letnik 1973, registriran do aprila 1981. Milankovič, Sukljeva 12.
PRODAM Z 101, letnik 1976. Janez Kuhelj, Sentejmej 203.
PRODAM FIAT 125 P, letnik 1978. Potočna vas 28.
VRSTNI RED za Golfa odstopim. Tel. (068) 85-107 dobava januar 1981.
OHRANJEN 125 PZ A 72, poceni prodam. Tel. 62-562 popoldne.
PRODAM Z 101, letnik 1978. Tel. (068) 83-095 od 17. ure dalje.
PRODAM kombi TURIST. Jože Prešeren, Dol. Kronovo 3 pri Smarjeških Toplicah.
UGODNO PRODAM ZASTAVO 101, letnik 1977. Informacije pri Sašek, Dol. Suhadolc 7. Tel. 85-935 (za 75000 din).

PRODAM FIAT 132 (1800), letnik 1975, v zelo dobrem stanju. Otočec 35, tel. 85-181.
PRODAM tovorni avto Mercedes Zeks, nosilnost 8 t. Stane Novak, Orehova n. h., Sentejmej.
PRODAM Z 750, Marjan Kralj, Gor. Kamenec 23, Novo mesto.
PRODAM MINI 1000. Informacije po tel. 84-566 v večernih urah.
PRODAM Z 750, letnik 1974. Andošek, Velika Bučna vas 48, Novo mesto.
PRODAM Z 750 lux, letnik 1971. Zinka Rebselj, Gomila 14, Smarješke Toplice.
PRODAM tricikel Piago 550, letnik 1974, dobro ohranjen, za 20.000 din. Alojz Črnčič, Pribinci 15, Adlešiči.
PRODAM R 4 ali Z 750, oba letnik 1978. Informacije po tel. (068) 25-750.
NUJNO PRODAM tri leta staro Z 750 lux. Tel. (068) 72-526 popoldan.
PRODAM Z 750, letnik 1977. Milan Bele, Gubčeva 29/a, Novo mesto, tel. 22-689.
PRODAM poltovorni avtomobil Hanomag, letnik 1962 (B kategorije) Jože Bobnič, Brestanica 129.

PRODAM

PRODAM novo tovorno prikolico in vlečno kljuko za osebni avto. Slavko Rangus, Obrh 26, Smarješke Toplice.
PRODAM rabljeno spalnico, Zvonko Jerele, Senovo 204.
PRODAM 15 m suhih bukovih drv. Naslov v upravi lista (3745/80)
PRODAM garažo pri košarkaškem igrišču na Mestnih njivah najboljšemu ponudniku. Naslov v upravi lista (3746/80).
PRODAM večjo količino grozdja mešana frankinja, žametova črna in kraljevina. Martin Zagorc, Gor. Vrhpolje 58, 68310 Sentejmej.
PRODAM grozdje kraljevino in šmarnico. Tel. (068) 85-157, Otočec 79.
TOVORNO PRIKOLICO za osebni avto, prodam. Naslov v upravi lista (3747/80).
PRODAM 3 mesece star globok otroški voziček, rdeč skajl, gornji del je prenosen, za 1400 din in pleteno košaro za dojenčka za 400 din. Tel. 24-265.
PRODAM 19 obrezanih spirovcev za hišo. 6,20 m. Benc, Beli grič, Mokronog.
UGODNO PRODAM zelo lepe psičke angleške bernardince. Oblak, Kapele 14, Brežice.
PRODAM terovl različnih debelin po ugodni ceni in 40 m² ladijskega poda. Naslov v upravi lista (3725/80).
PRODAM PEČ litoželezno 40.000. Po želji tudi zmontiram. Tel. 25-468.
PRODAM črnbeli televizor RR Niš. Slavka Laznik, Ilke Vaštevove 11, Novo mesto.

PRODAM dva meseca stare jarčke, rjave in grahaste, po 55,00 din. Jurij Stanonik, Log 9, 64220 Škofja Loka.
PRODAM novo prikolico za osebni avto. Alojz Novak, Štrit 21, 68276 Bučka.
NUJNO PRODAM kompletno spalnico in kuhinjsko opremo ter pralni stroj. Fanika Janež, Borovec 9, Kočevska Reka.
DVE CB PRIMOREDNI postaji (40-kanalni) prodam. Naslov v upravi lista (3741/80).
PRODAM večjo količino grozdja (šmarnice). Gor. Brezovica 22, 68310 Sentejmej.
PRODAM spalnico, polkavč, jogi blazino za otroško posteljo 130x65 cm, dve zimski gumi za Z 101 in otroško kolo. Milič, Ragovska 8, Novo mesto.
PRODAM GROZDJE NA TRTI. Informacije na tel. 23-931 od 15. ure dalje.

PRODAM 4-žilni kabel (25m) in mlin za šrot (ohranjen). Janez Klemenčič, Zdinja vas 41, Novo mesto.
PRODAM grozdje (šmarnico). Trgatev po dogovoru. Informacije po tel. 84-313 od 19. ure dalje.
UGODNO PRODAM 210 kg belega ožlita za pečit fasade. Alojz Štrasberger, Smarjeta n. h.

COLN ISTRANKO in motor Yamaha 15 KS prodam ali zamenjam za kredit. Naslov v upravi lista (3742/80).

PRODAM 20 m³ suhih bukovih drv. Naslov v upravi lista (3744/80).

POCENI PRODAM jogi ležišče. Tel. 24-145.

DOBRO OHRANJENO STREŠNO OPEKO prodam. Mlakar, Stari trg 7, n. h., Trebnje.

PRODAM motokultivator v nedelavnem stanju. Cena po dogovoru. Martin Lavrin, Vavpča vas 48, Semič.

PRODAM spalnico in kuhinjo s kavčem in jedilnim kotom. Ogled v popoldanskih urah. Franc Koren, Ljubljanska 17, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM staro hišo v Novem mestu ali bližnji okolici. Tel. 22-923.
KUPIM mlajšo kmetijo v bližini Novega mesta, oddaljeno največ 25 km. Ponudbe pošljite pod šifro „NUJNO“.
KUPIM manjši ohranjen hram. Tone Simončič, Sentejmej 217.

KUPIM nahrbtnik za prenašanje otroka. Tel. 24-265.

POSEST

PRODAM vinograd v Gabrski gori, dostop možen z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista (3743/80).
PRODAM kmetijsko poslopje, primerno za obrt v Beli cerkvi. Informacije pri Jožetu Bevcu, Bela cerkev 1, Smarješke Toplice.

PRODAM kostanjev gozd v izmeri 45 a v Gor. Pohanci, 68256 Sromlje. Dostop z vsakim vozilom, elektrika in voda v bližini, primerno za vikend. Prodaj tudi 1000 l vinske sod. Kostevec Anton, Dečno selo 32, 68253 Arčice.
ODDAM V NAJEM opuščeno manjšo kmetijo v Globodolu pri Mirni peči. Mogoče je tudi odkup posamezno. Informacije po tel. (061) 266-013.
V NAJEM DAM MALO POSESTVO z gospodarskim poslopjem po zelo ugodnih pogojih v Pavlovi vasi, 68255 Piševce. Oglasite se pri Antonu Kostevcu, Dečno selo 32, 68253 Arčice.

RAZNO

RADA BI SPOZNALA preprostega inteligentnega moškega do 45 let za trajno prijateljstvo. Šifra „SIMPATIJA“.

OBVESTILO voznikom! Prosimo voznika poltovornjaka, ki se je peljal iz smeri Novo mesto - Otočec dne, 26. 8. 1980 okoli 01. do 02. ure ponoči, mislim da si prevahal živino, da se nujno proti nagradi javiš stoparju, ki si mu ustavi pri tovarni zdravih Krka Novo mesto in me pelja do Otočca. Prosim te, da se mi javiš s polnim naslovom, ker si mi nujno potreben zaradi pomoči kot priča na sodišču. Čaka te lepa nagrada. Alojz Mrgole, Jerebova 1, Novo mesto.

VDOVEC, star 55 let, s svojo hišo, želi spoznati žensko za skupno življenje. Anton Jakš, Gaber 11, Semič.

O BVESTILA

SERVIS BANDI CORDES in ostali gospodinjstvi stroji obveščajo cenje stranke, da se bo delavnica s Ceste komandanta Staneta 3 10. 10. 1980 preselila na Glavni trg 4 (nasproti gostilne Vrhovnjak, Dančulovič, tel. 24-314. Delovni čas od 15. do 20. ure.

IZREDNA PRLIŽNOST! 4 slike za osebno izkaznico, vozniško dovoljenje in potni list, črno-bele in barvne, dobite v eni minuti. Delovni čas v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Priporoča se fotograf Cvetko Tramte, Breška vas 3, Smarješke Toplice.

BRUSIMO IN LAKIRAMO PARKET. Tel. (068) 23-529.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da bom odprla bivšega frizerski salon na Malem Slatniku. Salon bo odprt 15. oktobra. Se priporočam Jožica Mausar.

Kmetijski stroji

NEMŠKO MLATILNICO na zobe, ozko, dobro ohranjeno, znamke Schicht-Jenbach, prodam. Stane Jurčič, Svetje 47, 61215 Medvode.

PRODAM traktor Ferrari (30 KM) s pomiknimi plugi in novo frezo zanj ali zamenjam za večji traktor. Martin Kump, Kot 35, 68333 Semič.

PREKLICI

JOŽE MADRONIČ, Draga 5, 68344 Vinica, preklucjem besede, ki sem jih izrekel zoper ANTONA SIMONICA IN ANICO TOMAZIČ iz Sinjega vrha in se jima zahvaljujem, ker sta odstopila od tožbe.

KARLINA LEKŠE, Groblje 1, Sentejmej, prepovedujem delanje kakršnekolikoli škode na moji parceli št. 1410 k. o. Ostrog (pri Colariču). Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

JOŽE IVANČIČ, Gabrje 50, preklucjem vse, kar sem govoril o MARIJI TUTIN iz Gabrja 19, kot neresnično in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 18. do 24. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Majda Kramar z Malega Slatnika - Sabino, Bernarda Kapš iz Uršnih sel - Marka, Ivanka Gladek iz Črnomlja - Hermana, Marija Redek iz Potočne vasi - Blaža, Jožica Judež iz Sentejmeja - Simona, Andreja Udovič iz Dolnjih Ponikev - Leo, Marija Skube iz Adlešičev - Tatjana, Nada Mihelič iz Črnomlja - Damirja, Biserka Blažina iz Durlincev - Dražena, Marjetka Dular iz Vavte vasi - Petro, Marija Škof iz Brežic - Tanjo, Sonja Zamida iz Podhoste - Marka, Marija Seničar iz Govejeva dola - Vlasto, Blaženka Avguštinčič iz Gradca - Denisa, Antonija Adlešič iz Boršta - Andreja, Jožica Bratkovič iz Dolenje Gradisce - Uroša, Danica Kralj z Verduna - Primoža, Marija Ferenac iz Vrhovca - Krūnoslava, Martina Moravec iz Podklanca - Sanjo, Milena Čegovnik iz Podgore - dečka, Breda Sajko iz Krškega - dečka, Antonija Nadu iz Škocjana - deklico, Marija Mavsar z Gore - deklico, Antonija Kočvar iz Dragomlje vasi - dečka, Vida Kramar iz Spodnjih Vodol - dečka, Gospa Dujakovič iz Regerče vasi - dve deklici. Cestitam!

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 20. 9. do 26. 9. 1980 so v brežiški porodnišnici rodile: Nada Lopatič iz Krškega - deklico, Dragica Ivanušević iz Jarušja - Marka, Olga Poznič iz Rožnega - Mirjana, Stefka Ptujec iz Kraljevca - Suzano, Ivanka Divjak z Bizeljskega - Ksenijo, Slavica Sotšek iz Blatnega - Darjo, Stefka Straus z Presladola - Janij 4 dečka, Albina Baškovec s Senovega - Mirna, Marija Predanič iz Sp. Pohance - Matjaža, Nada Bitanga iz Samobora - Anamarijo, Hetti Kovac iz Trnja - Tjašo. CESTITAMO!

V času od 26. 9. do 4. 10. 1980 so v brežiški porodnišnici rodile: Bojana Vrļa iz Krškega - Filipa, Marinka Zeleznik iz Jablanca - Andreja, Marijana Bošnjak iz Bregane - Božico, Đurđica Horvat iz Gradne - Darika, Dragica Mavsar z Trške gore - Mitjo, Tatjana Haleš iz Krškega - Majo, Slavica Sutlar iz Samobora - Zdravko, Helena Gramc iz Brezine - Mateja, Marija Vinarčič iz Pologov - Barbaro, Biserka Ognjanovič iz Brežic - Leo, Amalija Virant iz Kostanjka - Mateja, Magdalena Ivanšek iz Arčic - Ines, Branka Hrabrič iz Brežic - Gordano, Milena Sinkovič iz Brežic - Janjo, Helena Tomše iz Dobove - Kristino, Irena Skorč iz Dobove - Gregorja, Anka Marič iz Samobora - Majo, Dušana Božič iz Brežic - Vanjo, Mirjana Vitko iz Bregane - Petro, Zdenka Klavžar iz Velikega Kamna - dečka, Anica Vlahovič iz Farkševca - dečka, Cvetka Klavžar iz Mrčnih sel - Franca in Terezija Mlakar iz Kališevca - Mihaelo. Cestitam!

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

NOVO MESTO - V Dolenjski galeriji je odprta razstava grafik in tapiserij akademskih slikarja Bogdana Borčiča, v muzeju NOB pa je razstava „Poljsko ljubiteljsko slikarstvo“.

NOVOST ZA DOLENJSKE SMUČARJE - TTTG Ljubljana - poštalnica Titova 40 bo s prvimi snegom organizirala tedensko prevož z vlakom iz NOVEGA MESTA NA KOBLO (železniška postaja Bohinjska Bistrica). Beli vlak namenjen šolski in drugi mladini članom smučarskih klubov in popoldnevnim ljubiteljem bele opojnosti.

Enodnevni smučarski paket je obsegal poleg prevoza se topi malico na Koblj in dnevno kartico vseh železnih na območju Koblj. Vozni red in cene bomo objavili naknadno.

TRGOVSKO PODJETJE, SEVNICA, p. o.

razpisuje JAVNO LICITACIJO za prodajo naslednjih rabljenih avtomobilov:

1. TOVORNI AVTO „TAM - 2001“, nosilnost 2 toni,

v voznem stanju
Izključna cena je 60.000.- din.

2. AVTO KOMBI „ZASTAVA - 1300 T“ v nevoznem stanju.
Izključna cena je 2.000.- din.

3. AVTO KOMB! „ZASTAVA - 1300“ v voznem stanju.
Izključna cena je 5.000.- din.

Licitacija bo v četrtek, 16. oktobra 1980, ob 9. uri za družbeni sektor, za ostale od 10. ure dalje.

Dražba bo v splošnem sektorju delovne organizacije, Sevnica, Glavni trg 25. Ogled vozil možen dne 14. in 15. oktobra 1980 od 6. do 12. ure. Ostale informacije po telefonu 068-81380.

Pred začetkom licitacije morajo zainteresirani položiti varščino v višini 10 % od izključne cene pri blagajni podjetja. V ceni ni všteti davek od prometa proizvodov.

738/41-80

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Majdan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Jože Prime, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazzar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 600 din - Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustreznega druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglaševanje velja do preklica cenik št. 11 do 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 do 28, 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: Glavni trg 7 p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto; Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

ALOJZA UDOVIČA

iz Lobetove 27

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zažnji poti, darovali vence in cvetje, se poklonili njegovemu spominu in sočustvovali z nami. Se posebno se zahvaljujemo zdravnikom in osebjem nevrološkega in internega oddelka novomeške bolnišnice avtomobikom tov. Galiču in tov. Kranjčiču za poslovilne besede, Društvu šoferjev in avtomobikom za spremstvo za zadnji poti. Zahvalujemo se DO Avtopromet Gorjanci - Straža, Službi družbenega knjigovodstva, DO Novotek, Upravni organom Sob in LO Novo mesto, ZB Novo mesto, ZSMS iz Zabe vasi in sosedom za podarjene vence. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

V SPOMIN

9. oktober - 9. december

JOŽE IN MARIJA KRŠTINC

iz Dragomlje vasi

To jesen mineva prežalostno leto, kar je umrl naš dragi oče in štiri leta, kar je umrla naša draga mama

Spomin nanju je vedno bolj boleč, njuna izguba pa je za nas nenadomestljiva. Vedno bosta ostala v naših srcih, dragi oče in mama.

Njuni otroci z družinami

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil dragi mož, ata, stari ata in brat

ANTON JORDAN

iz Malenc 14 pri Kostanjevici

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje ter pokojnika v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti. Hvala za številno cvetje, ki ste ga poklonili pokojnemu v slovo. Posebej se zahvalujemo Agrokombinatu Krško, Cestnemu podjetju Novo mesto, Novogradu Novo mesto, SOP TOZD Ikon Kostanjevica, Galeriji Božidar Jakac Kostanjevica. Iskrena hvala pevcem ter župniku za opravljeni obred ter poslovljne besede. Vsem še enkrat hvala.

Žalujoci: žena Franciška, sinovi Franci, Milan, Drago, Tone z družinami, hčerki Ivanka z družino in Minka ter bratje in sestre

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je po zelo težki bolezni zapustil naš mož in brat

LUDVIK JAKŠE

z Vmha pri Ljubnu

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem, znancem in ZB za podarjene vence in cvetje ter za izrečeno sožalje. Posebno se zahvalujemo župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi, ki so ga imeli radi

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po zelo dolgi in težki bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

EDVARD MURN

iz Dolenje Straže 37

Iskreno se zahvalujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, pokojniku podarili vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom za nesebično pomoč v težkih trenutkih, delovnim organizacijama NOVOLES in GOZDNO GOSPODARSTVO za podarjene vence in godbi iz Novega mesta. Lepa hvala tudi Gasilskemu društvu iz Dolenje Straže ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše žene, mame, stare mame, sestre in tete

VERE KRIŽMAN

z Mirne 128

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno spremili na njeno zadnjo pot. Posebno se zahvalujemo OOS Labod - TOZD Temenica Trebnje in OOS hotela Grad Otočec za podarjene vence. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: mož Tone, sin Tone, hčerka Vera z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

TEREZIJE OKLEŠČEN

iz Gor. Straže

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom in znancem za pomoč, za izrečeno sožalje, darovano cvetje ter spremstvo pokojne na zadnji poti. Hvala organizaciji ZB, posebno tov. Ivanu Virantu, in tov. Rezki Kulovec za poslovljne besede. Posebna hvala dr. Zirkoviču in sestram Zdravstvenega doma Straža ter godbi Novoles.

Žalujoci: hčerki Rezka in Ana z družinama

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je zapustil ljubljeni mož, oče, stari oče, brat in stric

JOŽE OSVALD

iz Sajeveca pri Ribnici

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam izrazili sožalje ter sočustvovali z nami. Zahvalujemo se tudi duhovnikom za opravljeni obred, pevskemu zboru Siemena, gasilcem, govorniku tov. Šobarju za poslovljne besede, ostalim sorodnikom in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalujoci: žena Angela, sin Janez ter Jože, France, Angelca, Micka, Alojz in Slavka z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage mame

PEPCE KRNC

roj. Žnidarič iz Žabje vasi

se najtopleje zahvalujemo vsem sorodnikom, sovaščanom in znancem, ki so sočustvovali z nami, darovali cvetje ter jo spremili na njeno zadnji poti. Se posebno zahvalo smo dolžni dr. Vodniku za požrtvovalnost v času njene bolezni ter zdravnikom in drugemu medicinskemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto. Iskrena hvala dobrim sosedom Volkovim za nesebično pomoč v naših najtežjih trenutkih, govorniku in patru Cirilu za tople poslovljne besede. Še enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste jo imeli radi.

Žalujoci: mož Franc, hči Dragica in sin Franci z družinama, sestra Slavka in brat Janez z družinama

Novo mesto, 6. 10. 1980

ZAHVALA

Ob boleči izgubi draga moža, očeta, brata in strica

VINKA KRIŽNIKA

iz Pleš 31

se iskreno zahvalujemo vsem, ki so darovali cvetje, vence in izrekli sožalje ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala GG TOZD Črmošnjice, pljučnemu oddelku Splošne bolnice Novo mesto, OS in Iskri Semič ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Berta, hčerke Berta, Marica in Majda z družinami, sestre ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega draga

FRANCA UREKA

s Senovega

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, darovali cvetje in vence ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje. Posebna zahvala družini Barbič, Ribškemu društvu, govornikom za poslovljne besede, godbi in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je v 81. letu starosti zapustil oče, brat, stric, ded in praded

KAROL KOLENC

s Praprotnice 3 pri Miri

Iskreno se zahvalujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali pokojnemu vence in cvetje ter ga spremljali na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvalujemo kolektivom TNN Iskra Novo mesto, Zdravstvenemu domu Trebnje, Dani Mirni in KPD Dob, ZB Mira in duhovniku za opravljeni obred. Doktorju Buchbergerju, ki je pokojniku v času bolezni lajšal bolečine, prisrčna hvala.

Žalujoci: vsi njegovi

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV NOVO MESTO, Bršljin 63

OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE - DELOVODJE LAKIRNICE Pogoj: delovodska šola kovinarske smeri ali VK ličar ter dve (2) leti delovnih izkušenj v lakirnici - SNAŽILKE

Rok za vložitev prijave je 15 dni. Kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v 15-ih dneh po sprejemu sklepa. Poseben pogoj je poskusno delo.

744/41-80

IZ NOVOMESTO PORODNIŠNICE

V času od 25. septembra do 1. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Tatjana Pevec iz Starc Bučke - Janeza, Marija Bregar iz Velikih Brusnic - Boruta Dragica Čeh iz Vine gorice - Petra, Marija

Hrelič iz Metlike - Krunoslava, Bernarda Petric iz Rožanca - Dragica, Anica Brulc iz Otočca - Benjamina, Ružica Petrina iz Ordjakovega - Marino, Jožica Pajtlar iz Kremena - Romana, Rozalija Kikelj iz Srebrič - Dejana, Fanika Zupančič iz Meniške vasi - Klemenca, Božena Zagar iz Ivanje vasi - Marjetko, Angelca Vuk iz Gotne vasi - Tomaža, Štefka Djurič iz

Gorenje Straže - Gorana, Branka Redek iz Vine gorice - Janjo, Anica Drmaž z Dolnje Prekope - Sabino, Alojzija Pogačnik iz Trebnja - Zarka, Nada Jakljevič iz Črnomla - Lidijo, Jerneja Prijatelj iz Ravnika - dečka, Anica Jarc iz Vrhovca - dečka, Meta Postrak iz Kostanjevice - deklco, Tatjana Harlander iz Sevnice - dečka, Franciška Žibera iz Velikih Brusnic - deklco, Marija

Ferlan iz Žadovinka - deklco, Anica Murn z Dolnje Prekope - dečka, Alojzija Anželj iz Repč - dečka, Marija Pasar iz Zužemberka - deklco, Zdenka Cesar iz Potočne vasi dve deklci, Zvonka Bradac z Dvora - deklco, Darinka Radoš iz Cerovca - dečka in Ana Veselič iz Drežnika - deklco. - Čestitamo!

Graditi na zaupanju

„Človeku moraš zaupati“, pogosto v pogovoru – včasih kot nasvet – poudari Savo Vovk, predsednik občinske skupščine Kočevje, ki je te dni prejel Šeškovo nagrado, najvišje priznanje občine Kočevje, ki ga podeljujejo vsako leto za občinski praznik. „Le kam bi prišli v internaciji, če drug drugemu ne bi zaupali. Takrat je bilo težko, vendar med nami ni bilo nikogar, ki bi zaradi lakote izdal za kosček kruha tovariša. Tudi danes zaupam ljudem.“

Vendar je bil Savo Vovk kljub temu zaupan tudi razočaran. Ni bil razočaran, ko je pred vojno sodeloval v Sokolu in slovenskem narodnostnem gibanju, ki je „drževalo kulturno, narodnostno in politično ravnovesje med slovensko in nemško govorečim prebivalstvom v Kočevju. Tudi zaradi zapiranja, pretepanja in drugih pritiskov Nemcev na napredno slovensko mladino ni bil razočaran. Pač pa ga je kot študenta vojne akademije stare Jugoslavije najbolj razočaralo, da je stara jugoslovanska vojska tako hitro razpadla in kapitulirala. Prav zato je tudi zapustil vojaški poklic in se po vojni vpisal na agronomsko fakulteto, postal diplomirani inženir agronomije in sklenil vse svoje moči posvetiti napredku domovine.

Že med študijem se je udeleževal raznih mladinskih delovnih akcij, po študiju pa se je vrnil na Kočevsko, da bi po svojih močeh prispeval k njenemu vzponu. Če za pišemo, da se je kot mlad strokovnjak zaposlil pri Republiškem kmetijskem gospodarstvu Slovenije, to lepo zveni. Sam Savo Vovk pa pove, da je bil tisti njegov prihod na prvo delovno mesto še najbolj podoben prizoru iz kavbojskih filmov

o kolonizaciji Divjega zahoda. Z ženo in majhnim otrokom se je peljal z vozom, ki ga je vlekel konj, na kočevsko podeželje. Da ne bo prelepo, je padal še dež, vasi so bile požgane in zemlja zapuščen.

Vse to pa ga ni motilo. Zagrizel se je v delo in delovišča, kjer je delal – Stalcerji, Koprivnik, Onek, Cvižarji in Stara cerkev – so napredovala. Zaradi velikih delovnih uspehov so ga leta 1957 poslali na specializacijo v Švico, Nemčijo in Avstrijo. Po vrnitvi je deloval na področju programiranja in razvoja kmetijstva na območju občine Kočevje, za kar je kasneje dobil posebno priznanje zaslužnega člana Društva inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Za svoje delo je dobil vrsto priznanj, največji pa sta gotovo, da so mu zaradi njegovega znanja, prizadevnega dela, poštenja, pripravljenosti, da bi skušal razumeti vsakega in vsakemu tudi pomagal, zaupali najprej odgovorni dolžnosti direktorja Kmetijskega gospodarstva Kočevje in nato direktorja Združenega KGP Kočevje, končno pa je bil izvoljen tudi za predsednika občinske skupščine Kočevje.

Po vojni je nesebično razdal svoje znanje in svoje moči. To mu je načelo zdravje. Kljub temu se dolžnostim ni nikoli izogibal. Postal je invalid in zaradi invalidnosti je bil tudi predčasno upokojen. Šeškova nagrada Savu Vovku pomeni hvaležnost občanov za vse, kar jim je dal, ko se je zavzemal za razvoj podeželja, za napredok kočevskega gospodarstva, za delo v zapostavljenem kmetijstvu pa tudi za dobre medsebojne odnose krajanov in delavcev ter za razvoj samoupravljanja.

JOŽE PRIMC

Goljufu nudila še prevoz

Lahkomiselnost gostoljubne Sonje M. skušajo zdaj popraviti miličniki

Postajo milice v Trebnjem je v nedeljo obiskala vsa nesrečna domačinka Sonja M. Miličnikom je potožila, da je bila dan poprej žrtev spretnega goljufa. Vsa stvar je potekala takole:

Ko se je Sonja v soboto popoldne vračala domov, se ji je pred stanovanjskim blokom meni nič, tebi nič pridružil neznan moški in ji povedal, da išče njenega očeta. Ker smo Dolenjci pač znani po gostoljubnosti, se tudi Sonja tokrat ni izneverila lepemu običaju in je neznanca povabila v stanovanje. Doma ni bilo niti moža niti očeta, zato sta si pač gost in gostoljubna domačinka čas krajšala s klepetom. Neznanec je žuborel kot dež, pri tem našteval imena svojih „znancev“, vidnih trebanjskih in novomeških mož, domislil se je celo tega, da je sodeloval pri

iskanju Elka Brajdiča, ki so ga miličniki iskali zaradi suma uboja svojega 70-letnega očeta.

Skratka, beseda je dala besedo in po tako sklenjenem prijateljstvu se je neznanec domislil in gostiteljico zaprosil za 770 din, češ da jih potrebuje za neko popravilo, da pa bo denar gotovo vrnil že naslednji dan. Sonja, ki ni imela pri roki drobiža, je neznancu velikodušno ponudila tisočak, ki ga je ta seveda z veseljem vzel. Možakar je zatem nameraval oditi, pa se je prijazna Sonja ponudila, da „najboljšega očetovega „prijatelja“ zapeleje z avtomobilom v center Trebnjega.

Kako se je zgodba končala, verjetno ni treba še posebej zapisati. Možakar je pač pozabil na dobrosrčnost Sonje M. in jo

pobrisal v neznano. Sonjino lahkomiselnost skušajo sedaj popraviti miličniki. B. B.

V KOPITARNI! NAJBOLJE ŠAHIRAJO

Šahovska sekcija sevniške Lisce je pred dnevi pripravila šahovski turnir, na katerem so sodelovale nekatere sevniške delovne organizacije. Zmagala je ekipa Kopitarne s 5,5 točke, druga je bila Lisca 4, tretji Stiles 2,5. Pri posameznikih je slavila trojka Povalej (Stiles), Blas (Kopitarna) in Gačnik (Lisca), ki so zbrali vsak po 5 točk.

A. FELICIJAN

VLAK MU JE ODREZAL NOGI

V soboto ob 4.50 je prišlo na železniški postaji na Blanci do hude nesreče. S postaje je namreč takrat spejelval potniški vlak v smeri Sevnice, v istem času pa je pritekalo do njega 15-letni Boris Češek iz Canja pri Blanci. Hotel je skočiti na že vozeči vlak, pri tem pa mu je spodrsnilo, tako da je z nogami padel pod kolesa vagona. Češku je vlak odrezal nogi. Nemudoma so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

ŠPORTNI DAN

V Artičah smo imeli 29. septembra pionirsko konferenco. Pregledali smo lanskoletno delo, si zastavili nov program dela in izvolili nov pionirski odbor. Delovni program je letos namenjen predvsem jugoslovanskim pionirskim igram. Po konferenci smo imeli športni dan, kjer smo se pomerili v krosu in rokometu.

ZDENKA PRIBOŽIČ

Štefka Ilar s svojo „najdbo“

Nevsakdanji hišni gost

Mali oklepniki doma tudi v Sloveniji – Recept za prehranjevanje v ujetništvu – Kako pa pozimi?

Ne srečaš vsak dan na njivi želvo. Štefka Ilar z Male Cikave, se je pred dnevi oglasila v našem uredništvu s tako najdbo v vrčici. Po rumeni pegi za očesom in bolj obokanem oklepu smo spoznali, da gre za pravo grško želvo (Testudo hermanni hermanni), ki na Ilarjevi njivi ni le slučajni popotnik, temveč bolj v redkih primerih živi na vsem sredozemskem področju, zaleze pa celo na sever do Donave in zahod do Slovenije.

Ker je takšna želva kar primerna igračka za nekaj rodov otrok (živi kar 200–300 let) in jo je težko pokvariti, je prav da spoznamo nekaj njenih življenjskih navad. V naravi se najraje hrani s svežim listjem in sočnimi sadeži, dobro in poceni pa jo lahko prehranimo tudi v ujetništvu. Zadovoljna je že z navadno solato, fižolovim listjem, regratom, rada pa zobje tudi jagode in vse koščičasto sadje, v slast ji gredo celo drage banane. Če ji damo v mleko namočen kruh, moramo biti pozorni, ko potem nadaljujemo z rastlinsko hrano, saj po navadi pri tem prehodu redno pride do hude driske, kar lahko precej skrajša zavidljivo starost.

Želve tudi radi pijejo, vsaj enkrat tedensko pa jim moramo privoščiti kopal v plitvi vodi. Manj dela je z majhnimi „oklepniki“ pozimi, saj pomlad počakajo kar v zabojčku, kjer ne sme biti podgan in prepriha. Za prezimovanje je najprimernejši šotni drobir, žaganje pa strokovnjaki strogo odsvetujejo. Spomladi, ko se

temperatura dvigne do 15 stopinj, jo počasi prenesemo na tople in ji z daljšim časom trajajočo kopeljo damo možnosti, da nadomesti izgubljeno vodo.

J. PAVI. N

NESEBIČNA POMOČ SOSEDOV

Konec julija je našo družino doletela huda nesreča. Medtem ko smo bili v vinogradu, nam je sosed prinesel žalostno vest, da gori naša hiša. Kljub temu da nismo mogli verjeti tej vesti, smo se seveda takoj odpravili domov. In v resnici je bil naš dom v plamenih. Toda sreča v nesreči je bila, da so nam in gasilcem pomagali gasiti požar še sosedje. Tako se je po zaslugi sosedov, ki so nam požrtvovalno priskočili na pomoč, ostalo vsaj še nekaj prostorov in pohištva uporabnih. S temi vrsticami bi se radi zahvalili vsem za pomoč, ki nam je bila v resnici potrebna.

Družina Kralj Črnomoelj

salon pohištva
novoles
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

POIZVEDBA

Iščemo Janeza ŽUPEVCA, starega 24 let, iz Gornjega Ajdovca, ki se že dalj časa klati po Dolenjski in ga sumimo, da je storil več premoženjskih kaznivih dejanj.

Kdor bi kaj vedel o njem, naj javi UJV Novo mesto ali najbližji enoti milice.

ZAKAJ VSAK S SVOJIM AVTOM?

Bila je vozna sreda in vratar Ključič ni bil niti utrjen niti zaspan. Cemel je v svojem prostoru trikrat dva metra in je mislil o vinogradu. Tolčenje klopoteca v njegovih možganih je zmotil komercialni direktor tovariš Tržišnik.

„V Ljubljano. V Jugradu bom,“ je rekel in kmalu nato je bilo slišati motor njegovega avtomobila in gume, ki so zacvilile na asfaltu. Klopotec je spet nemoteno klopotal, dokler ni Ključič prepoznal glasu direktorja prodaje.

„V Ljubljano. V Jugradu bom, če me bo kdo iskal.“ „Ravnokar se je tja odpeljal tovariš Tržišnik.“ „Že prav,“ je odgovoril di-

rektor prodaje in obmil ključ v avtomobilu v smeri vžigania. Klopotecu se je pridružil pesem motik.

„Hitim v Ljubljano. Čakajo me v Jugradu,“ je prišel do Ključičevih ušes glas tehničnega direktorja.

„Saj sta...“ je hotel povedati vrata, a je videl le še registrsko tablico na zadnjem koncu avtomobila, za katerega volanom je sedel tovariš tehničnik, brez sopotnika – kot kuga v starih časih.

Klopotec in motike so utihle in da ne bi vladala v Ključičevih možganih tišina, je priklical vanje rezkanje škarij.

„Tu imaš listek, vse piše na njem,“ je izpustil iz rok papir direktor nabave in Ključič je prebral, da se bo tovariš Nabavič vsak čas odpeljal v Ljubljano, v Jugrad.

V prostoru trikrat dva metra je pozvonil telefon. „Tu vratar Ključič. Želite?“

„Nujno moram v Ljubljano, pa me zanima, če je že kdo prijaval potovanje.“ Ključič je takoj prepoznal glas finančnega direktorja, ker je bil oster in nekompromisen. „Da. Štirje so že odpotovali. Nekaj minut je tega.“ „Kdo?“

„Ja: komercialni direktor,

Nova pot bratstva

Na Gospičični 19. oktobra planinske bratstve poti – Tudi vodnik o tej poti

V nedeljo, 19. oktobra, bo pri planinskem domu Vinka Padersišča na Gospičični svečana otvoritev planinske bratske poti Ljubljana – Zagreb, ki je plod tesnega sodelovanja med mednarodnimi odbori PD iz Ljubljane, Zagreba in Novega mesta, poteka pa preko dolenskih hribov in krajev, znanih iz narodnoosvobodilne boje, ter se navezuje na hrvaške planine. Pot v velikem delu teče po območju nove meške občine, s kontrolnimi točkami v Šmihelu pri Žužemberku, v Žužemberku, Golobinjeku, na Trigori, Tolstem vrhu in Gospičični. Žigi iz vseh teh kontrolnih točk bodo tudi pogoj za dobiček posebne značke.

Do otvoritve – zanjo bo PD Novo mesto pripravilo krajšo proslavo s kulturnim programom – bo izdan tudi vodnik o tej poti, ki mu bo priložena pregledna karta, v prosti prodaji pa bo tudi manjša značka za nove planinske poti.

„ZELEZARNA DVOR“ ZDAJ V ARKADAH

Razstava „Zelezarna na Dvoru pri Žužemberku“, ki je čez leto privabljala obiskovalce v Dolenjski galeriji, je na ogled v Ljubljani in sicer v razstavnih Arkadah na Trgu osvoboditve. Razstavo je pripravil Dolenjski muzej iz Novega mesta. Ekspozicija govori o življenju in dejavnosti podzemnih delavcev v svojem času med največjimi industrijskimi obratovi v Slovenskem. Se posebno pozornost vzbujajo na razstavi izdelki in imenovanega umetniškega železnoliva. Prireditelj ljubljanske razstave Narodni muzej v Ljubljani, je obisk razstave, ki bo odprta do 1. novembra, povabil tudi šole, češ da bo to lahko tehno dopolnilno učni program.

SEDEM MLADIH IN LOKICE V NOVEM MESTU – Eden najpopularnejših ansamblov Jugoslavije „7 mladih“ bo v četrtek, 16. oktobra, s pričetkom ob 20. uri skupaj s plesno skupino „Lokice“ v dveurnem sporedu zabaval obiskovalce v športni dvorani v Novem mestu. Vstopnice za to prireditev prodaja Kompas v Novem mestu, kulturni animatorji v organizacijah združenega dela pa jih lahko dobijo v športni dvorani. In še to: prireditelji pričakujejo, da bo četrtekova predstava najbolj obiskana prireditev v petih letih, odkar ima mesto športno dvorano. Magična moč televizije pač.

TRIJE VELIKANI – Škoda da ima Boris Kamarov, delavec pri GG Črnomoelj, samo dve roki, kajti pokazal bi nam lahko še eno kapitalno gobo. Našel je namreč tri jurčke ki so tehtali 1,70 kg, 1,50 kg in 0,75 kilograma. To je bil do sedaj največji plen tega strastnega gobarja. (Foto: Srečko Bastac)

direktor prodaje, tehnični direktor pa še tovariš Nabavič. Vsi imajo opravke v Jugradu.

Prav. Nato je priletela telefonska slušalka na vilice, vratar Ključič pa je spet poslušal rezkanje škarij za obrezovanje trti, tako da skoraj ni opazil tovariša finančnega, ki je zamrmral, da drvi v Ljubljano, v Jugrad.

Pa se je Ključiču vseeno zdelo čudno, kako to, da gre do potujoči v belo mesto vsak s svojim avtom, ko bi vendar lahko šli vsi skupaj z enim. Ključič seveda ni mogel vedeti, da je bil prejšnji dan v fabriki sestanek, na katerem so razpravljali o povišanju osebnih dohodkov vodilnim ljudem.

TONI GAŠPERIČ